

Økonomiske analyser

Nr. 5 – 1991

**Konjunkturtendensene for
Norge og utlandet**

Statistisk sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1 – Tlf. (02) 86 45 00

Økonomiske analyser

utgis av Forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå og utkommer med 9 nummer i året. Innholdet omfatter løpende publisering av nasjonalregnskapstall, kvartalsvise oversikter over konjunkturutviklingen i Norge og i utlandet og artikkelstoff med samfunnsøkonomisk innhold. Første nummer hvert år inneholder Økonomisk utsyn over året som gikk. Numrene med konjunkturstoff vil også foreligge i engelsk oversettelse.

Ved gjengivelse bes kilde oppgitt (også årgang/nummer). Synspunkter i artikler med navngitt forfatter kan ikke uten videre tas som uttrykk for Statistisk sentralbyrås oppfatning. Forfatternavn bør derfor framgå ved gjengivelse av artikkelinnhold.

Redaksjon: Olav Bjerkholt, Ådne Cappelen, Erling J. Fløttum, Olav Ljones, Lorents Lorentsen, Øystein Olsen.

Redaksjonssekretærer: Kirsten Hansen (artikkelstoff), Lisbeth Lerskau (konjunktur-oversikter mv.).

Forsknings- avdelingen

ble opprettet i 1950 og er i dag organisert i fire seksjoner:

- o Forskningsavdelingens ledelse (forskningsdirektør Olav Bjerkholt)
  - * Administrasjon (kontorsjef Hanne Finstad)
  - * EDB (kontorsjef Bjørn Helge Vatne)
- o Seksjon for offentlig økonomi og personmodeller (forskningssjef Olav Ljones)
  - * Offentlig økonomi, skatt
  - * Arbeidskraft og utdanning
  - * Regional analyse
- o Seksjon for ressurs- og miljøanalyser (forskningssjef Lorents Lorentsen)
  - * Miljøøkonomi
  - * Petroleumsøkonomi
  - * Energimarkeder
- o Seksjon for økonomisk analyse (forskningssjef Ådne Cappelen)
  - * Konjunktur- og makroøkonomiske analyser
  - * Makroøkonomiske modeller
  - * Likevektsmodeller
- o Seksjon for mikroøkonometri (forskningssjef John K. Dagsvik)
  - * Fordelingsanalyser, arbeidstilbud
  - * Konsumentatferd
  - * Bedrifters produktivitetsutvikling

Økonomiske analyser

Nr. 5 – 1991

INNHOLD

Konjunkturtendensene i Norge og utlandet

	Side
SAMMENFATNING	3
KONJUNKTURUTVIKLINGEN I UTLANDET	11
INTERNASJONALE MARKEDSFORHOLD	
Internasjonale varemarkeder	20
Utviklingen i verdenshandelen	22
Det internasjonale penge- og valutamarkedet	22
KONJUNKTURUTVIKLINGEN I NORGE	
Bedriftene	25
Olje- og gassutvinning	25
Industri og bergverksdrift	27
Bygge- og anleggsvirksomhet	32
Elektrisitetsforsyning	33
Privat tjenesteyting	34
Offentlig forvaltning	36
Den økonomiske politikken	37
Arbeidsmarkedet	39
Lønns- og prisutviklingen	42
Lønnsutviklingen	42
Konsumprisindeksen	43
Husholdningene	44
Privat konsum	44
Boliginvesteringene	46
Utenriksøkonomi og disponibel inntekt for Norge	48
UTSIKTENE FOR 1991	49
ØKONOMISK-POLITISK KALENDER	52
TABELL- OG DIAGRAMVEDLEGG	55

Statistisk sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1 – Tlf. (02) 86 45 00

KONJUNKTURTENDENSENE

Datagrunnlaget for denne konjunkturoversikten er først og fremst det kvartalsvise nasjonalregnskapet. Kvartalsberegningene foretas på et mindre detaljert nivå enn de årlige nasjonalregnskapsberegningene og etter et mer summarisk opplegg.

Arbeidet med Konjunkturtendensene blir utført ved Økonomisk analysegruppe i Forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå. Spørsmål om konjunkturutviklingen i Norge og utlandet kan rettes til Knut Moum eller Øystein Olsen.

Arbeidet med denne rapporten ble avsluttet onsdag 5. juni.

Publiseringsplan for Statistisk sentralbyrås økonomiske oversikter

Rapport-type	Regnskapsgrunnlag	Publiseringstidspunkt
Økonomisk utsyn	4. kvartal (anslag)	Begynnelsen av februar
Revidert nasjonalregnskap	4. kvartal (regnskap)	Begynnelsen av mai
Konjunkturtendensene	1. kvartal	Begynnelsen av juni
Konjunkturtendensene	2. kvartal	Begynnelsen av september
Konjunkturtendensene	3. kvartal	Begynnelsen av desember

Sammenfatning

Foreløpige tall fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet (KNR) viser en nedgang i etterspørselen fra fastlands-Norge i 1. kvartal i år. Den svake utviklingen gjorde seg gjeldende både for privat konsum og for bruttoinvesteringene. Etterspørselssvikten er påvirket av den økte usikkerheten som oppsto etter krigsutbruddet i Persiabukta. Både konsum- og investeringsetterspørselen kan derfor ventes å ta seg opp utover i 1991. Til tross for en viss vekst i eksporten av tradisjonelle varer falt BNP for fastlands-Norge i 1. kvartal. Sysselsettingen viste også nedgang gjennom vintermånedene.

Med unntak av Tyskland, hvor en ekspansiv økonomisk politikk har bidratt til fortsatt sterk vekst, er de fleste av Norges viktigste handelspartnere nå inne i en konjunkturedgang. Et økonomisk oppsving i USA i 2. halvår i år er imidlertid ventet å føre an i en moderat oppgang i internasjonal økonomi.

Pris- og lønnsveksten i Norge er fortsatt moderat. Prisstigningen, målt ved konsumprisindeksen, er klart lavere enn hos våre handelspartnere, og forskjellen i prisstigningstakt er nå på om lag 2 prosentpoeng. Etter at viktige deler av lønnsoppgjøret er i havn, vil trolig lønnsveksten i 1991 bli noe lavere enn i 1990. På grunn av fortsatt lav prisstigning ligger det likevel an til vekst i gjennomsnittlig reallønn.

Konjunktursituasjonen fortøner seg noe mindre oppløftende nå enn ved fremleggelsen av Økonomisk utsyn over 1990. Fremskrivninger på SSBs makroøkonomiske modell KVARTS antyder imidlertid at veksten i etterspørselen fra fastlands-Norge

vil ta seg noe opp gjennom inneværende år. Kombinert med en økende vekst i markedene for norsk eksport gjennom året, kan dette resultere i en noe høyere vekst i BNP for fastlands-Norge i 1991 enn i 1990. Sett under ett er de økonomiske utsiktene derfor ikke dramatisk endret siden månedskiftet januar-februar. Fortsatt vekst i produktiviteten bidrar til en lavere prisvekst og vil også kunne gi en svakere utvikling i arbeidsmarkedet enn tidligere anslått.

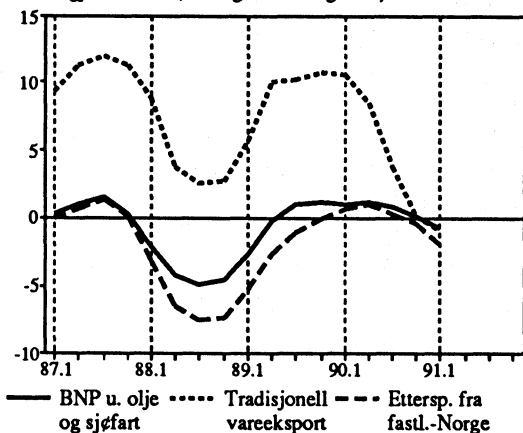
KONJUNKTURTENDENSENE I HOVEDTREKK

Underliggende veksttakt fra forrige kvartal.
Sesongkorrigert. Prosent, årlig rate 1)

	90.2	90.3	90.4	91.1
Realøkonomiske volumindikatorer				
Innenlandsk anvendelse	-1	-2	-1	-3
- etterspørsel fra fastlands-Norge	1	0	0	-2
- privat konsum	3	2	0	-1
- offentlig konsum	3	2	1	-2
- bruttoinv. i fast kapital, fastlands-Norge	-8	-7	-4	-5
Eksport	8	6	4	0
- tradisjonelle varer	8	3	0	-1
Import	0	-4	-4	-8
- tradisjonelle varer	8	3	0	-5
BNP	2	2	2	1
- fastlands-Norge	1	1	0	-1
Arbeidsmarkedet				
Utførte ukeverk	0	-1	-2	-3
Sysselsatte personer	0	0	-1	-2
Arbeidsledighetsrate, nivå 2)	5,3	5,3	4,9	5,3
Priser				
Konsumprisindeksen 3)	4,0	3,8	4,5	3,8
Utenriksregnskap				
Driftsbalansen, milliarder kroner 4)	-2,3	9,4	13,1	5,5

- 1) Se teknisk merknad om kvartalsregnskapet
- 2) Arbeidsledighetstallene er gitt som sesongkorrigerte nivå tall i prosent.
- 3) Prosentvis vekst fra samme kvartal året før
- 4) Tallene for driftsbalansen er gitt som ujusterte nivå tall i mrd. kroner

UNDERLIGGENDE TENDENS
(Prosentvis volumvekst fra foregående kvartal i glattet, sesongjustert serie, omregnet til årlig rate.)

Internasjonal økonomi: Foran en konjunktur- oppgang?

Veksten i verdensøkonomien avtok gjennom 1990, etter at den langvarige konjunkturoppgangen i OECD-området kulminerte i 1989. Krisen i Persiabukta og oljeprisøkningen som fulgte i kjølvannet av Iraks invasjon av Kuwait, bidro til å forsterke konjunkturedgangen og førte til betydelig usikkerhet omkring de økonomiske utsiktene.

Etter at krigshandlingene mellom de allierte styrkene og Irak opphørte, har den generelle oppfatningen blant prognosemakere vært at det vil finne sted et omslag oppover i internasjonale konjunkturer allerede i inneværende år. USA ventes å lede an i denne utviklingen, med et økonomisk oppsving i andre halvår i år. Eksporten har lenge utviklet seg positivt, men det er fortsatt (slutten av mai) få synlige tegn til en styrking av den innenlandske etterspørselen i USA. Etter en anslått BNP-vekst nær null i inneværende år, regner imidlertid DRI med at BNP vil øke med 2 1/2 prosent i 1992. I Japan har den økonomiske veksten gått markert ned, men ligger fortsatt godt over BNP-veksten i resten av OECD-området.

I Tyskland er konjunktursituasjonen sterkt preget av de økonomiske omstillingsproblemene i forbindelse med gjenforeningen av de to tidligere tyske statene. En ekspansiv finanspolitikk har bidratt til en sterk vekst i den vestlige delen, mens regimeskiftet og den begynnende privatiseringen av økonomien i øst så langt har ført til en kraftig produksjonsnedgang og økning i arbeidsløsheten. For å finansiere de store utgiftene på offentlige budsjetter, er det vedtatt en betydelig skatteøkning fra 1. juli i år. Utviklingen i Tyskland kan ha både positive og negative effekter for andre europeiske land. Det høye aktivitetsnivået vil kunne stimulere eksporten. Det er allerede tegn til at dette har skjedd i nabolandene Østerrike og Belgia. I motsatt retning trekker økningen i det tyske rentenivået, som tradisjonelt har diktert renteutviklingen i andre land.

På grunn av svekkelsen av både offentlige budsjetter og utenriksøkonomien i Tyskland, har imidlertid tyske mark svekket sin stilling i valutamarke- det. Dette har bidratt til å løsrive andre europeiske renter fra det tyske rentenivået, og i den senere tid gitt rom for en markert nedgang i rentenivået i mange europeiske land. Pengemarkedsrentene har beveget seg nedover, og flere sentralbanker har gjennomført diskontosenkninger. På sikt vil dette kunne stimulere investeringsetterspørselen, som i særlig grad bidro til konjunkturedgangen i Europa.

I Storbritannia har den økonomiske veksten vært negativ siden i fjor sommer, og prognosene for 1991 peker mot en gjennomsnittlig årlig BNP-vekst

på rundt -2 prosent. Rentenivået har imidlertid gått betydelig ned i den senere tid, og inflasjonstakten er også avtakende. Som en følge av dette og et forventet internasjonalt konjunkturoppving, ventes britisk økonomi å styrke seg igjen mot slutten av inneværende år.

Sverige er inne i en markert lavkonjunktur, og det ventes nedgang i BNP både i 1991 og 1992. Blant annet på grunn av skatteomlegginger vil prisveksten i 1991 bli høy, rundt 9 prosent, men inflasjonstakten er deretter ventet å avta raskt. Den svenske tilknytningen til ecu fra og med 17. mai har blant annet til hensikt å stoppe spekulasjoner om en devaluering av den svenske kronen.

Prisstigningstakten internasjonalt er på vei nedover, delvis som en følge av at oljeprisene foreløpig har stabilisert seg på et forholdsvis moderat nivå. Oljeprisen er likevel en betydelig usikkerhetsfaktor, både for prisutviklingen framover og for vekstutsiktene internasjonalt. Forutsigelsene om et moderat konjunkturoppving i OECD-området mot slutten av 1991 og i 1992 baserer seg stort sett på en forutsetning om oljepriser rundt eller noe i overkant av 20 dollar pr. fat. Utviklingen på råoljemarkedet hittil i år og anslag på oljeforbruk og -produksjon for 1991 kan peke i retning av et fortsatt press nedover på råoljeprisen i inneværende år.

Den svake prisutviklingen for andre råvarer av særlig betydning for norsk eksport, har fortsatt hittil i 1991. Aluminiumsprisene gikk ytterligere ned gjennom første kvartal i år. Prisene på aluminium er imidlertid ventet å ta seg opp mot slutten av 1991.

Markert svekkelse av eksporten, men vekst mot slutten av året.

I 1990 ble den internasjonale nedgangskonjunkturen merkbart også for norsk eksport. Den underliggende veksttaket for tradisjonell vareeksport ble redusert gjennom hele fjoråret, og nedgangen fortsatte inn i 1991. Utviklingen har vært særlig svak for eksporten av hjemmekonkurrerende varer, som sesongjustert falt med 2,5 prosent fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991. Eksporten av utekonkurrerende varer viste tegn til svikt i andre halvår 1990, men tok seg noe opp fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år. Også tjenesteeksporten viste avtakende veksttakt gjennom 1990, og eksportvolumet falt markert fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år. Eksporten av råolje og naturgass (sesongjustert) økte bare svakt fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991, og alt i alt viser de foreløpige regnskapstallene en klar nedgang i samlet eksportvolum i denne perioden. Økt vekst internasjonalt i 2. halvår vil bidra til at eksporten av tradisjonelle varer tar seg noe opp mot slutten av året.

Nedgang i innenlandsk etterspørsel, men ny oppgang i 2. halvår?

Etterspørselen fra fastlands-Norge falt fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991, etter at den underliggende veksttakten hadde vært avtakende gjennom 1990. Privat konsum gikk ned med 0,2 prosent sesongjustert, etter et fall på 0,7 prosent i 4. kvartal i fjor. Det er særlig utviklingen i kjøp av varige forbruksgoder og nordmenns konsum i utlandet som bidrar til å trekke konsumveksten ned, mens konsumet av andre tjenester bidrar positivt. Det er nærliggende å se det sterke fallet i nordmenns konsum i utlandet i sammenheng med usikkerheten etter krigsutbruddet i Persiabukta. Også andre deler av konsumet kan ha blitt påvirket negativt av disse begivenhetene. Sammen med en fortsatt klar vekst i husholdningenes disponible realinntekt taler dette for at konsumet vil ta seg opp igjen utover i 1991.

Samlet offentlig konsum lå i 1. kvartal i år 1,8 prosent høyere enn i samme periode i fjor. Etter forslagene til justeringer i finanspolitikken i Revidert nasjonalbudsjett 1991 ser det nå ut til at offentlig konsum vil øke med om lag 2,9 prosent fra 1990 til 1991.

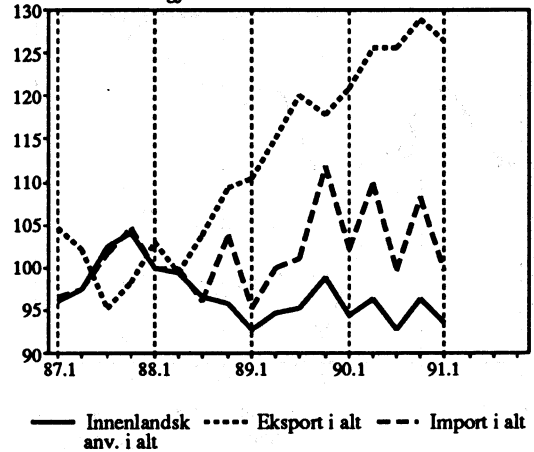
Det var gjennom 1990 klare tegn til at fallet i bruttoinvesteringene i fastlands-Norge - som har vært i nedgang siden 2. kvartal 1988 - var i ferd med å stoppe opp. Etter en økning i 4. kvartal 1990 falt imidlertid investeringene (sesongjustert) igjen i 1. kvartal 1991 og ligger nå på 2/3 av nivået fra toppåret 1987. Det var likevel vekst i industriinvesteringene gjennom 1990 og inn i 1991, men SSBs investeringsstatistikk for 1. kvartal 1991 gir ikke holdepunkter for at denne veksten vil øke gjennom året. Boliginvesteringene er fortsatt i nedgang, selv om det er tegn til en viss utflating, og investeringene i annen privat tjenesteyting ser heller ikke ut til å ha nådd bunnen. Det ventes imidlertid en økning i offentlige investeringer fra 1990 til 1991, som sammen med en kraftig vekst i investeringene i olje- og gassvirksomheten vil bidra til vekst i de samlede investeringene fra 1990 til 1991.

Utflating i importveksten

Både samlet import og tradisjonell vareimport viste avtakende underliggende vekst gjennom 1990 og inn i 1991. Som følge av et kraftig fall i importen av fly og biler m.m. falt tradisjonell vareimport med 4,8 prosent fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991. Dersom vi holder importen av slike transportmidler utenfor, har imidlertid importen av tradisjonelle varer holdt seg nokså konstant gjennom det siste året. Det samme er tilfelle for tjenesteimporten. En nedgang i importen av skip og oljeplattformer m.v. har bidratt til fallet i samlet import. Moderat økende

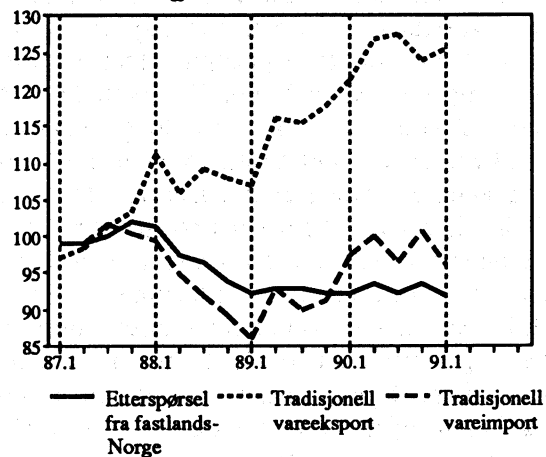
EKSPORT, IMPORT OG INNENLANDSK ANVENDELSE

1987=100. Sesongjusterte volumindekser

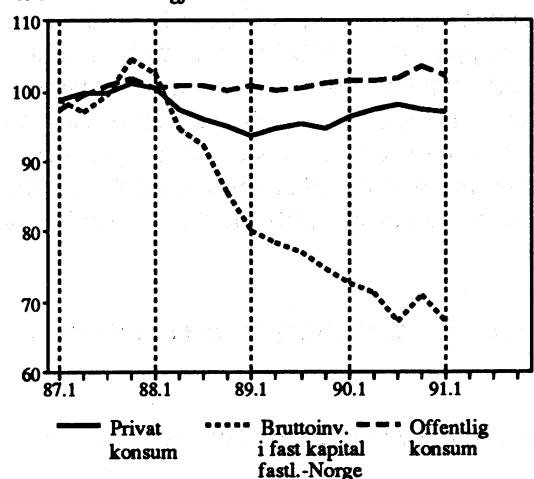
EKSPORT, IMPORT OG ETTERSPORSEL FRA FASTLANDS-NORGE

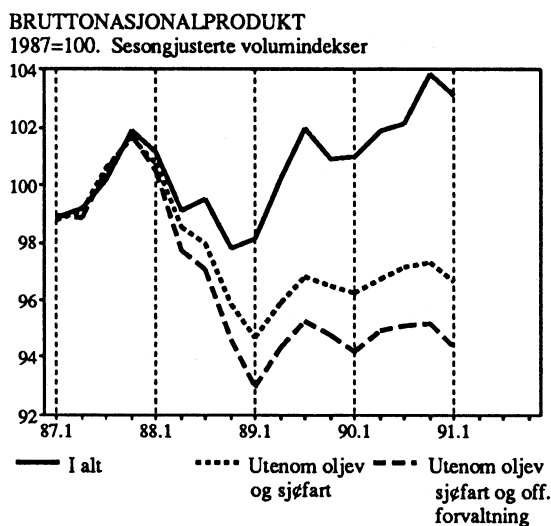
1987=100. Sesongjusterte volumindekser

KONSUM OG INVESTERINGER

1987=100. Sesongjusterte volumindekser

vekst i norsk økonomi gjennom 1991 vil bidra til at importen tar seg opp gjennom året.

Forbigående nedgang i produksjonen

Den klare nedgangen i innenlandsk etterspørsel og redusert veksttakt i eksporten av tradisjonelle varer førte til et fall i bruttonasjonalproduktet for fastlands-Norge fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år på 0,7 prosent, etter avtagende vekstrater gjennom de to siste kvartalene i 1990. Bruttoproduktet for industri og andre vareproduserende næringer falt med henholdsvis 2,4 og 1,9 prosent sesongjustert, mens privat tjenesteyting hadde nullvekst. Produksjonsnedgangen var særlig sterk for hjemmekonkurrerende industri, der utviklingen både på eksportmarkedene og i hjemmemarkedet trakk i retning av lavere aktivitet. Bygge- og anleggsvirksomhet hadde også en nedgang i bruttoproduktet i 1. kvartal i år, etter at aktivitetsnivået tok seg noe opp mot slutten av 1990. Tallene for de siste kvartalene og korttidsindikatorer for byggevirksomheten kan tyde på at den sterke produksjonsnedgangen i bygge- og anleggssektoren er i ferd med å flate ut. I oljevirkosomhet og utenriks sjøfart gikk bruttoproduktet noe ned fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år, og sesongjustert falt BNP i alt med 0,7 prosent i dette tidsrommet. Vekst i innenlandsk etterspørsel framover, i første rekke i offentlig og privat konsum, men også vekst i investeringene i petroleumsvirksomheten bidrar til at veksten i BNP for fastlands-Norge likevel kan bli noe sterkere i 1991 enn i 1990.

Nedgang i sysselsettingen, men stabilisering utover i året?

Produksjonsnedgang bidro til en reduksjon i totalt

antall utførte timeverk på 1,5 prosent fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991. Nedgangen i sysselsettingen var litt svakere, om lag 1 prosent, og tyder på økt bruk av deltid og en fortsatt nedgang i bruken av overtid. På grunn av en nesten like sterk nedgang i arbeidsstyrken som i sysselsettingen, økte sesongjustert arbeidsledighet ifølge Statistisk sentralbyrås arbeidskraftundersøkelse bare moderat. Sesongjusterte tall for summen av registrerte ledige og personer sysselsatt på arbeidsmarkedstiltak (utenom utføring) økte gjennom første kvartal i år, men endret seg lite utover våren. Det er imidlertid lite som tyder på at det vil finne sted noen vesentlig sysselsettingsvekst eller reduksjon i arbeidsledigheten i 1991.

Fortsatt moderat lønns- og prisvekst

Ifølge reviderte nasjonalregnskapstall økte gjennomsnittlig lønn pr. timeverk i fastlands-Norge med 5,3 prosent fra 1989 til 1990. Viktige deler av lønnsoppgjøret for inneværende år er nå i havn. Totalt ser årslønnsveksten i 1991 ut til å bli nær 4 1/2 prosent, altså lavere enn året før.

For perioden januar-april 1990 til januar-april 1991 økte konsumprisindeksen med 3,8 prosent. Målt på denne måten var prisstigningen 0,5 prosentpoeng lavere enn i samme periode året før. Sterkere lønnsvekst i 1990 enn i 1989 ble motvirket av høy produktivitetsvekst i varehandel og annen privat tjenesteyting. Importprisveksten holder seg på samme nivå som for ett år siden til tross for en økning i prisveksten hos Norges viktigste handelspartnere. I 1. kvartal 1991 var prisstigningen hos handelspartnere om lag 2 prosentpoeng høyere enn i Norge. Det er ventet nedgang i den internasjonale prisveksten gjennom 1991. Dette trekker i retning av at importprisveksten fortsatt vil holde seg lav.

Med en råoljepris rundt 20 dollar pr. fat og uendret dollarkurs ut året, kan prisstigningen fra 1990 til 1991 anslås til vel 3 1/2 prosent.

Lavere oljepris ga redusert overskudd på driftsbalansen

Driftsbalansen ovenfor utlandet viste et overskudd på 5,5 milliarder i 1. kvartal i år. Dette er 3,2 milliarder mer enn i samme periode i fjor, men 7,5 milliarder lavere enn i 4. kvartal 1990. Forverringen i forhold til 4. kvartal i fjor skyldes i første rekke lavere råoljepris og en svekkelse av rente- og stønadbalansen som en følge av økte utbetalinger av aksjeutbytte, særlig fra oljeselskaper. Disponibel realinntekt for Norge økte med 3,6 prosent fra 1989 til 1990. I 1. kvartal 1991 var den disponible realinntekten 0,3 prosent høyere enn i samme periode i fjor.

Lavere rentenivå internasjonalt trekker norsk rentenivå ned

Tre måneders (teoretisk) ecu-rente lå i mai om lag 0,9 prosentpoeng lavere enn ved årsskiftet. Gjennom den samme perioden falt tre måneders euro-kronerente med om lag 1,5 prosentpoeng, slik at

renteforskjellen i mai i gjennomsnitt kom ned i 0,1 prosentpoeng i kronerentens disfavør. Det er grunn til å tro at kronerenten vil følge ecu-renten framover, slik at den forventede rentenedgangen internasjonalt også vil slå inn i det norske kredittmarkedet.

UTVIKLINGEN I NOEN MAKROØKONOMISKE HOVEDSTORRELSER
 Prosentvis volumendring i 1989-priser ¹⁾

	Mrd.	Vekst fra samme periode				Underliggende tendens.			
	1989-kr.	året før				Årlig rate (regnet fra foregående kvartal) ⁵⁾			
	1990	90.2	90.3	90.4	91.1	90.2	90.3	90.4	91.1
Privat konsum	320,2	2,2	2,7	2,4	0,3	3	2	0	-1
Varer	201,6	1,8	3,1	2,3	0,0	3	2	-1	-2
Tjenester	107,9	2,4	1,5	2,8	2,3	3	3	4	4
Nordmenns konsum i utlandet	20,4	3,4	1,1	0,1	-18,7	*	*	*	*
- Utlendingers konsum i Norge	9,8	1,8	-4,7	-0,9	-17,7	*	*	*	*
Offentlig konsum	134,2	3,0	1,6	3,7	1,8	*	*	*	*
Statlig konsum	53,8	5,5	1,6	5,6	3,5	*	*	*	*
Sivilt konsum	32,8	7,1	0,7	5,4	3,0	*	*	*	*
Militært konsum	21,0	3,1	3,3	5,8	4,6	*	*	*	*
Kommunalt konsum	80,4	1,3	1,5	2,2	0,8	*	*	*	*
Bruttoinvestering i fast kapital	122,3	-36,8	-32,8	-29,5	-6,9	*	*	*	*
Oljevirksomhet og utenriks sjøfart	25,9	-67,6	-66,5	-61,0	8,7	*	*	*	*
Fastlands-Norge	96,3	-11,0	-12,8	-6,9	-10,6	-8	-7	-4	-5
Industri og bergverksdrift	13,4	-10,5	-7,7	14,6	6,6	6	13	18	14
Annen vareproduksjon	13,3	-13,9	-13,4	-14,9	-3,7	-12	-8	1	9
Annen tjenesteyting	69,6	-10,4	-13,7	-9,3	-14,3	-10	-10	-9	-11
Lagerendring (BNP-vekstbidrag)	16,2	(9,9)	(5,3)	(4,1)	(-1,1)	*	*	*	*
Skip og plattform under arb.(BNP-vbd.)	11,7	(7,1)	(3,2)	(2,1)	(-0,4)	*	*	*	*
Varelagre (BNP-vekstbidrag) ³⁾	4,4	(2,8)	(2,0)	(2,0)	(-0,7)	*	*	*	*
Innenlandsk anvendelse	592,8	-0,1	-1,9	-2,8	-2,0	-1	-2	-1	-3
- påløpte inv. oljevirks. og u. sjøfart ²⁾	37,7	-29,8	-38,5	-47,5	-1,6	*	*	*	*
etterspørsel fra fastlands-Norge	550,7	-0,2	-0,6	0,9	-1,3	1	0	0	-2
Eksport	281,8	7,4	4,8	8,6	3,1	8	6	4	0
Tradisjonelle varer	119,6	5,8	10,8	4,1	-0,0	8	3	0	-1
Råolje og naturgass	74,8	-1,2	-4,7	11,9	15,4	5	13	17	13
Skip og oljeplattformer	10,8	165,0	11,2	69,2	-20,5	*	*	*	*
Tjenester	76,7	7,0	5,1	7,3	-1,3	6	4	1	-5
Samlet anvendelse	874,6	2,3	0,2	0,6	-0,4	2	1	0	-2
Import	240,7	7,7	-1,9	-3,4	-4,1	0	-4	-4	-8
Tradisjonelle varer	150,1	5,3	7,0	9,3	-3,7	8	4	0	-5
Råolje	1,4	109,3	15,5	129,3	-34,8	*	*	*	*
Skip og oljeplattformer	18,7	24,4	-55,7	-51,9	-20,1	*	*	*	*
Tjenester	70,5	6,4	1,2	1,6	-0,9	3	-1	-2	-4
Bruttonasjonalprodukt (BNP)	633,9	0,2	0,9	2,2	1,0	2	2	2	1
- fastlands-Norge	533,6	-0,8	1,1	0,1	-0,9	1	1	0	-1
Oljevirksomhet og utenriks sjøfart	100,3	5,9	-0,1	14,1	11,1	8	10	12	8
Fastlands-næringer	493,5	-1,2	1,0	-0,2	-	1	1	0	-1
Industri og bergverksdrift	92,4	-3,3	1,7	-0,3	-3,0	2	1	-1	-2
Annen vareproduksjon	71,3	-5,0	1,0	-7,1	-2,7	-4	-5	-5	-2
Annen tjenesteyting	329,8	0,2	0,7	1,5	-	2	2	1	0
Korr.poster (BNP-vekstbidrag) ⁴⁾	40,1	(0,2)	(0,2)	(0,2)	-	*	*	*	*

¹⁾ Fotnoter, se "Teknisk merknad".

PRISINDEKSER FOR MAKROØKONOMISKE HOVEDSTØRRELSER

	Prosentvis endring fra samme periode året før				Underliggende tendens. Årlig rate (regnet fra foregående kvartal)			
	90.2	90.3	90.4	91.1	90.2	90.3	90.4	91.1
Privat konsum	4,0	4,3	4,7	4,3	5	5	5	3
Offentlig konsum	2,4	3,6	4,7	5,0	2	8	8	2
Bruttoinvesteringer i fast kapital	1,7	3,0	2,3	1,4	0	9	3	-3
- fastlands-Norge	0,6	1,7	2,0	0,6	-1	8	2	-7
Innenlandsk bruk av varer og tjenester	2,9	3,5	4,4	4,0	3	7	5	1
- etterspørsel fra fastlands-Norge	3,0	3,7	4,2	3,9	3	6	5	1
Eksport	-5,7	1,7	14,2	0,3	-17	27	64	-42
- tradisjonell vareeksport	-7,4	-5,7	2,8	1,2	-10	1	32	-14
Samlet anvendelse	0,1	2,9	7,6	2,8	-4	13	22	-16
Import	1,4	0,4	0,2	-2,2	0	-1	3	-9
- tradisjonell vareimport	0,9	-0,5	-0,4	-3,8	-1	1	-1	-12
Bruttonasjonalprodukt (BNP)	-0,5	3,8	10,4	4,5	-5	18	29	-18
- fastlands-Norge	1,2	1,8	3,9	5,6	3	3	10	7

TEKNISK MERKNAD OM KVARTALSTALLENE OG FOTNOTER TIL TABELLENE

Fotnoter: 2) Inkludert skip, oljeplattformer og plattform-moduler under arbeid. 3) Utenom skip, oljeplattformer under arbeid og plattform-moduler under arbeid. BNP-vekstbidragene er beregnet som differansen mellom lagerinvesteringene i kvartalet og samme kvartal året før, regnet i prosent av BNP samme kvartal året før. 4) Korreksjon for frie banktjenester og visse avgiftsberegninger. BNP-vekstbidragene er beregnet som økningen i posten fra samme kvartal året før, regnet i prosent av BNP samme kvartal året før. 5) Vekst fra foregående kvartal i glattet sesongkorrigert serie, omregnet til årlig rate. a) Anslag tildels basert på framskrivninger. *) Endringstall gir liten mening.

Kvartalsberegningene: Beregningene foretas på et mindre detaljert nivå enn de årlige nasjonalregnskapsberegningene og etter et mer summarisk opplegg. De kvartalsvise nasjonalregnskapstallene for årene til og med 1989 er avstemt mot de sist publiserte årlige regnskapstallene.

Basisår og kjeding: I det kvartalsvise nasjonalregnskapet beregnes alle størrelser i faste priser med basis i prisene to år tidligere. Volumtall for 1990 og 1991 er beregnet i 1989-priser, og det er brukt vektorer fra dette året. Valg av basisår påvirker fastpristallene og dermed de årlige volumendringsratene (vekstratene). For sammenligningens skyld er det i alle tabeller gitt vekstrater med 1989 som basisår (felles omregningsår). Dette er gjort ved å prisomregne fastpristallene for årene før 1989 til 1989-priser. Prisomregningen er foretatt på kvartalsregnskapets sektornivå.

Bruttoinvesteringer: Bruttoinvesteringer i fast kapital i alt er sterkt påvirket av de store svingningene i investeringer i oljevirkosomhet. Disse svingningene skyldes blant annet at plattformer som har vært under arbeid i flere år, regnes som investert i det kvartal og med den kapitalverdi de har ved uttaging til feltet.

Sesongjusterte tall: Det kvartalsvise nasjonalregnskapet utarbeides som et ikke-sesongkorrigert regnskap, der en søker å registrere de faktiske transaksjoner i hvert kvartal. De fleste tallseriene på detaljert regnskapsnivå viser derfor klare sesongsvingninger. Disse seriene er sesongjustert og deretter summert sammen med de øvrige tallseriene til de totalstørrelsene som er presentert i teksttabellene og diagrammene. For offentlig sektors innkjøp av varer og tjenester, hvor en foreløpig ikke har tilstrekkelig informasjon til å fastlegge sesongmønsteret, er sesongjusteringen basert på skjønn.

Underliggende tendens: Norsk økonomi er så liten at tilfeldige eller enkeltstående, store hendelser kan gi store utslag i tallene. De sesongkorrigerte tallene gattes derfor, slik at en kan finne fram til den underliggende tendensen for hver av seriene. Ved glattningen forsøker en å skille mellom tilfeldige og systematiske variasjoner i serien.

REVISJONER AV BEREGNET UNDERLIGGENDE TENDENS
(Vekst fra foregående kvartal i glattet, sesongjustert serie, omregnet til årlig rate)

Publ. 87.2 87.3 87.4 88.1 88.2 88.3 88.4 89.1 89.2 89.3 89.4 90.1 90.2 90.3 90.4 91.1

BNP fastlands-Norge

Jan. -88	1	2	2													
Jun. -88	0	1	0	-2												
Sep.-88	0	0	0	-1	-1											
Des.-88	0	1	1	0	-1	-2										
Feb.-89	0	1	1	0	-1	-1	-2									
Jun. -89	2	2	2	0	-2	-3	-4	-3								
Sep.-89	2	2	2	-1	-2	-4	-4	-2	1							
Des.-89	2	2	2	0	-2	-4	-4	-2	1	3						
Feb.-90	2	2	2	0	-2	-3	-3	-1	2	3	2					
Jun.-90	1	1	-1	-3	-4	-4	-3	-1	1	1	0	-2				
Sep.-90	1	1	-1	-3	-4	-4	-3	-2	1	1	1	1	3			
Des.-90	1	1	-1	-3	-4	-4	-3	-2	1	1	1	2	3	3		
Feb.-91	1	1	-1	-3	-4	-4	-3	-1	1	2	1	1	2	2	2	
Jun.-91	1	1	-1	-2	-4	-5	-5	-3	0	1	1	1	1	1	0	-1

Etterspørsel fra fastlands-Norge

Jan. -88	-1	0	1													
Jun. -88	0	1	1	-2												
Sep.-88	0	0	0	-2	-4											
Des.-88	0	0	0	-2	-4	-4										
Feb.-89	0	0	0	-3	-5	-4	-3									
Jun. -89	1	1	0	-3	-5	-5	-4	-3								
Sep.-89	1	1	0	-3	-6	-7	-6	-4	0							
Des.-89	1	1	0	-3	-5	-6	-6	-5	-2	0						
Feb.-90	1	1	0	-3	-5	-6	-6	-4	-2	0	1					
Jun.-90	1	1	0	-3	-6	-7	-7	-4	-2	-1	-1	-1				
Sep.-90	1	1	0	-3	-6	-7	-7	-5	-2	0	1	2	3			
Des.-90	1	1	0	-3	-6	-7	-7	-5	-2	-1	0	1	2	2		
Feb.-91	1	1	0	-3	-6	-7	-7	-5	-2	0	1	1	2	2	2	
Jun.-91	1	1	0	-3	-6	-8	-7	-5	-3	-1	0	1	1	0	0	-2

MERKNADER TIL REVISJONENE

Revisjoner kan enten skyldes nye/reviderte kvartalstall for inneværende år, nye/reviderte årlige nasjonalregnskap for tidligere år eller overgang til nytt prisbasis-år. Fordi vekstratene etter omregning til årlig rate er avrundet til nærmeste hele prosent, kan 1 prosentenhets endring i vekstraten først og fremst skyldes ulik avrunding.

Publisert: Prisbasis: Nytt årlig regnskap: Andre merknader:

Jan. -88	1986		
Jun. -88	"	1985-87	Nytt sesongjusteringsprogram tatt i bruk.
Sep.-88	"		
Des.-88	"		
Feb.-89	"		
Jun. -89	1987	1986-87	
Sep.-89	"		Revidert sesongjusteringsprogram.
Des.-89	"		
Feb.-90	"		
Jun.-89	1988	1987-88	
Sep.-90	"		
Des.-90	"		
Feb.-91	"		
Jun.-91	1989	1988-89	

Konjunkturutviklingen i utlandet

USA: Når kommer oppsvinget?

Gjennom 1990 ble økonomien i USA betydelig svekket. Foreløpige nasjonalregnskapstall viser at bruttonasjonalproduktet (BNP) ble redusert med 1,6 prosent (sesongjustert årlig rate) i 4. kvartal, slik at årsveksten i 1990 ble 1 prosent. Den svakeste etterspørselskomponenten i 1990 var boliginvesteringene, som falt med mer enn 5 prosent. Andre deler av innenlandsk etterspørsel var også svak; privat konsum økte med bare 0,9 prosent, mens veksten i private investeringer utenom bolig var 1,8 prosent. Også i 1990 var eksporten den sterkeste etterspørselskomponenten, selv om vekstraten på 6,4 prosent bare var vel halvparten av vekstraten i 1989.

USAs økonomi viste tegn til svakhet allerede i 1989, men de fleste prognosemakere antok at den pengepolitiske finstyringen gjennom 1989 og 1990 ville føre til en "myk landing", dvs. en redusert vekst og ikke tilbakeslag. Gulf-krisen forsterket imidlertid nedgangen, og spesielt ble konsumentenes holdninger og forventninger til den økonomiske situasjonen negativt påvirket. Sammen med en reduksjon på 3,5 prosent (sesongjustert årlig rate) av husholdningenes realdisponible inntekt i 4.kvartal, førte dette til betydelige fall i privat konsum og boliginvesteringer mot slutten av fjoråret.

Foreløpige anslag for BNP-veksten i 1.kvartal i år viser en nedgang på 2,6 prosent (sesongjustert årlig rate). Alle innenlandske etterspørselskomponenter falt: Boliginvesteringer og andre private investeringer falt med henholdsvis 20 og 16 prosent, privat konsum ble redusert med 1,3 prosent og eksportvolumet stagnerte (sesongjusterte årlige rater).

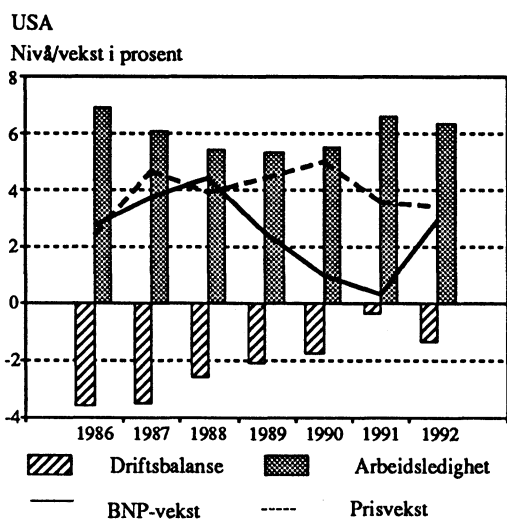
Korttidsstatistikken gir foreløpig få signaler om det forventede oppsvinget. Flere indekser for måling av den økonomiske aktiviteten antyder fortsatt nedgang, nye ordrer ble redusert gjennom 1. kvartal og detaljomsetningen er fortsatt svak. Arbeidsledigheten ble riktignok redusert fra 6,8 prosent i mars til 6,6 prosent i april, men denne nedgangen var svært overraskende og er muligens en følge av problemer med sesongjusteringen i forbindelse med påsken.

Konsumprisindeksen økte med hele 5,4 prosent i 1990, dels på grunn av økte oljepriser mot slutten av året. Den såkalte kjerneinflasjonen, som utelukker matvare- og energipriser, var 4,5 prosent i gjennomsnitt for 1990. Nedgangen i oljeprisene har hittil i år bidratt til en reduksjon av prisstignings-takten, men det skjedde etter en forbigående økning i januar og februar som følge av skatteøkninger. I mars ble prisnivået redusert for første gang på flere år, med 0,1 prosent. Økningen fra samme måned

USA: MAKROØKONOMISKE HOVEDTALL
Volumendring fra året før i prosent der ikke annet framgår

	1990		1991			1992		
	Regn- skap	LINK apr	EF apr	DRI mai	LINK apr	EF apr	DRI mai	
Privat konsum	0,9	0,7	-	0,3	2,8	-	1,8	
Offentlig konsum	2,8	1,4	-	1,0	-1,8	-	-2,0	
Boliginvesteringer	-5,4	-10,2	-	-10,5	14,2	-	12,1	
Andre private investeringer	1,8	0,5	-2,3	-3,1	5,8	2,8	7,6	
Eksport	6,4	4,6	-	2,5	5,4	-	6,5	
Import	2,8	0,7	-	-1,4	5,4	-	8,0	
Bruttonasjonalprodukt	1,0	0,9	-0,1	-0,1	3,1	2,4	3,0	
Driftsbalanse (nivå, prosent av BNP)	-1,8	-0,3	-0,3	-0,5	-1,4	-	-1,3	
Konsumprisvekst	5,4	3,5	3,5	4,2	3,2	3,5	3,7	
Arbeidsledighetsrate (nivå)	5,5	6,4	6,7	6,8	6,2	6,5	6,5	

Kilde: Data Resources Inc. (DRI), 32 amerikanske institutter publisert i Economic Forecasts (EF) og LINK-prosjektet (et internasjonalt prognosesamarbeid).

året før var 4,9 prosent. Prisene steg igjen fra mars til april med 0,2 prosent. Nedgangen i prisstignings-takten vil trolig fortsette gjennom 1991 og 1992: Arbeidsledigheten er høy, lønnsveksten er relativt lav og produktiviteten vil trolig øke. Utviklingen peker mot en konsumprisvekst på vel 3 1/2 prosent i 1991 og noe lavere i 1992.

Sentralbanken opprettholdt en stram pengepoli-tikk langt utover høsten i fjor, med bare svak nedgang i rentenivået. Først etter en periode med svært lav vekst i pengemengden ble de sentrale rentene satt mer merkbart ned. Etter den siste rentenedset-telsen i slutten av april er nå den føderale fondsren-ten 5 3/4 prosent mens diskontoen er 5 1/2 prosent, en nedgang på om lag 2 1/2 prosentpoeng siden juli i fjor. I de siste månedene har dermed de kortsiktige rentene i USA vært over 2 prosentpoeng lavere enn tilsvarende renter i Tyskland og over 1,5 prosent-poeng lavere enn det japanske rentenivået. De fleste analytikere mener at rentenivået nå er nær bunnen, men vedvarende svakhetstegn i økonomien kan føre til en ytterligere rentereduksjon tidlig i som-mer. Så snart det er registrert at konjunkturopp-svinget har kommet, vil trolig sentralbanken stram-me til igjen for å unngå økt inflasjon. Rentenivået vil derfor kunne øke fra i høst og utover i 1992.

Som en følge av utgiftene til krigshandlingene i den Persiske Gulf og redningsoperasjonen for spa-rebankene, vil det føderale budsjettunderskuddet øke betydelig også i 1991. Underskuddet var på 236 mrd. dollar i 1990, og vil trolig øke til nesten 300 mrd. dollar i år. Underskuddet vil sannsynligvis holde seg på dette nivået også i 1992, til tross for en planlagt reduksjon i reelle utgifter. Den viktigste årsakene til at underskuddet ikke går ned i 1992 er en betydelig økning i netto stønader til utlandet. Bakgrunnen for denne økningen er årets midlerti-dige reduksjon i netto stønader i forbindelse med dekningen av utgiftene til Gulf-krigen. Økte ren-teutgifter vil også bidra. I budsjettforslaget fra ja-nuar i år er det foreslått reduksjoner i reelle utgifter

over de neste 5 årene. Sammen med en forutsetning om en relativt betydelig produktivitetsforbedring, antyder budsjettforslaget dermed en sterk forbe-dring i budsjettbalansen mot midten av 1990-årene.

Prognosene for 1991 og 1992 peker mot en rela-tivt svak oppgang fra annet halvår i år. En viktig årsak til at oppgangen ikke forventes å bli sterkere ligger i problemene på finansmarkedene. Forret-ningsbanker og forsikringsselskaper har hatt store tap, selv om situasjonen ikke er på langt nær så alvorlig som for sparebankene. Dessuten er det, som nevnt, ventet at pengepolitikken raskt vil bli strammet til av frykt for en ny økning av inflasjons-takten. BNP-veksten i 1991 ser ut til å bli nær 0, mens prognosene peker mot en forsterket vekst på 2 1/2 - 3 prosent i 1992.

Eksportveksten, som har vært omtalt som lok-omotivet i amerikansk økonomi de siste årene, vil i 1991 mer ha karakter av en buffer mot enda lavere vekst. Den svakere eksportveksten og den svake veksten i privat konsum bidrar til svært lav eller negativ vekst i investeringer utenom bolig. Boligin-vesteringene vil trolig fortsette å peke nedover.

I 1992 vil sannsynligvis økonomien være inne i en (relativt svak) oppgangsperiode. Økt vekst inter-nasjonalt vil bidra positivt til eksportveksten og privat konsum vil øke etterhvert som framtiden fortøner seg mer positiv. Dette vil bidra til oppsving i investeringene, spesielt i bolig. Arbeidsledigheten vil bli redusert i forhold til 1991, men vil fortsatt være relativt høy sammenliknet med siste del av 1980-årene.

En kilde til usikkerhet i prognosene ligger i mu-ligheten for økt aktivitet i kjølvannet av Gulf-krigen. Dette kan gi seg utslag i høyere eksportvekst på grunn av gjenoppbyggingen i Midt-Østen samt økt produksjon for å erstatte krigsmateriell. De forskjellige prognosene legger ulik vekt på disse faktorene.

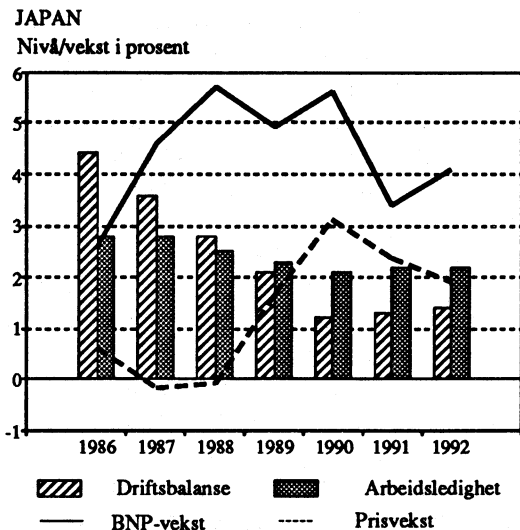
Underskuddet på handelsbalansen var vel 100 mrd. dollar i 1990, det laveste på 7 år. I 1.kvartal i år ble underskuddet ytterligere redusert til 66 mrd. dollar (sesongjustert årlig rate). Dette skyldtes i første rekke den svake innenlandske etterspørselen, som trolig vil føre til at importen vil endre seg lite i år. Det er grunn til å anta at handelsunderskuddet vil øke igjen når den innenlandske etterspørselen tar seg opp. Underskuddet på driftsbalansen ble redusert til 99 mrd. dollar i 1990, eller 1,7 prosent av BNP. I år vil underskuddet bli sterkt positivt påvirket av de midlertidige overføringene fra utlan-det til dekning av utgiftene til Gulf-krigen, men det bedre handelsoverskuddet vil også bidra positivt til forbedringen av driftsbalansen. Underskuddet kan bli så lavt som 20 - 30 mrd. dollar, eller 1/4 - 1/2 prosent av BNP. I 1992 vil trolig underskuddet øke til om lag 80 mrd. dollar, som følge av økt handels-underskudd og opphør av overføringene i forbin-delse med Gulf-krigen.

Japan: Svakere vekst, men ny styrking av utenriksøkonomien

Den japanske økonomien er fortsatt relativt sterk sammenliknet med resten av OECD-området, men veksten avtok gjennom 1990. Bruttonasjonalproduktet (BNP) vokste med 5,6 prosent i fjor, men vekstraten i 4.kvartal var bare 2,1 prosent (sesongjustert årlig rate). Redusert vekst i innenlandsk etterspørsel var hovedårsaken til den svake utviklingen i 4.kvartal; privat konsum og boliginvesteringer falt med henholdsvis 1,1 og 6,3 prosent. For private investeringer utenom bolig og eksport holdt derimot veksten seg godt oppe på om lag 12 prosent regnet som sesongjusterte årlig rater. Prognosene for Japan indikerer en BNP-vekst på 3 - 3 1/2 prosent i år og rundt 4 prosent neste år.

Nasjonalregnskapstall for 1.kvartal i år foreligger ennå ikke, men tilgjengelig korttidsstatistikk bekrefter tendensen til lavere vekst: Industriproduksjonen var i svak tilbakegang fra november til mars, det er tendens til en viss lageroppbygging og nye ordrer falt i begynnelsen av 1991. Salget av nye biler er også tregere enn på svært lenge, og igangsettingen av nye boliger fortsatte å falle i de første månedene av 1991.

Konsumprisene vokste med 3,1 prosent i 1990, opp fra 2,3 prosent i 1989. Inflasjonen tiltok gjennom fjoråret på grunn av oljeprisøkningen, selv om en parallell styrking av valutakursen dempet prisveksten noe. I januar i år økte konsumprisindeksen med 4,5 prosent fra samme måned året før, den sterkeste veksten siden 1981. Inflasjonstakten har senere vært avtakende, og kom ned i 3,3 prosent i mars. Gjennomsnittlig lønnsøkning for industriarbeidere ved vårens lønnsoppgjør ble 5,7 prosent, 0,3 prosentpoeng lavere enn i fjor. Den sterke pro-

duktivitetsveksten medfører at en slik lønnsvekst ikke regnes for spesielt inflasjonsdrivende. Prognosene peker mot lavere prisvekst i år, ned mot 2 - 2 1/2 prosent, og en enda lavere prisvekst i 1992.

Pengepolitikken vil sannsynligvis forbli relativt stram ut 1991 og i 1992. Fra mai 1989 til august i fjor ble diskontoen hevet fra 2,5 til 6 prosent. Rentøkningen har ført til en betydelig reduksjon i pengemengdeveksten, som var bare 4,7 prosent i april i år regnet fra samme måned året før. De fleste prognosemakere regner med at diskontoen vil bli redusert med 50 basispunkter i løpet av sommeren, og muligens med nye 50 punkter til høsten. Det vil imidlertid ikke bli noen tilbakevending til lavrentepolitikken fra siste del av 1980-årene.

Veksten i private investeringer utenom bolig vil, ifølge prognosene, bli betydelig redusert både i 1991 og 1992. Bak den forventede vekstnedgangen ligger flere faktorer: Den stramme pengepolitikken

JAPAN: MAKROØKONOMISKE HOVEDTALL

Volumendring fra året før i prosent der ikke annet framgår

	1990		1991			1992	
	Regnskap	DRI mar	LINK apr	EF apr	DRI mar	LINK apr	
Privat konsum	4,1	3,3	3,9	-	4,5	3,6	
Offentlig konsum	1,4	2,7	2,2	-	3,8	1,1	
Boliginvesteringer	8,6	-0,2	-2,3	-	2,2	-0,8	
Andre private investeringer	13,8	5,1	8,9	-	4,2	7,0	
Eksport	10,7	2,3	-1,8	2,7	6,5	7,3	
Import	11,8	6,6	4,1	3,7	9,0	4,7	
Bruttonasjonalprodukt	5,6	3,1	3,4	3,6	3,8	4,4	
Driftsbalanse (nivå, prosent av BNP)	1,2	1,2	1,5	1,4	1,4	1,3	
Konsumprisvekst	3,1	2,4	2,1	2,6	1,5	2,3	
Arbeidsledighetsrate (nivå)	2,1	2,1	2,2	2,2	2,2	2,1	

Kilde: Data Resources Inc. (DRI), 5 japanske institutter publisert i Economic Forecasts (EF) og Link-prosjektet (et internasjonalt prognosesamarbeid).

har ført til en betydelig økning av lånekostnadene i løpet av de siste par årene. Samtidig har aksjekursene falt, slik at muligheten for å få kapital ved aksjeutvidelser også er redusert. Lavere innenlandsk etterspørsel og redusert vekst internasjonalt har redusert driftsoverskuddene. I tillegg til dette er nå investeringene på et svært høyt nivå, og utgjør hele 25 prosent av BNP. Investeringene er anslått å vokse med over 5 prosent i år og neste år, og dette representerer en kraftig nedgang fra tosifrede vekstrater de tre foregående årene.

Vekstraten for privat konsum er også dempet; regnet i volum ventes en vekst på rundt 3 1/2 prosent i 1991 og om lag 4 prosent i 1992. Den svakere veksten i år skyldes i noen grad at konsumentene er mer forsiktede. Betydelig redusert vekst i salget av nye biler tyder på dette. Konsum-anslagene er også påvirket av at en del indirekte skatter trolig vil bli økt i år for å dekke inn Japans bidrag på 13 mrd. dollar til USA i forbindelse med Gulf-krigen.

Overskuddet på driftsbalansen ble redusert med 37 prosent fra 1989 til 1990 til 35,8 mrd. dollar, eller 1,2 prosent av BNP. Flere faktorer bidro til svekelsen: Økningen i importprisene, i hovedsak på grunn av oljeprisøkningen, bidro til en reduksjon i handelsoverskuddet på 16,9 prosent, til 63,9 mrd. dollar. Underskuddet på tjenestebalansen økte med 42 prosent til 22,6 mrd. dollar.

Tendensene til reduserte overskudd i utenriksøkonomien ser ut til å ha endret seg så langt i 1991. Fra januar til april år var overskuddet på handelsbalansen 24,8 mrd. dollar, hele 33 prosent høyere enn i samme periode i fjor.

Overskuddet på driftsbalansen i 1.kvartal i år

økte med 9,4 prosent fra samme periode året før. Det økte handelsoverskuddet og stagnasjon i underskuddet på tjenestebalansen i år vil trolig øke overskuddet på driftsbalansen til 40 mrd. dollar i 1991, eller 1 1/4 - 1 1/2 prosent av BNP. Dette til tross for overføringene til USA i forbindelse med Gulf-krigen. I 1992 vil det tilsvarende bli en reduksjon i overføringer til utlandet, og overskuddet på driftsbalansen er anslått å øke til 1,4 prosent av BNP.

Tyskland: Økte skatter for å finansiere gjenforeningen

Den økonomiske utviklingen i Tyskland er preget av sterk ekspansjon i vest og strukturell krise med produksjonsnedgang i øst. Manglende statistikk gjør det vanskelig å kommentere den økonomiske utviklingen i Tyskland under ett, og hovedvekten i vurderingen er lagt på den vestlige delen. Både befolkningsfordelingen og størrelsen på bruttonasjonalproduktet i de to områdene tilsier imidlertid at utviklingen i Tyskland(vest) vil dominere makrobildet i et samlet Tyskland.

Det er nylig lagt fram en skattepakke med de største skatteøkningene i moderne tysk historie. Inntektsskattene er besluttet økt med hele 7,5 prosent fra 1. juli i år. Denne ekstraskatten skal gjelde for ett år. I tillegg vil avgiftene på blant annet bensin, diesel, fyringsolje og tobakk øke, og det er gitt signaler om økte momssatser i 1993. En betydelig del av disse skatteinntektene vil imidlertid bli brukt til å finansiere nye økonomiske tiltak i de østlige delstatene, slik at dette ikke innebærer noen vesentlig styrking av offentlige budsjetter.

TYSKLAND(VEST): MAKROØKONOMISKE HOVEDTALL
Volumendring fra året før i prosent der ikke annet framgår

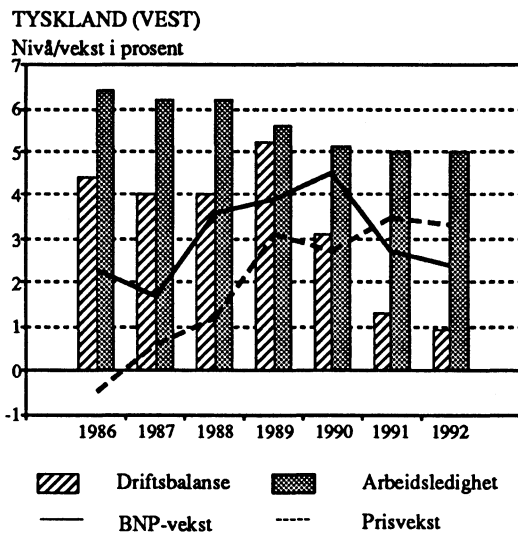
	1990		1991		1992		
	Regnskap	5TI ¹⁾ mar	DRI apr	LINK apr	5TI ¹⁾ mar	DRI apr	LINK apr
Privat konsum	4,5	2,5	3,4	2,9	1,8	2,8	2,0
Offentlig konsum	2,6	2,1	2,7	1,5	1,3	2,3	1,5
Investering i fast realkapital	8,8	5,3	5,0	4,5	3,7	5,6	4,0
Eksport	9,3	8,1	3,6	6,1	5,9	4,9	4,5
Import	10,1	9,9	7,2	7,0	6,1	7,1	4,5
Bruttonasjonalprodukt	4,5	2,9	2,6	2,7	2,1	2,8	2,2
Driftsbalanse (nivå, prosent av BNP)	3,1	0,7	1,6	1,7	-0,4	1,4	1,7
Konsumprisvekst	2,7	3,5	3,2	3,7	3,4	3,2	3,4
Arbeidsledighetsrate (nivå) ²⁾	5,1	5,1	4,7	5,2	5,4	4,3	5,4

1) Basert på individuelle prognoser fra 5TI. Tall for driftsbalansen gjelder hele Tyskland.

2) Justert i forhold til standardiserte rater.

Kilde: Data Resources Inc. (DRI), fem tyske forskningsinstitutter (5TI) og International Monetary Fund (IMF).

Prognosene indikerer avtakende BNP-vekst i Tyskland(vest) framover, som følge av en avmatning i både innenlandsk etterspørsel og eksport. For innværende år antas imidlertid BNP-veksten å fortsatt holde seg på et relativt høyt nivå sammenlignet med gjennomsnittet i OECD-området.

Det er ventet at den kraftige investeringsveksten de siste par årene vil avta framover, men ifølge prognosene vil investeringene som andel av bruttonasjonalproduktet likevel fortsatt øke. Dette må ses på bakgrunn av den høye kapasitetsutnyttningen i store deler av næringslivet. Det høye rentenivået er på sikt ventet å slå negativt ut, spesielt for bygg- og anleggsinvesteringene, selv om det fortsatt er press i boligmarkedet med økende boligpriser som følge av immigrasjonsbølgen fra øst. Det legges også til grunn en lavere vekst i offentlige investeringer framover, på grunn av behovet for kutt i offentlige utgifter og nødvendigheten av å redusere presset i økonomien.

Både privat og offentlig konsum fortsetter å ekspandere betydelig. Befolkningsveksten som følge av immigrasjonsbølgen samt økte privat disponible inntekter bidrar til økt privat konsum. Sysselsetningsveksten er ventet å avta noe i innværende år, men inngåtte lønnsavtaler indikerer lønnsøkninger på hele 7 prosent i store deler av næringslivet. Ekspansjonen i offentlig konsum reflekterer vekst i lønningene og en viss økning i offentlig sysselsetting.

En stor del av eksportveksten kan forklares av økt eksport til Tyskland(øst). Veksten i eksporten til andre markeder er redusert som en følge av redusert vekst internasjonalt, tap av konkurransevne blant annet overfor amerikanske varer og kapasitetsproblemer i industrien. Eksportutviklingen sammen med en høy importvekst har ført til en betydelig reduksjon i overskuddet på driftsbalansen regnet som prosent av BNP. Denne tendensen er ventet å fortsette framover. (Tallene fra STI gjelder

hele Tyskland slik at handel mellom øst og vest ikke påvirker driftsbalansen.)

Ifølge prognosene vil inflasjonen tilta noe i innværende år, men stabilisere seg igjen allerede i 1992. En vekst i konsumprisene i Tyskland(vest) på 3-4 prosent er relativt høyt i forhold til inflasjonen under store deler av 1980-tallet. Prisveksten ligger imidlertid fortsatt lavere enn i de fleste konkurrentland.

Det ventes fortsatt stram pengepolitikk av hensyn til inflasjonen. Finansieringen av offentlige underskudd som følge av kostnadene ved gjenforeningen bidrar også til å holde rentenivået oppe. Det er ventet at rentenivået regnet som årsgjennomsnitt vil øke i innværende år men avta noe igjen i 1992.

Tyskland (øst): Fortsatt sterk produksjonsnedgang

Produksjonen har falt betydelig i Tyskland(øst) siden gjenforeningen sist sommer. Dereguleringen av økonomien og fjerning av subsidieordninger og garantisystemer har avslørt at store deler av næringslivet i den østlige delen av Tyskland ikke er konkurransedyktige. I tillegg er eksporten blitt kraftig redusert etter sammenbruddet i handelen mellom COMECON-landene. Dette har ført til en dramatisk økning i arbeidsledigheten og også i antall personer med redusert arbeidstid. Tall for april viser 0,8 millioner arbeidsledige og over 2 millioner med redusert arbeidstid, hvorav hele 57 prosent arbeider mindre enn en halv stilling. I tillegg kommer et betydelig antall personer på sysselsetnings tiltak.

Utviklingen i varestrømmen fra vest til øst tyder på at produksjonen av matvarer har tatt seg opp igjen i de østlige delstatene. Videre har både industriproduksjonen og ordreinngangen stabilisert seg noe den senere tid, men det er fortsatt usikkerhet knyttet til når et eventuelt omslag kommer. En faktor av betydning er i hvilken grad vest-tyske bedrifter velger å investere i produksjonsanlegg i øst. Alternativt kan de dekke etterspørselen etter vestlige varer i øst ved økt produksjon i vest og opprustning av distribusjonsnett. De gunstige avskrivnings- og skatteordningene samt andre støtte tiltak vil imidlertid virke stimulerende på investeringslysten.

Til tross for sysselsettingsnedgangen i Tyskland(øst), har sterk lønnsvekst og overføringer fra vest bidratt til å opprettholde husholdningenes kjøpekraft. Dette, sammen med en formueseffekt av konverteringen av øst-tyske mark til DM i fjor, er med på å forklare den sterke etterspørselsveksten etter vestlige varer.

Storbritannia: Fortsatt nedgang

BNP falt kraftig gjennom annet halvår 1990, og

STORBRITANNIA: MAKROØKONOMISKE HOVEDTALL
 Volumendring fra året før i prosent der ikke annet framgår

	1990	1991			1992		
	Regn- skap	LBS feb	NIESR feb	DRI apr	LBS feb	NIESR feb	DRI apr
Privat konsum	1,0	0,3	0,1	-1,0	2,0	1,1	3,0
Offentlig konsum	1,7	1,1	2,0	3,8	1,2	1,0	1,3
Investering i fast realkapital	-1,9	-4,8	-11,1	-10,2	1,6	-0,7	1,7
Eksport	4,8	2,9	1,4	1,5	3,0	4,9	4,6
Import	1,6	0,1	-3,0	-1,3	3,7	3,6	7,2
Bruttonasjonalprodukt	0,5	-0,8	-1,4	-1,4	2,4	2,1	2,6
Driftsbalanse (nivå, prosent av BNP)	-2,3	-1,1	-1,0	-1,1	-1,1	-1,0	-1,7
Konsumprisvekst ¹⁾	9,5	6,6	5,7	5,5	4,6	4,2	3,1
Arbeidsledighetsrate (nivå) ²⁾	6,3	8,0	8,9	8,6	8,7	10,1	10,4

1) Detaljomsetningsindeksen.

2) Justert i forhold til standardiserte rater.

Kilde: Data Resources Inc. (DRI), London Business School (LBS) og National Institute of Economic and Social Research (NIESR).

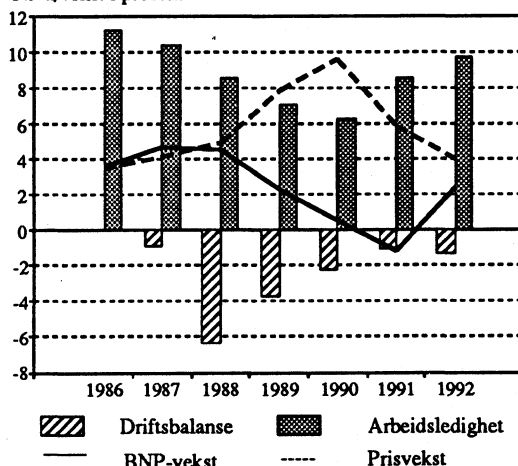
nedgangen er antatt å fortsette i første halvår i år. Det ventes en moderat konjunkturoppgang i løpet av annet halvår, men prognosene viser negativ BNP-vekst for 1991 under ett. Nye tall for utviklingen i annet halvår 1990 har resultert i en betydelig nedjustering av BNP-vekstraten i fjor, fra 1,0 til 0,5 prosent. Mens prognosene fra DRI er utarbeidet etter at denne nye informasjonen kom, må prognosene fra både NIESR og LBS ventes å bli tildels kraftig nedjustert som en følge av dette. NIESR har signalisert en nedjustering av BNP-vekstraten for 1991 med rundt ett prosentpoeng.

Konjunkturedgangen må ses i sammenheng med et høyt rentenivå som følge av stram pengepolitikk, som har påvirket både investeringer og privat konsum negativt. Tall for første kvartal i år indikerer en nedgang i konsumet på hele 2 1/2 prosent fra samme kvartal i fjor. Svak likviditet i store deler av næringslivet har ført til kutt i bedriftenes utgifter til både vareinnsats og arbeidskraft, og har også virket negativt på investeringene. Det er ventet at investeringene vil fortsette å falle gjennom store deler av inneværende år. Diskontoen i sentralbanken er imidlertid satt ned fra 15 til 11,5 prosent siden oktober i fjor, da pundet ble medlem av "the Exchange Rate Mechanism" (ERM). Ytterligere rentesenkninger framover vil avhenge av pundets stilling innenfor ERM. Svekkelsen av tyske mark bidrar til å frikople andre europeiske renter fra de tyske, og en eventuell renteøkning i Tyskland trenger derfor ikke forhindre fortsatte kutt i britiske renter. Reduserte renter og inflasjon kan bidra til å snu utviklingen i boliginvesteringene og også virke

positivt på privat konsum, som er ventet å ta seg noe opp mot slutten av inneværende år.

Det er ventet en betydelig nedgang i eksportveksten i 1991 som følge av konjunkturavmatningen internasjonalt. Britisk industri sliter også fortsatt med en betydelig høyere vekst i lønnskostnader pr. produsert enhet enn konkurrentlandene. Det er imidlertid en viss uenighet om i hvilken grad det siste også vil virke dempende på eksportveksten. NIESR legger for eksempel til grunn at britiske varer ikke vil stige vesentlig mer i pris framover enn varer produsert i viktige konkurrentland til tross for den høyere kostnadsveksten. Dette betyr i så fall betydelige kutt i eksportmarginene. Et forventet

STORBRITANNIA
Nivå/vekst i prosent

konjunkturoppsving internasjonalt mot slutten av 1991 vil imidlertid stimulere britisk eksport igjen.

Inflasjonen målt ved detaljprisindeksen kulminerte med en 12-måneders vekstrate på nesten 11 prosent i oktober 1990. Denne prisindeksen påvirkes imidlertid av innføringen av koppskatten i fjor og også av renteutviklingen på boliglån. Fra og med april i år vil veksten i detaljprisindeksen falle betydelig, ettersom effekten av koppskatten da vil være uttømt. Den underliggende prisstigningstakten, som fortsatt er høy, forventes å gå betydelig ned framover.

Den svake produksjonsutviklingen har ført til en betydelig økning i arbeidsledigheten. Sesongjusterte tall for mars i år viser at vel 2 millioner personer var arbeidsledige mot 1,6 millioner samme måned i fjor. Til tross for dette er lønnsveksten fortsatt svært høy, rundt 9 prosent målt som årlig vekstrate. Det forventes imidlertid at økningen i arbeidsledigheten, lavere prisvekst og renter, samt reduserte fortjenestemarginer i næringslivet vil bidra til å dempe lønnsveksten framover.

Også offentlige budsjetter påvirkes negativt av nedgangen i Storbritannia. Etter flere år med overskudd, viser prognosene underskudd på de offentlige budsjetter for hele prognoseperioden. Svekkelsen skyldes særlig reduserte skatteinntekter og økte utbetalinger til arbeidsledige. Selv om aktivitetsnivået er ventet å ta seg noe opp i løpet av inneværende år, så vil en fortsatt økning i arbeidsledigheten bidra til svekket budsjettbalanse.

Storbritannia har de senere år hatt betydelige underskudd på driftsbalansen. Regnet som prosent av bruttonasjonalproduktet gikk imidlertid underskuddet ned fra 1989 til 1990, som følge av en

styrking av handelsbalansen for varer. Denne utviklingen er ventet å fortsette i inneværende år.

Sverige: Avtakende vekst og økende ledighet.

Svensk økonomi har siden 2.halvår 1989 vært preget av lavkonjunktur. Denne tendensen ser ut til å fortsette også de nærmeste årene med fall i BNP både i 1991 og 1992. Arbeidsløsheten er på vei oppover og kan komme opp i 4-5 prosent i de nærmeste årene.

Foreløpig nasjonalregnskap for 1990 viser at fjoråret ble svakere enn tidligere antatt. Fall i investeringene og en svakt negativ konsumvekst bidro til at veksten i BNP kun ble på 0,3 prosent i 1990.

Kortidsstatistikk for 1.kvartal tyder på at den svake utviklingen i innenlandsk etterspørsel forsetter i 1991. Høy prisstigning, økte boutgifter og den økende arbeidsledigheten vil trolig holde konsumveksten nede også i 1991. Antallet nyregistrerte biler falt med nesten 30 prosent de tre første månedene av 1991 sammenlignet med samme periode året før.

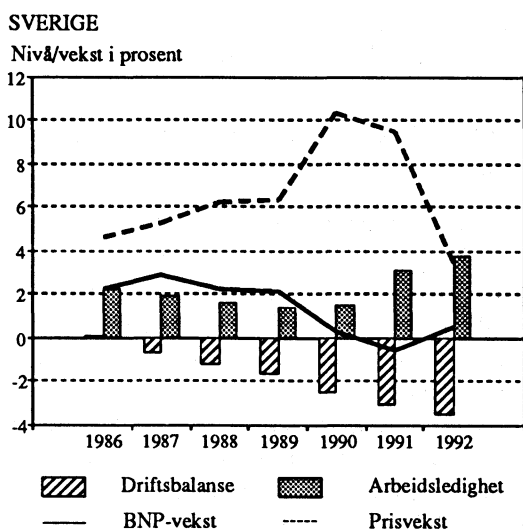
Også når det gjelder utviklingen i realinvesteringene er utsiktene for inneværende år relativt dystre. Prognosene antyder fall i investeringene både i 1991 og 1992. Utviklingen på arbeidsmarkedet ventes å slå ut i redusert vekst i boliginvesteringene i 1991 og gi et betydelig fall i 1992.

Svensk økonomi sliter med et betydelig kostnadsproblem. I 1990 ble svenske eksportmarkedsandeler redusert med 5 prosent i forhold til 1989. Prisveksten for 1990 var på 10,4 prosent, og virkningene av skattereformen gjør at prisveksten også for inneværende år blir høy. Årsveksten fra

SVERIGE: MAKROØKONOMISKE HOVEDTALL Volumendring i prosent fra året før der ikke annet framgår

	1990		1991			1992		
	Regn- skap	KI mars	FD mai	IF april	KI mars	FD mai	IF april	
Privat konsum	-0,3	1,0	1,2	0,2	1,5	1,2	-0,8	
Offentlig konsum	1,9	0,6	0,5	0,8	0,3	0,3	0,8	
Bruttoinvesteringer	-1,8	-0,2	-1,9	-5,3	-1,6	-1,4	-2,3	
Eksport	1,2	0,5	0,5	-1,5	2,8	3,0	-0,1	
Import	0,5	0,5	0,2	-1,1	2,8	2,3	-0,3	
Bruttonasjonalprodukt	0,3	0,0	-0,2	-1,5	0,9	1,0	-0,5	
Driftsbalanse (nivå, prosent av BNP)	-2,5	-3,0	-3,0	-3,1	-3,5	-3,2	-3,7	
Konsumprisvekst	10,4	9,5	9,6	9,5	3,7	3,1	3,5	
Arbeidsledighetsrate (nivå)	1,5	2,7	2,6	4,0	3,5	2,9	5,0	

Kilde: Konjunkturinstituttet (KI), Finansdepartementet (FD) og Industrifondet (IF).

april 1990 til april 1991 var 10,9 prosent. Korrigert for nettoeffekten av endrede indirekte skatter og subsidier var årsveksten 6,2 prosent. Prognosene for den gjennomsnittlige prisveksten for 1991 ligger rundt 9 prosent.

Lønnsforhandlingene i Sverige er nå inne i en kritisk fase. Etter at de fleste fagforbund har forhandlet seg frem til avtaler som ligger innenfor de rammene som ble anbefalt av den såkalte Renberg-kommisjonen, ser det nå ut til at ansatte i varehandelen og funksjonærene i industrien ikke kan godta et tilsvarende opplegg. Dette kan i så fall velte hele lønnsoppgjøret siden det i mange av de inngåtte avtalene er gjort forutsetninger om at rammene må gjøres gjeldende for hele arbeidsmarkedet for at de skal godtas. Mulighetene for å få gjennom en lønnslov i Riksdagen synes heller ikke store siden dette krever støtte av Centerpartiet, noe partiet er lite villig til å gi så kort tid før valget i høst. I varehandelen er det varslet streik i begynnelsen av juni.

Underskuddet på driftsbalansen er økende selv om det ventes en viss bedring av handelsbalansen de nærmeste årene, vesentlig som følge av redusert import. For 1990 utgjorde underskuddet 2,5 prosent av BNP.

Arbeidsledigheten i Sverige er sterkt økende. Fra april 1990 til april 1991 har ledigheten gått opp fra 1,1 prosent til 2,1 prosent. Antall oppsigelsesvarsler har blitt firedoblet i perioden januar til mars i 1991, samtidig som antallet ledige plasser er blitt halvert.

En tiltakspakke rettet inn mot den tiltakende ledigheten ble lagt frem i begynnelsen av april. De avsatte midlene på om lag 6 mrd. skr. skal gå dels til opplæring av arbeidsledige, og dels til støtte til bedrifter som tar inn arbeidsledige mens deres egne ansatte er på kurs. For 1992 vil sysselsettingstiløkene motsvare 1,3 prosent av arbeidsstyrken.

I slutten av april la regjeringen frem revidert budsjett for 1991 sammen med prognoser for svensk økonomi noen år fremover.

Hovedstrategien fra budsjettet ligger fast, nemlig å oppnå betydelig lavere inflasjon i årene som kommer. For å oppnå dette er finanspolitikken holdt stram med vekst i offentlig konsum på 0,5 prosent i 1991 og med 0,3 prosent i 1992. Det blir også åpnet for sterkere konkurranse fra utlandet når det gjelder jordbruksprodukter for å få ned matvareprisene. Regjeringen har dessuten foreslått å senke momsen på matvarer fra 25 til 17 prosent fra årsskiftet 1991/92. Dette vil i så fall komme i stedet for den varslede generelle momsnedsettelsen på 1,5 prosent. Sammen med moderat lønnsvekst antas dette å bringe inflasjonen ned i 3 prosent i 1992.

Det ventes at konjunkturbunnen nås i 2.halvår 1991. Produksjonsomslaget vil likevel ikke kunne forhindre en vekst i arbeidsledigheten. Denne blir av regjeringen anslått til 2,6 prosent i 1991 og 2,9 prosent i 1992. Under forutsetning av at også de gjenværende lønnsavtalene ligger innenfor samme moderate ramme som de øvrige, blir gjennomsnittlig lønnsvekst anslått til 5 prosent i 1991 og 3,5 prosent i 1992. Veksten i disponibel realinntekt i disse årene anslås til hhv. 0,9 og 2 prosent. Privat konsum forventes å øke med 1,2 prosent i 1991.

Regjeringens prognoser for den økonomiske utviklingen for årene 1991 og 1992 er på flere hold blitt kritisert for å være foroptimistiske, spesielt når det gjelder utviklingen på arbeidsmarkedet. I Industrifondets prognoser øker ledigheten til 4 prosent i 1991 og til 5 prosent i 1992, mens Konjunkturinstituttets prognoser ligger nærmere regjeringens for 1991 og endel høyere for 1992.

Bedrede internasjonale konjunkturer i 1992 er ventet å gi drahjelp til svensk økonomi, spesielt hvis målsettingen om inflasjonsutviklingen blir oppfylt. Svak vekst i innenlandsk etterspørsel kan gi lav importvekst slik at handelsbalansen bedres noe. Effektene på driftsbalansen blir likevel ikke vurdert å være tilstrekkelig til å forhindre økte underskudd.

Svensk tilknytning til ECU 17/5 skulle definitivt stoppe alle spekulasjoner om en devaluering av den svenske kronen. Pengemarkedet reagerte på dette ved at rentene umiddelbart gikk ned med 1-1,5 prosent. Svenskene har valgt et smalere bånd for kronens bevegelse (3 prosent) enn det den norske regjering valgte (4,5 prosent). Sverige er ventet å legge inn en søknad om EF medlemskap så fort EØS forhandlingene er ferdige.

Danmark:Høy ledighet, men bedret konkurransevne

Veksten i dansk økonomi er fremdeles lav selv om utviklingen i 1990 ble noe bedre enn hva som tidligere var ventet. Samlet produksjon og etterspørsel vil trolig fortsette å utvikle seg svakt i 1991, og dette innebærer at det ikke er noen grunn til å vente noen bedringer i situasjonen på arbeidsmar-

DANMARK: MAKROØKONOMISKE HOVEDTALL
 Volumendring i prosent fra året før der ikke annet framgår

	1990		1991			1992	
	Regn- skap	AIECE april	LINK april	ØM mai	AIECE april	LINK april	ØM mai
Privat konsum	1,0	0,8	1,4	1,0	2,0	2,3	2,5
Offentlig konsum	-0,3	-0,8	-0,4	-0,8	1,0	-0,4	-0,3
Investeringer i fast realkapital	-4,5	-1,1	-0,4	-2,3	4,6	-0,4	3,5
Eksport	8,0	3,7	4,0	4,0	54,2	4,7	5,0
Import	4,3	1,6	2,9	1,5	5,7	4,4	5,3
Bruttonasjonalprodukt	1,3	1,0	1,4	1,3	2,3	1,9	2,3
Driftsbalanse (nivå, prosent av BNP)	1,3	1,1	-	1,5	0,6	-	1,5
Konsumprisvekst	2,7	3,4	2,6	2,3	3,0	2,3	2,7
Arbeidsledighetsrate (nivå)	9,5	10,6	11,2	9,5	10,7	11,8	9,3

Kilde: Økonomiministeriet (ØM), LINK-prosjektet (et internasjonalt prognosesamarbeid) og AIECE (et internasjonalt prognosesamarbeid)

kedet i inneværende år. Høyere internasjonal vekst antas imidlertid å gi positive vekstimpulser for dansk økonomi i 1992.

Flere år med stram penge- og finanspolitikk har holdt veksten i innenlandsk etterspørsel nede og ført til en markert bedring i utenriksøkonomien. I 1990 økte importen med 4,5 prosent mens eksporten økte med 8 prosent. Driftsbalansen viste et overskudd på om lag 9 mrd. dkr. Foreløpige tall for 1.kvartal tyder på at den positive utviklingen i handelen med utlandet fortsetter i 1991. Sammenlignet med 1.kvartal 1990 ble driftsbalansen bedret med 1 mrd. dkr. i 1.kvartal 1991.

Arbeidsledigheten økt svakt gjennom 1990 og 1.kvartal 1991 og ligger nå på om lag 10 prosent. Prognosene for 1991 og 1992 spriker en del når det gjelder utviklingen av arbeidsledigheten, fra Økonomiministeriet med 9,5 prosent i 1991 og 9,3 prosent i 1992, til LINK som anslår ledigheten til å komme opp i 11,2 prosent i 1991 og 11,8 i 1992.

Prisveksten for 1990 ble på 2,7 prosent, som er betydelig lavere enn for et gjennomsnitt av Danmarks handelspartnere. Prisveksten forventes å bli lav også de nærmeste årene. Prisindeksen for mars gir en tolv månedersvekst på 2,4 prosent.

Lønnsoppkjørene for 1991 og 1992 ser ut til å gi en lønnsvekst om lag som i 1990, dvs. 3,5-4 prosent.

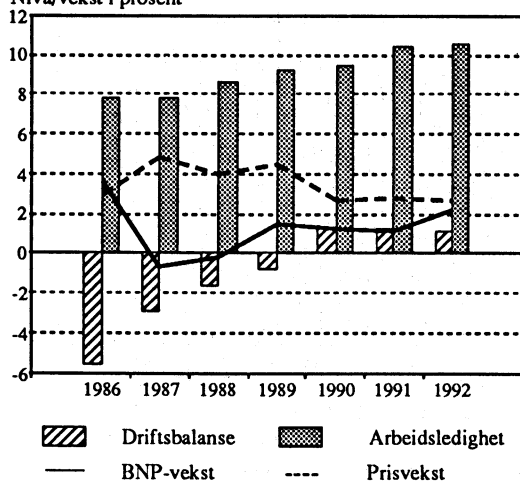
Lav lønns- og prisvekst og bedret utenriksøkonomi har resultert i redusert rentenivå i Danmark. Dagslånsrenten ble i uke 21 i år satt ned fra 10 til 9,5 prosent, slik at det danske rentenivået nå ligger svært nær rentenivået i Tyskland.

Utsiktene fremover er sterk avhengig av veksten i Danmarks samhandelsland. De siste års bedringer i konkurransevnen skulle gjøre det mulig med en betydelig bedring i dansk økonomi ved en oppgang i internasjonale konjunkturer.

For 1991 er det likevel ventet svak vekst siden 1990 var et spesielt godt år for dansk eksportindustri. Et økonomisk oppsving er derfor ikke ventet før ut i 1992, da bedre internasjonale konjunkturer, kombinert med en viss vekst i innenlandsk etterspørsel, antas å kunne gi en BNP vekst på litt over 2 prosent. Arbeidsledigheten forventes å holde seg om lag uendret fra 1990 til 1991 for deretter å avta noe i 1992.

Finanspolitikken forventes fortsatt å bli holdt stram, med fall i kjøp av varer og tjenester på om lag 1/2 prosent i faste priser både i 1991 og 1992. Antall offentlig sysselsatte er planlagt redusert med over 3000 personer i 1991 og med vel 5000 i 1992. I en avtale mellom de borgerlige partiene (minus Fremskridtspartiet) er det bl.a. vedtatt å redusere selskapsskatten og redusere avgiftene på endel "grensefølsomme" varer. Veksten i kommuneøkonomien er også forsøkt begrenset, bl.a. ved at kommuneskattesatsene er frosset på 1990 nivå og ved svak vekst i overføringene til kommunene.

DANMARK
Nivå/vekst i prosent

Internasjonale markedsforhold

Internasjonale varemarkeder

Oljemarkedet

Utviklingen i oljemarkedet i de første par månedene av 1991 var styrt av krigshandlingene i Persiabukten. Ved inngangen til 1991 lå spotprisen på Brent Blend omkring 27 dollar pr. fat. Etter at de alliertes luftangrep ble innledet midt i januar falt råoljeprisen til nær 20 dollar fatet. Utover i første kvartal svekket den seg ytterligere og Brent Blend nådde sin foreløpige bunnotering i begynnelsen av april med 17,85 dollar. Etter den relativt raske militære løsningen av Gulf-konflikten forventet de fleste markedsobservatører at prisen på råolje ville falle sterkt. Råoljeprisen har imidlertid vært forholdsvis stabil og ligget omkring 19 dollar pr. fat. Årsaken til at oljemarkedet har holdt seg sterkere enn forventet er at flere faktorer, som hver for seg ikke påvirker markedet vesentlig, alle har trukket i samme retning. De viktigste er lav Sovjetisk eksport på grunn av kullstreik, opprettholdt embargo på irakisk oljeeksport, og høye raffineringmarginer i USA som har smittet over i råvaremarkedet. Prisen for fremtidig levering lå gjennomgående under spotprisene i første og annet kvartal 1991. Mot slutten av mai endret dette seg slik at prisen på fremtidig levering lå over spotprisen.

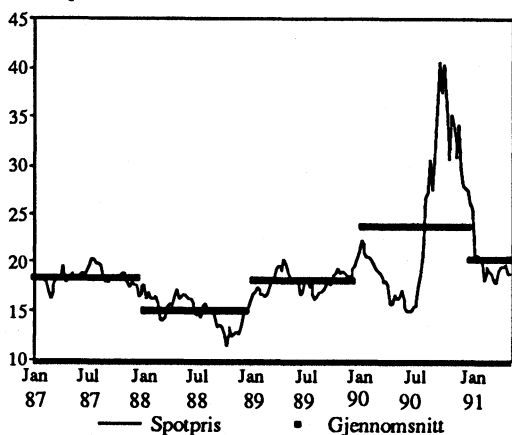
Ifølge IEA økte etterspørselen etter råolje i OECD-området med 0,5 prosent i første kvartal 1991 målt fra samme periode året før. I OECD-landene i Europa og Stillehavet økte etterspørselen med hhv. 2 og 3 prosent, mens Nord-Amerika reduserte sin etterspørsel med 2 prosent. Prognoser for andre kvartal tyder på redusert forbruk i Europa,

-1 prosent, mens forbruket i Stillehavsområdet forventes å fortsette å øke svakt, 0,5 prosent regnet fra andre kvartal 1990. Samlet regner IEA med en nedgang i etterspørselen i OECD-området på 1 prosent i andre kvartal 1991. For hele 1991 er etterspørselen i OECD-området anslått til samme nivå som 1990, 37,5 millioner fat pr. dag. For resten av verden forventes en økning på 0,1 millioner fat pr. dag. Etterspørselen på verdensbasis i 1991 er dermed anslått til 65,8 millioner fat pr. dag. Det lave anslaget på forbruksveksten må sees i sammenheng med lav internasjonal økonomisk vekst.

Produksjonen av råolje i april falt på verdensbasis med 1,2 millioner fat pr. dag. Hovedårsaken til dette var den lave forbruksveksten samt avtalte produksjonsbegrensninger i OPEC. Sovjetisk produksjon falt i første kvartal 1991 med 1,1 millioner fat pr. dag til 10,9 millioner fat pr. dag. Innenlandsk etterspørsel etter råolje i Sovjet falt imidlertid betydelig slik at effekten på sovjetisk oljeeksport ble redusert til omkring det halve av produksjonsbortfallet. De høye oljeprisene i siste halvdel av 1990 har satt fart i oljeproduksjonen i USA som i første kvartal 1991 nådde sitt høyeste produksjonsnivå på 5 år, 9,2 millioner fat pr. dag. Med priser under 20 dollar pr. fat forventes det at USAs produksjon mot slutten av året vil avta til et nivå som er 250.000 fat pr. dag lavere enn dagens. En reduksjon i tilbudet i denne størrelsesorden tilsvarer den forventede etterspørselsreduksjonen i Nord-Amerika slik at oljeimporten til området ikke endres i vesentlig grad.

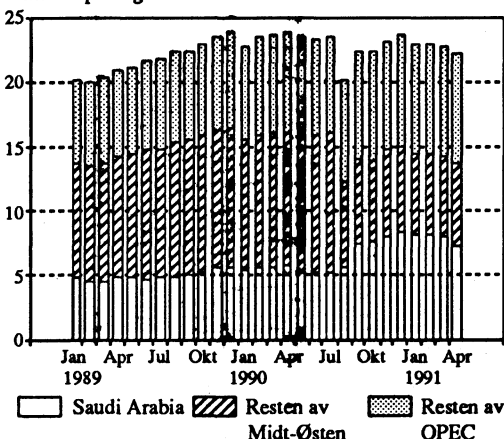
Lagrene av råolje og oljeprodukter i OECD-området lå i første kvartal 1991 på 461 millioner tonn. Lagemedbyggingen i første kvartal 1991 var lavere

SPOTPRISEN PÅ BRENT BLEND
Dollar pr. fat

Kilde: Petroleum Intelligence Weekly

OLJEPRODUKSJON I OPEC 1989-1991
Mill. fat pr. dag

Kilde: Petroleum Intelligence Weekly

enn i 1990. I løpet av mars ble nedbyggingen av produktlagre i Japan og USA mer en oppveid av økningen i lagerbeholdningen av råolje i de samme landene. Inntil nylig har Iran vist lite initiativ for å bygge ned sine lagre på kjøp. Saudi Arabia derimot holder oppe salgsvolumet etter å ha dempet sin produksjon ved å bygge ned sine lagre.

Under OPEC-møtet i midten av mars ble medlemslandene enige om å forsvare en pris på 21 dollar pr fat. For å nå dette målet ble det avtalt å redusere OPECs samlede produksjon med 5 prosent til noe over 22 millioner fat pr. dag.

De små bevegelsene i råoljeprisene i den senere tid må tas som et tegn på at markedet bedømmer forsyningssituasjonen som stabil. I juni avholdes OPECs neste halvårslige ministermøte. Historisk har oljemarkedet en tendens til å roe seg ned foran faste OPEC-møter. Dette trekker i retning av relativt små bevegelser i prisnivået på forsommeren. Allerede nå kan man se tegn til en mer aggressiv markedsføring. Særlig gjelder dette Iran som på denne måten forsøker å redusere sine lagre på kjøp. Dette har ledet til at tilbud på spotbasis har svulmet opp i Europa. Enkelte markedsanalytikere har imidlertid den oppfatning at Saudi Arabias produksjonskapasitet for fjerde kvartal 1991 er overvurdert, og de forventer derfor et relativt strammere oljemarked mot slutten av 1991. Denne forventningen er en medvirkende årsak til den siste tids oppgang i prisene på fremtidige leveringer.

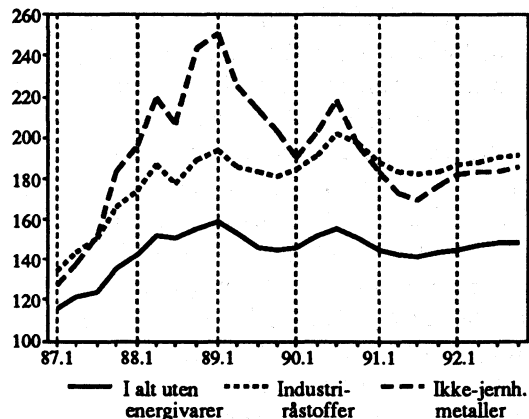
Når det gjelder utviklingen videre i 1991 vil situasjonen på tilbudssiden, og spesielt Saudi Arabias strategi og produksjonspotensiale være avgjørende. I løpet av Gulf-konflikten økte Saudi Arabia sin produksjon betydelig (med rundt 3 millioner fat pr. dag) for å kompensere for produksjonsbortfallet fra Irak og Kuwait. Landet har signalisert at det ikke uten videre vil gi slipp på sin økte "kvote". Selv om bare en liten del av den ødelagte kapasiteten i Irak og Kuwait ventes å komme i produksjon i inneværende år, vil dette kunne gi et press nedover på prisen.

Som vanlig er det betydelig usikkerhet knyttet til utviklingen på oljemarkedet. Vår vurdering er at i fravær av spesielle begivenheter, er det tilstrekkelig produksjonskapasitet på mellomlang sikt og at det moderate presset i retning av lavere råoljepriser fortsetter utover i 1991.

Andre råvaremarkeder

Etter en klar vekst gjennom de tre første kvartalene i 1990, var det en markert nedgang i den dollarbaserte prisindeksen for råvarer utenom energivarer til HWWA-Institut für Wirtschaftsforschung i 4. kvartal og 1. kvartal i år. Ifølge prognoser fra sammenslutningen av europeiske prognoseinstitutter, AIECE, vil nedgangen fortsette også i 2. kvartal i år, men det er ventet at prisutviklingen deretter vil

INDEKSER FOR RÅVAREPRISER PÅ VERDENS-MARKEDET. På dollarbasis. 1975 = 100.

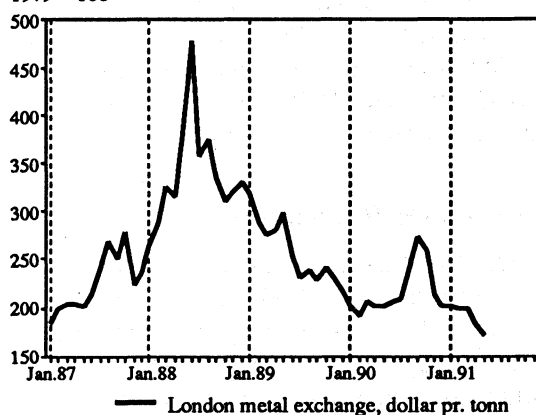
Kilde: HWWA-Institut für Wirtschaftsforschung (historiske tall) og AIECE (prognoser).

styrke seg noe. Prognosene peker mot moderat positive vekstrater mot slutten av 1991 og også gjennom 1992. Prisoppgangen er basert på en forutsetning om et konjunkturoppsving internasjonalt i løpet av annet halvår 1991, som vil bidra til økt etterspørsel i industrilandene. Som følge av fortsatt høye realrenter og dermed høye kostnader ved lagerhold og forventninger om at konjunkturoppgangen vil bli moderat, ventes det ikke noen kraftig lageroppbygging av råvarer de nærmeste månedene.

Prisindeksen for nærings- og nytelsesmidler tok til å falle i 3. kvartal i fjor. Prognosene indikerer et vendepunkt i prisutviklingen for disse varene allerede i 2. kvartal i år. Nedgangen i prisindeksen for industriråstoffer kom først i 4. kvartal 1990, og et vendepunkt er ikke ventet før mot slutten av 1991.

Blant industriråstoffene har prisnedgangen vært særlig kraftig for ikke-jernholdige metaller, 10 prosent i 1990 regnet som årsgjennomsnitt. Den svake prisutviklingen skyldes både redusert etterspørselsvekst som følge av den konjunkturrelle avmatningen i industrilandene, men også kapasitetsoppbyg-

INDEKS FOR ALUMINIUMSPRISER
1979 = 100

Kilde: World Metal Statistics, t.o.m. april 1991, mai 1991, Financial Times.

ging på produksjonssiden for enkelte av disse råvarene. Prognosene indikerer et ytterligere prisfall på hele 13 prosent i 1991. Som for de fleste andre industriråstoffene ventes det en mer positiv prisutvikling allerede mot slutten av inneværende år, og veksten er antatt å bli rundt 5 prosent i 1992.

Blant de ikke-jernholdige metallene var det nikkel, tinn og aluminium som opplevde de største prisfallene i fjor. Aluminiumsprisene, som gjennomgående har vært i nedgang siden 1989, fortsatte å falle i 1. kvartal i år, men ventes å ta seg betydelig opp gjennom annet halvår 1991. For 1991 under ett indikerer prognosen fra AIECE en relativ moderat prisnedgang for aluminium regnet fra året før. Prisoppgangen kan imidlertid bli noe forsinket på grunn av gjenoppstartning av ledig kapasitet og oppstartning av nye anlegg. Videre vil også et senere konjunkturoppsving i USA enn lagt til grunn i prognosene kunne ha stor betydning for prisutviklingen på aluminium. Andre metaller som bly, sink og kobber ventes å få betydelig prisfall i inneværende år som følge av overskuddstilbud.

Redusert etterspørselsvekst i industrilandene førte til at også stålprisene falt i 1990, til tross for en betydelig nedgang i produksjonen. Som aluminiumsprisene, er prisene på stål svært avhengige av utviklingen i bilindustrien og bygg- og anleggssektoren i industrilandene. Det er ventet at prisene vil ta seg noe opp allerede fra 3. kvartal i år.

Den svake prisutviklingen på tremasse den senere tid skyldes i stor grad lagemedbygging ved papirbedrifter som har funnet sted siden slutten av 1989. Prisene er ventet å styrke seg noe framover.

Det er ventet fortsatt relativt svak prisutvikling på korn. En restriktiv politikk for å begrense produksjonen av hvete i USA sammen med EFs forsøk på å redusere eksportkvotene bidrar imidlertid til å holde tilbudsveksten nede.

Prisfallet på kaffe etter sammenbruddet i eksport-kvotesystemet ICO, har ført til en betydelig lageroppbygging i mange importland. Store lagre er med på å forklare at etterspørselen etter kaffe for tiden er lav. De lave kaffeprisene har imidlertid ført til produksjonskutt i ledende produsentland, og produksjonen er ventet å falle under importetterspørselen i industrialiserte land i 1991/92. Dette vil gi grunnlag for en styrking av kaffeprisene, og etter et prisfall på 22 prosent i 1990, ventes prisene å øke med 3 og 11 prosent i hhv. 1991 og 1992.

Utviklingen i verdenshandelen

Ifølge foreløpige anslag var veksten i verdenshandelen rundt 5-6 prosent i 1990 (regnet som gjennomsnitt fra året før), dvs. en nedgang på om lag 2 prosentpoeng fra 1989. Til tross for et forventet konjunkturomslag internasjonalt allerede i løpet av inneværende år, som vil bidra til å stimulere verdenshandelen, viser prognosene en ytterligere ned-

ANSLAG FOR VEKSTEN I VERDENS-HANDELEN

Volumvekst i prosent

Institutt	Dato	1990	1991	1992	1993
OECD	des	5,1	5,2	6,3	..
NIESR	feb	6,0	4,1	6,4	..
DRI	feb	6,1	3,0	6,9	7,5
LINK	apr	5,6	4,1	5,2	5,4
AIECE	mai				
gj.snitt		5,2	4,2	5,6	6,0
arb.gruppen		4,9	3,9	5,5	..
Uveid gj.snitt		5,5	4,1	6,0	6,3

gang i veksttakten med vel 1 prosentpoeng fra 1990 til 1991. Prognosene indikerer derimot sterkere vekst igjen i 1992 og 1993.

Mens AIECE har nedjustert sine prognoser for både inneværende og neste år, har de fleste andre instituttene oppjustert sine anslag for verdenshandelen.

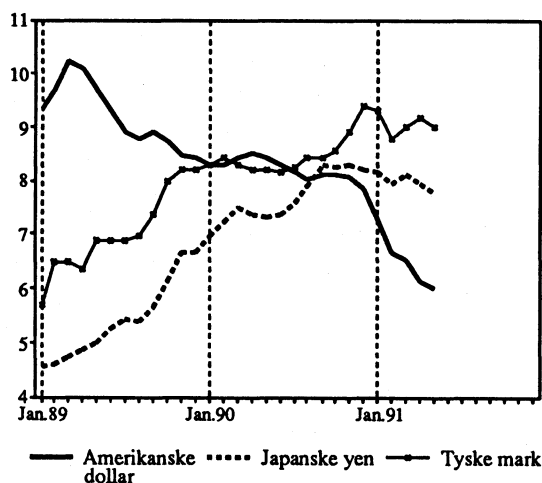
Det internasjonale penge- og valuta-markedet.

Økningen i det kortsiktige internasjonale rentenivået mot slutten av 1990 ble snudd til rentefall fra februar i år. Med unntak av Tyskland - der rentenivået har vært relativt stabilt hittil i år, og Japan - der nedgangen har vært beskjeden, har rentefallet i euromarkedet vært betydelig. I valutamarkedene har styrkingen av dollarkursen, spesielt i forhold til tyske mark, vært dominerende.

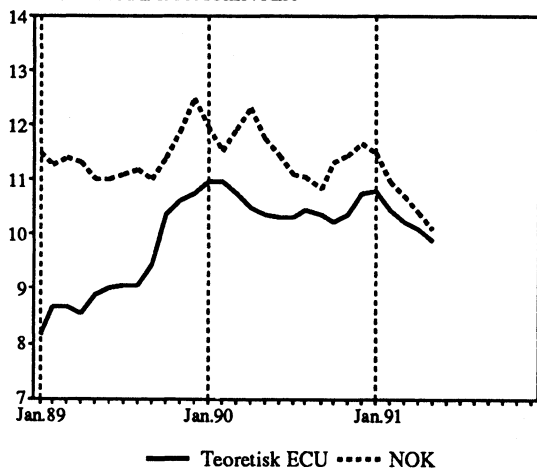
Tidlig i 1991 var det en utbredt frykt for at det høye rentenivået i Tyskland skulle føre til press på rentenivået i andre land, spesielt medlemmer i Exchange Rate Mechanism (ERM) og USA. Disse ønsket et lavere rentenivå for å stimulere den svake økonomiske veksten, men fryktet samtidig at et senket rentenivå i forhold til Tyskland ville svekke valutakursene for mye i forhold til tyske mark. De store problemene knyttet til gjenforeningen i Tyskland førte imidlertid til en svekkelse av den tyske valutaens stilling. Dette ga rom for rentenedgang i en rekke land. Spesielt har nedgangen vært betydelig i Storbritannia; de kortsiktige britiske eurorentene er redusert fra 13,95 prosent i januar til 11,3 prosent i mai. Diskonten er samtidig satt ned til 11,5 prosent. Også i Spania har rentenivået gått markert ned. Pesetaen har lenge vært svært sterk og har utgjort en bremse for rentereduksjoner i andre land, blant annet i Frankrike. Etter at den spanske sentralbanken senket sin intervensjonsrente, fulgte Frankrike etter og satte ned diskontoen fra 9 1/4 til 9 prosent. Etter nedgang også gjennom 1990, er det franske rentenivået nå nær det tyske.

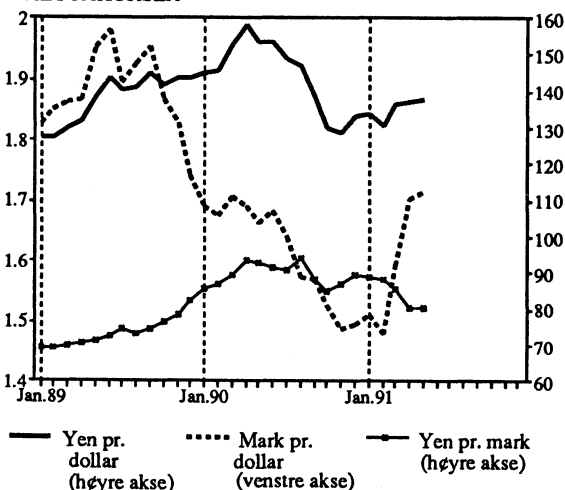
KORTSIKTIGE EURORENTER

KORTSIKTIGE EURORENTER

VALUTAKURSER

I Tyskland vil problemene i forbindelse med gjenforeningen prege renteutviklingen i tiden framover. Skatteøkninger, som gjennomføres i juli for å finansiere store underskudd og en anslått høyere lønnsvekst enn i fjor, vil øke inflasjonstakten. Der-

med vil trolig rentenivået holde seg på sitt nåværende høye nivå ut 1991 og i 1992. I de fleste andre ERM-landene vil lavere prisvekst sannsynligvis føre til en fortsatt nedgang i rentenivået. Den teoretiske ecu-renten vil trolig gå ned fra 10,5 til 9 3/4 prosent fra 1990 til 1991, og nærme seg 9 1/2 prosent i 1992. Dette innebærer i så fall en svak økning av rentenivået gjennom 1992.

Det norske rentenivået, målt ved den kortsiktige eurokronerenten, har nærmet seg ecu-renten siden i fjor høst. Både den norske valutaens tilknytning til ERM gjennom endring av vektene i Norges Banks kurvindeks sist høst og den gunstige lønns- og prisutviklingen hittil i år har bidratt til dette. I mai var ecu-renten bare om lag 0,1 prosentpoeng lavere enn eurokronerenten. Det er grunn til å anta at det norske rentenivået i hovedtrekk vil følge ecu-renten framover.

Rentenivået i USA har fortsatt å gå ned. Den kortsiktige eurodollar-renten har falt fra 7,28 prosent i januar til 6,0 prosent i mai. Den siste reduksjonen i diskontoen til 5,5 prosent kom i slutten av april, og den føderale fondsrenten har ligget rundt 5 3/4 prosent de siste par månedene. Når oppsvinget i den amerikanske økonomien kommer, sannsynligvis til høsten, vil trolig sentralbanken stramme forsiktig til igjen for å unngå en framtidig inflasjonsøkning. DRI (Data Resources Inc.) anslår at den føderale fondsrenten vil øke fra 3.kvartal i år og komme opp i 6,4 prosent i 1991 og 7,7 prosent i 1992 regnet som årsgjennomsnitt.

I Japan opprettholdes en stram pengepolitikk, først og fremst på grunn av fortsatt frykt for prispress, men svekkelsen av yen i forhold til dollar kan også være en faktor. Den kortsiktige euro-yen renten har hittil i år gått bare svakt ned, fra 8,2 prosent i januar til 7,8 prosent i mai. Pengemengdeveksten er imidlertid nå rekordlav, og de fleste analytikere regner med en reduksjon av diskontoen fra 6 prosent til 5 1/2 prosent før sommeren og en ytterligere reduksjon til 5 prosent innen utgangen av året. Den kortsiktige euro-yen renten vil i så fall komme ned mot 7 prosent neste år.

Utviklingen i valutamarkedene hittil i år har vært preget av den kraftige styrkingen av amerikanske dollar, spesielt i forhold til tyske mark. Avslutningen av Gulf-krigen førte nærmest over natten til dollar-oppgang. Etter at kursen på tyske mark i forhold til dollar nådde sitt sterkeste nivå noensinne med 1,44 mark per dollar 11. februar i år, var nivået bare 7 uker senere svekket til 1,70. Kursforholdet holdt seg rundt dette nivået ut mai. Den dramatiske endringen i mark/dollar-kursen skyldes dels et positivt skift i holdningen til den amerikanske økonomien og dels den svakere stillingen til tyske mark. Det er en almen oppfatning at dollarkursen hadde sunket til et for lavt nivå i forhold til hva fundamentale økonomiske forhold skulle tilsi. Dette bidrar også til å forklare at den siste tids styrking av

dollarkursen har skjedd til tross for at differansen mellom tyske og amerikanske renter har økt. DRI anslår at tyske mark vil fortsette å svekkes noe i forhold til dollar utover i 1991, og bare bli svakt sterkere igjen i 1992.

Svekkelsen av yenkursen fra 1988 til midten av 1990 skyldtes for en stor del den store økningen i kapitalutstrømmingen fra Japan. I 1990 gikk kapitalutstrømmingen kraftig ned, da økende rentenivå i Japan, spesielt i forhold til USA, gjorde investeringer i Japan relativt mer attraktive enn i utlandet. Sammen med den svekkede tiltroen til amerikansk økonomi i forbindelse med Iraks invasjon i Kuwait, bidro denne utviklingen til at yenkursen styrket seg betydelig i forhold til dollar fra midten av 1990 og ut året. Etter Gulf-krigen ble yenkursen svekket i forhold til dollar, men oppgangen i forhold til tyske mark fortsatte.

Underliggende økonomiske forhold skulle tilsi at yenkursen vil styrke seg overfor de fleste valutaer

utover i 1991 og 1992. Kapitalutstrømmingen er som nevnt redusert og BNP-veksten i Japan er anslått å forbli sterkere enn veksten i USA og Europa, samtidig som inflasjonen i Japan fortsatt er lavere enn i resten av OECD-området. Indre politisk uro har imidlertid de siste årene virket negativt på yenkursen. I høst er statsminister Kaifu periode som president i det Liberal-demokratiske parti ute, og hans svekkede stilling vil trolig føre til usikkerhet rundt ledervalget. Et forventet høyere rentenivået i USA vil trolig også medvirke til at den japanske økonomiens relativt sterke stilling ikke slår ut i sterkere valutakurs, samtidig som det dårlig utviklede sertifikat-markedet i Japan gjør handling med yen-noterte papirer lite attraktivt. DRIs prognose peker mot en ytterligere svekkelse av kursen på yen i forhold til dollar utover i 1991, men med en tendens til sterkere kursutvikling gjennom 1992. I forhold til tyske mark regner DRI med at yenkursen vil holde seg relativt stabil.

Konjunkturutviklingen i Norge

BEDRIFTENE

Olje- og gassutvinning

Produksjon og markedsforhold

Bruttoproduksjonen i sektoren for utvinning og rørtransport av olje og gass har ifølge det kvartalsvise nasjonalregnskapet (KNR) økt kraftig de siste årene. Etter en økning på over 11 prosent fra 3. til 4. kvartal 1990, var imidlertid bruttoproduksjonen omtrent uendret fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991.

I perioden januar - april var den totale produksjonen av olje og gass på 41 millioner tonn oljeekvivalenter (mtoe), en økning på 12 prosent fra samme periode 1990. Av dette utgjorde oljeproduksjonen 30,6 mtoe og gassproduksjonen 10,4 mtoe. Mens oljeproduksjonen steg med 15 prosent fra januar - april 1990 til januar - april 1991, steg gassproduksjonen med 2 prosent over det samme tidsrommet. Oljeproduksjonen vil fortsette å øke fram mot midten av 1990-tallet, mens gassproduksjonen ventes å avta inntil Sleipner kommer i drift i løpet av 1993. Etter dette vil gassen trolig spille en stadig viktigere rolle i norsk petroleumproduksjon.

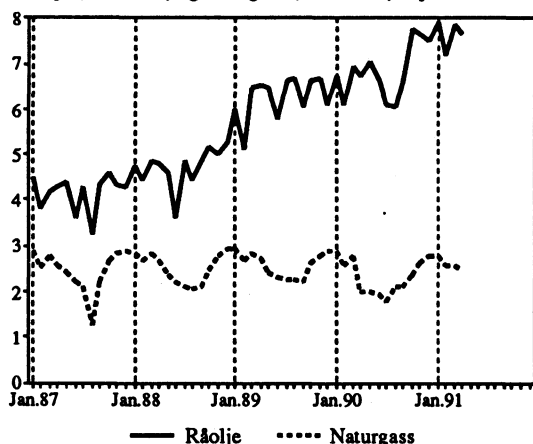
I mars 1991 ble det i gjennomsnitt produsert 1,8 millioner fat olje pr. dag. Produksjonen har ligget rundt dette nivået siden oktober i fjor. Fram til og med juni 1990 var norsk oljeproduksjon pålagt en produksjonsbegrensning på 1,7 millioner fat pr. dag for å bidra til å stabilisere oljeprisen. Produksjonen nådde imidlertid ikke dette taket i løpet av første halvår 1990.

De største enkeltbidragene til økningen i oljeproduksjonen fra januar - april 1990 til januar - april 1991 kom fra eksisterende felt som Gullfaks og Statfjord og fra de nye feltene Veslefrikk, Gyda og Hod. Også på Ula og Oseberg har det vært en betydelig produksjonsvekst.

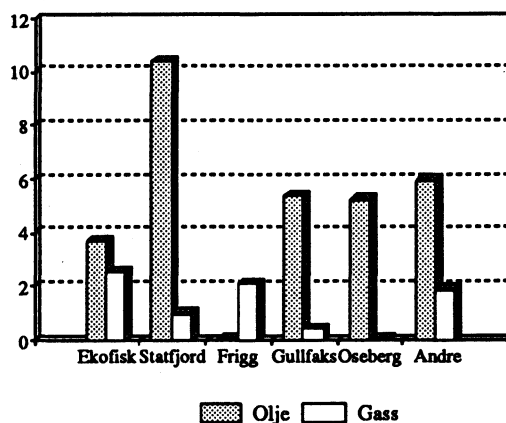
Produksjonen ble igangsatt på Veslefrikk i januar 1990, mens Gyda og Hod først startet opp i henholdsvis juni og oktober samme år. Gyda nådde sin antatte platåproduksjon på 70 000 fat pr. dag allerede etter fem måneders drift. Det har imidlertid oppstått problemer med reservoaret, og produksjonen falt til 54 700 fat pr. dag i mars i år.

Det er fortsatt Statfjord som bidrar mest til den norske oljeproduksjonen. I de fire første månedene av 1991 stod dette feltet for 34 prosent av den totale produksjonen. Feltet hadde en produksjonsøkning på 7 prosent fra januar - april 1990 til januar - april 1991. I mars produserte det i gjennomsnitt 643 000 fat pr. dag. Statfjordfeltet er delt mellom Norge og Storbritannia. Den norske andelen har fra starten av vært 84,2 prosent, men det har vært muligheter for å endre denne andelen dersom ny reservoarkunnskap skulle tilsi det. Det har i lengre tid pågått forhandlinger mellom Norge og Storbritannia angående delingen. Resultatet fra en uavhengig utredning ble kjent ved påsketider. Den norske eiergruppen hadde opprinnelig håpet å få sin eierandel økt med 2-3 prosentpoeng, men resultatet ble en økning på kun 1/4 poeng. Dette tilsvarer en tilbakebetaling til Norge på 7 000 fat olje pr. dag over en to-års periode. Til gjengjeld må de norske Statfjordeierne

OLJE- OG GASSPRODUKSJON
Råolje (mill. tonn) og naturgass (mrd. S m3). Ujusterte tall

OLJE- OG GASSPRODUKSJONEN FRA DE
STØRSTE FELTENE I JANUAR-APRIL 1991

tilbakebetale 100 millioner kroner i investeringskostnader til britene.

Gullfaks-feltet økte sin oljeproduksjon med hele 26 prosent fra januar - april 1990 til januar - april 1991, og feltets andel av samlet norsk produksjon nådde opp i over 17 prosent. Den kraftige økningen skyldes delvis at produksjonen var svært lav i starten av fjoråret som følge av reservoarproblemer ved oppstartingen av C-plattformen. Først i 4. kvartal 1990 nådde produksjonen over dagsgjennomsnittet fra før produksjonsstart på C-plattformen. Reservoarproblemene ser nå ut til å være under kontroll. I mars i år produserte feltet i gjennomsnitt 301 000 fat pr. dag.

Også Oseberg-feltet har hatt produksjonsøkning (6 prosent) det siste året. Feltet hadde en like stor andel av den totale oljeproduksjonen som Gullfaks-feltet i januar - april 1991. Oseberg-feltet har vist seg å ha langt bedre produksjonsmuligheter enn først antatt. Gjennomsnittsproduksjonen var på 331 000 fat i mars, mens kapasiteten i fase I opprinnelig var anslått til 240 000 fat pr. dag. I oktober i år starter produksjonen fra feltets fase II, men dette vil gi liten effekt på produksjonen i 1991.

Ekofisk-feltet stod for 12 prosent av oljeproduksjonen i de fire første månedene i år og hadde en økning på 3 prosent fra samme periode i fjor. I mars produserte feltet i gjennomsnitt 222 000 fat pr. dag. Produksjonen på feltet nådde en foreløpig bunn i 1987, men økte deretter kraftig gjennom de to påfølgende årene som følge av vanninjeksjon og bedre reservoarkunnskap. Produksjonen har holdt seg relativt stabil siden begynnelsen av 1990.

Nær 85 prosent av oljeproduksjonen ble eksportert i 1. kvartal i år. Mens produksjonen målt i faste 1989-priser ifølge sesongjusterte tall fra KNR var omtrent uendret fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal

1991, gikk eksporten i samme periode opp. Innenlandsk etterspørsel etter råolje steg med nær 40 prosent fra 1989 til 1990. Fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år økte etterspørselen med ytterligere 10 prosent. Veksten skyldtes økt produksjon ved raffineriet på Mongstad. Til tross for økt innenlandsk etterspørsel falt leveransene til hjemmemarkedet som følge av en reduksjon i lageroppbyggingen fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991 på om lag 18 prosent av innenlandsk anvendelse. Importen av råolje utgjorde i 1. kvartal under én prosent av produksjonen.

Etter en periode med stigende oljepriser sist høst, falt eksportprisindeksen for olje med nær 36 prosent fra 4. til 1. kvartal. Mens indeksen i 4. kvartal i fjor lå 62 prosent over gjennomsnittet for 1989, lå den i 1. kvartal i år kun 3,6 prosent over. Verdien av oljeeksporten falt dermed med 35 prosent fra slutten av fjoråret til 1. kvartal i år.

Produksjonsfallet i Frigg-området er den viktigste årsaken til den lave veksten i gassproduksjonen. Fra januar - april i fjor til samme periode i år avtok produksjonen i området med hele 17 prosent. Hovedfeltet er på det nærmeste uttømt og produksjonen skjer nå hovedsakelig fra mindre felt i området. Produksjonen i Frigg-området, som i en årrekke utgjorde den største andelen av norsk gassproduksjon, stod i de fire første månedene av 1991 for 27 prosent av den totale gassproduksjonen.

Det har også vært mindre reduksjoner i gassproduksjonen fra Statfjord, Valhall og Tommeliten.

Produksjonen på Ekofisk-feltet økte med hele 8 prosent fra januar - april 1990 til januar - april 1991. Feltet står nå for den største andelen av gassproduksjonen, med 32 prosent i de fire første månedene i år. Produksjonen økte også på de mindre gassfeltene Gullfaks og Ula og gassproduksjon på de nye

MARKEDSUTVIKLINGEN FOR VARER FRA OLJE- OG GASSEKTOREN
Sesongjustert. Prosentvis endring fra foregående kvartal 1)

	Mrd. kr.2) 1990	Volum				Priser			
		90.2	90.3	90.4	91.1	90.2	90.3	90.4	91.1
Produksjon	103,0	0,3	-5,0	18,4	-0,6	-14,1	29,8	31,3	-32,5
Eksport	88,5	1,0	2,7	11,2	0,5	-13,4	28,6	30,3	-31,8
Hjemmeleveranser	14,5	-3,5	-45,8	90,0	-7,0	-17,9	36,7	36,9	-36,0
Import	1,7	163,5	-46,6	2,5	-54,7	-23,9	27,4	40,3	-42,9
Innenl. anvendelse	16,2	6,1	-45,9	77,6	-10,9	-17,8	35,3	37,2	-36,3
Lagerendring 3)	3,2	0,6	-42,4	79,5	-18,0	..	..	..	..
Innenlandsk etterspørsel	13,1	7,7	-4,9	-1,4	10,1	-17,8	34,8	37,3	-36,4

1) Tilnærmet i basisverdi, dvs. regnet uten avgifter og handelsavanse.

2) Anslag.

3) Endring i lagerendring i prosent av innenlandsk anvendelse i foregående kvartal.

feltene Gyda og Mime ble startet opp. Dette har bare delvis kunnet motvirke nedgangen fra andre felt.

Med unntak av forbruk av gass på plattformene, er det foreløpig ingen innenlandsk anvendelse av norsk gass. Forbruket på plattformene regnes ikke med i produksjonen i KNR, slik at gasseksporten pr. definisjon er lik produksjonen. Sesongjusterte tall fra KNR viser at gasseksporten, regnet i faste 1989-priser, falt med 4,2 prosent fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991. Prisindeksen for gasseksporten steg imidlertid med 3,1 prosent mellom de to kvartalene slik at verdien av norsk gasseksport falt med kun 1,2 prosent.

Investeringer

Etter en reduksjon i investeringsaktiviteten i oljesektoren fra 1989 til 1990, viser foreløpige anslag fra SSBs investeringstelling for 1. kvartal 1991 en økning i aktiviteten fra 1990 til 1991. Påløpte investeringskostnader i utvinningssektoren er anslått til å øke med nær 24 prosent fra 1990 til 1991, til 36,3 mrd. kroner. Medregnet investeringene i rørtransportsektoren, vil det ifølge investeringstillingen bli investert for 41,3 mrd. kroner i oljesektoren i år. Til sammenlikning var de totale bruttoinvesteringene for fastlands-Norge i 1990 i underkant av 100 mrd. 1990-kroner. Det er ventet at investeringene på kontinentalsokkelen fortsatt vil holde seg på et høyt nivå fram mot midten av 1990-tallet. Avhengig av hvilke felt som blir besluttet utbygd, kan inves-

teringsaktiviteten i de nærmeste årene bli enda høyere enn det foreløpige anslaget for 1991.

Anslaget for påløpte investeringer i feltutbygginger er oppjustert til 22,4 mrd. kroner i 1991. Den høye vareandelen i disse investeringene skyldes at de feltutbyggingene som veier tyngst (Snorre, Draugen og Sleipner) er i fabrikkasjonsfasen. De første byggekontraktene i forbindelse med Trollutbyggingen er allerede utdelt, slik at også dette prosjektet snart vil være i fabrikkasjonsfasen. Oseberg C-utbyggingen er nå i ferd med å avsluttes og vil bli satt i produksjon i løpet av høsten. Den anslåtte økningen i tjenesteden avspeiler at flere nye prosjekter er i startfasen. Dette gjelder bl.a. Heidrun-utbyggingen som nå er vedtatt i Stortinget. De første prosjekteringsoppdragene i denne utbyggingen er allerede delt ut.

Påløpte investeringskostnader til felt i drift økte kraftig fra 1989 til 1990, og er foreløpig anslått å øke med ytterligere 40 prosent fra 1990 til 1991, til 5,6 mrd. kroner. Anslaget for felt i drift har imidlertid ofte vist seg å bli nedjustert i løpet av året.

Det høye anslaget for investeringer i landvirksomhet på 2,4 mrd. kroner skyldes at det i tilknytning til Troll/Sleipner-utbyggingen vil bli bygd prosesseringsanlegg på land, i Øygarden i Hordaland.

Leteaktiviteten er ifølge investeringstillingen i 1. kvartal anslått å øke med vel 14 prosent til 5,9 mrd. kroner i 1991. Leteaktiviteten i 1991, målt i nominelle verdier, ligger dermed foreløpig an til å bli den høyeste siden oljeprisfallet i 1986.

Regjeringen tildelte 22 nye letelisenser i februar i år. Tildelingen vil ikke gi vesentlig høyere leteaktiviteten i 1991, men bidrar til å opprettholde leteaktiviteten i årene framover. Interessen fra selskapene for nye letelisenser har i den senere tid vært stor, og viser at norsk sokkel fortsatt betraktes som et interessant leteområde.

De foreløpige anslagene tilsier at investeringsaktiviteten i rørtransportsektoren også vil øke kraftig i 1991. Anslaget på 5 mrd. kroner innebærer en økning på over 70 prosent fra 1990. Dette er hovedsakelig kostnader i tilknytning til leggingen av Zee-pipe-rørledningen fra Sleipner til Zeebrugge. Dette prosjektet vil gi små virkninger på aktiviteten innenlands, da mesteparten av varene og tjenestene vil bli kjøpt i utlandet.

Industri og bergverksdrift

Produksjons- og markedsforhold

Bruttoproduksjonen i industri og bergverk regnet i volum og justert for normale sesongvariasjoner økte med 1,3 prosent fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991. Denne økningen skyldtes i hovedsak en vekst i bruttoproduksjonen i skjermet industri på 3,7 prosent. Bruttoproduksjonen i utekonkurrerende industri, som viste relativt stabil vekst gjennom 1990,

UTFØRTE OG ANTATT PÅLØPTE INVESTERINGSKOSTNADER I OLJEUTVINNING OG RØRTRANSPORT.

Milliarder kroner, løpende priser

	1989	1990	1991
Utvinning av olje og gass	31,5	29,3	36,3
Leting	5,0	5,1	5,9
Feltutbygging	22,7	19,5	22,4
Varer	9,7	12,6	14,1
Tjenester	11,8	5,6	6,9
Produksjonsboring	1,1	1,4	1,4
Felt i drift	3,2	4,0	5,6
Varer	0,3	0,8	0,6
Tjenester	0,5	0,8	0,9
Produksjonsboring	2,4	2,4	4,1
Landvirksomhet 1)	0,6	0,7	2,4
Rørtransport	0,5	2,9	5,0
Oljesektoren totalt	32,0	32,2	41,3

Anslag ifølge SSBs investeringsstatistikk innhentet i 1. kvartal 1991.

1) Omfatter kontorbygg, baser og terminalbygg på land.

MARKEDSUTVIKLINGEN FOR VARER FRA INDUSTRI OG BERGVERKSDRIFT
 Sesongjustert. Prosentvis endring fra foregående kvartal¹⁾

	Mrd. kr. 1990 ²⁾	Volum				Pris			
		90.2	90.3	90.4	91.1	90.2	90.3	90.4	91.1
Bruttoproduksjon i alt	261,0	-0,5	1,3	-1,0	1,3	-0,1	-0,7	1,0	4,0
-Skjernet	89,0	0,6	1,6	-0,6	3,7	2,5	0,9	2,3	-0,2
-Utekonkurrerende	83,4	1,7	0,6	-0,2	1,1	-4,0	-2,5	1,4	8,6
-Hjemmekonkurrerende	88,6	-3,7	1,9	-2,1	-1,1	1,6	-0,3	-0,8	3,6
Ekspert i alt ³⁾	109,2	4,1	0,8	-2,6	1,3	-2,2	0,3	7,2	-4,0
-Skjernet	11,7	3,7	11,5	2,7	7,1	1,1	1,7	1,0	1,3
-Utekonkurrerende	59,2	1,8	-1,6	-0,8	2,4	-3,6	1,5	7,2	-6,6
-Hjemmekonkurrerende	38,3	8,5	2,0	-7,3	-2,5	-1,5	-2,4	9,8	-1,3
-Hjemmeleveranser i alt	151,8	-2,6	1,7	-0,6	0,8	0,5	1,9	2,6	0,0
-Skjernet	77,3	0,1	0,1	-1,2	3,1	1,0	2,4	1,5	0,7
-Utekonkurrerende	24,2	1,6	7,2	1,3	-2,2	-1,3	1,2	8,3	-1,4
-Hjemmekonkurrerende	50,4	-8,3	1,5	-0,6	-1,3	0,6	1,5	1,5	-0,2
Import i alt ³⁾	133,9	-3,1	0,6	2,8	0,4	-0,6	-0,1	-0,1	-3,2
-Skjernet	8,7	1,7	-1,1	1,6	-1,2	2,1	0,1	0,7	1,0
-Utekonkurrerende	33,4	-3,4	2,9	-2,0	1,4	-2,9	-0,8	3,3	-10,3
-Hjemmekonkurrerende	91,8	-3,5	-0,1	4,8	0,2	0,0	0,2	-1,5	-1,0
Innenl. anvendelse i alt	285,7	-2,8	1,2	1,0	0,6	0,0	1,0	1,3	-1,5
-Skjernet	86,0	0,3	0,0	-0,9	2,7	1,1	2,2	1,4	0,7
-Utekonkurrerende	57,6	-1,5	4,6	-0,7	-0,1	-2,1	0,1	5,6	-6,5
-Hjemmekonkurrerende	142,1	-5,2	0,5	2,9	-0,3	0,2	0,6	-0,5	-0,7
Lagerendring i alt ⁴⁾	-4,1	-2,8	1,7	1,5	-1,8				
-Skjernet	-3,5	-2,2	1,0	-1,1	1,0				
-Utekonkurrerende	-2,1	-1,6	2,6	2,1	-0,8				
-Hjemmekonkurrerende	1,4	-3,6	1,8	2,9	-3,9				
Innenl. etterspørsel i alt	289,7	-0,1	-0,5	-0,5	2,4	0,5	1,1	0,6	0,3
-Skjernet	89,5	2,4	-1,0	0,2	1,6	2,5	1,8	0,1	1,5
-Utekonkurrerende	59,6	0,1	1,9	-2,7	0,7	-1,9	0,7	4,1	-7,2
-Hjemmekonkurrerende	140,7	-1,6	-1,3	0,0	3,7	0,2	0,7	-0,5	2,3

1) Basisverdi, dvs. markedsverdi fratrukket avgifter og handelsavanse.

2) Anslag

3) Inneholder reeksport.

4) Endring i lagerendring i prosent av innenlandsk anvendelse i foregående kvartal.

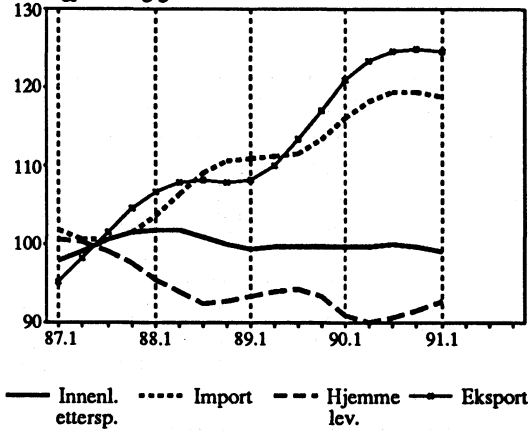
økte med 1,1 prosent fra 4. kvartal ifjor til 1. kvartal i år. Bruttoproduksjonen i hjemmekonkurrerende industri falt derimot med 1,1 prosent i samme periode. Ifølge Statistisk sentralbyrås konjunkturbarometer var industribedriftenes ledere mer optimistiske i 1. kvartal 1991 enn de var i 4. kvartal 1990. Men de er fortsatt mer pessimistiske enn de var i 3. kvartal i fjor.

Etter at konjunkturtoppen i norsk økonomi ble passert i 1986 har industrien gradvis blitt mer eksportrettet i sin virksomhet. Mens om lag 28 prosent av industriproduksjonen ble eksportert i 1987, var denne andelen økt til rundt 42 prosent i 1990. Årsaken til denne vridningen i leveransene er dels det sterke fallet i etterspørselen innenlands og dels den langvarige internasjonale høykonjunkturen.

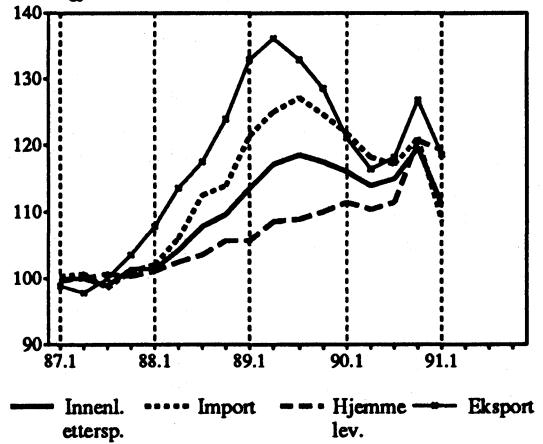
Vridningen bort fra hjemmeleveranser til eksport avtok gjennom 1990. Eksportveksten flatet ut etter at konjunkturtoppen i utlandet ble nådd i 1989. Nedgangen i hjemmeleveransene ble svakere og ser nå ut til å ha stoppet opp. I 1. kvartal 1991 vokste likevel eksporten av industrivarer noe raskere enn hjemmeleveransene.

Justert for normale sesongvariasjoner falt prisindeksen for eksport av industrivarer med 4,0 prosent fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991. Om lag 2 prosentpoeng av dette prisetallet skyldes nedgangen i prisen på raffinerte produkter som følge av det forutgående prisetallet på råolje. Men også fallet i prisindeksen for metalleksport forklarer en vesentlig del av nedgangen i eksportprisindeksen. Ek-

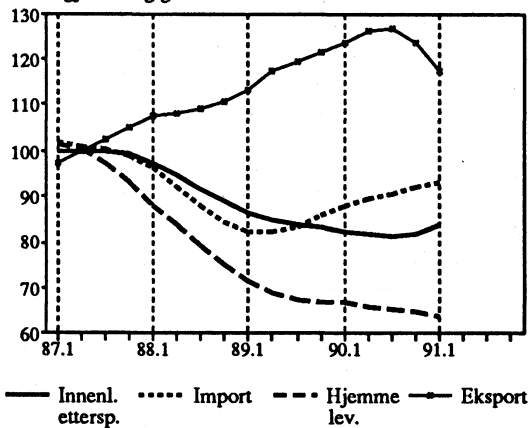
VOLUMUTVIKLINGEN FOR VARER FRA UTEKONKURRERENDE INDUSTRI
Sesongjustert og glattet. 1987 = 100

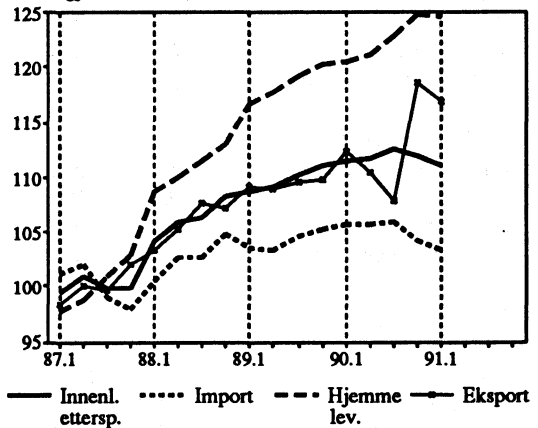
PRISUTVIKLINGEN FOR VARER FRA UTEKONKURRERENDE INDUSTRI
Sesongjustert. 1987 = 100

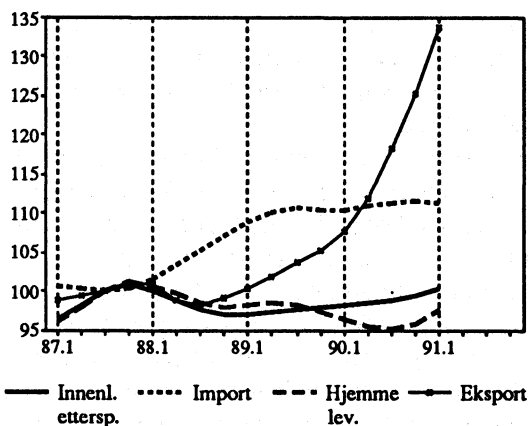
VOLUMUTVIKLINGEN FOR VARER FRA HJEMMEKONKURRERENDE IND. (EKSKL. SKIP OG PLATTFORMER)
Sesongjustert og glattet. 1987 = 100

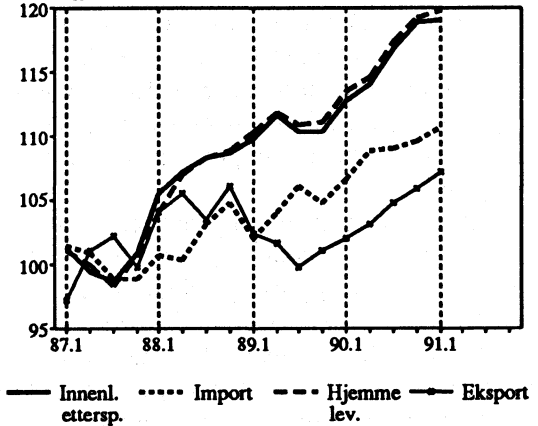
PRISUTVIKLINGEN FOR VARER FRA HJEMMEKONKURRERENDE IND. (EKSKL. SKIP OG PLATTFORMER)
Sesongjustert. 1987 = 100

VOLUMUTVIKLINGEN FOR VARER FRA SKJERMET INDUSTRI
Sesongjustert og glattet. 1987 = 100

PRISUTVIKLINGEN FOR VARER FRA SKJERMET INDUSTRI
Sesongjustert. 1987 = 100

INDUSTRI OG BERGVERKSDRIFT. PRODUKSJON OG FAKTORETTERSPØRSEL
 Sesongjustert. Prosentvis endring fra foregående kvartal

	Mrd. kr. 1990 ¹⁾	Volum				Pris			
		90.2	90.3	90.4	91.1	90.2	90.3	90.4	91.1
Bruttoproduksjon i alt	324,0	0,8	1,2	-0,3	-1,1	-0,6	1,7	3,7	-1,3
-Skjernet	95,8	2,9	0,1	1,8	1,1	1,9	2,4	0,8	0,4
-Utekonkurrerende	87,8	1,5	0,8	-2,1	1,1	-3,2	1,0	8,4	-4,2
-Hjemmekonkurrerende	140,4	-1,1	2,3	-0,6	-4,0	-0,5	1,5	2,8	-0,5
Vareinnsats i alt	232,2	1,1	1,2	-0,4	-0,8	-0,8	2,7	2,6	-3,5
-Skjernet	67,1	3,0	0,0	1,9	1,3	1,5	1,1	0,1	2,3
-Utekonkurrerende	69,2	1,8	0,4	-2,0	1,7	-3,8	6,4	8,2	-11,5
-Hjemmekonkurrerende	95,9	-0,9	2,6	-0,9	-3,9	-0,3	1,4	0,4	-1,5
Bruttoprodukt i alt	91,9	0,1	1,3	-0,2	-1,8	0,0	-1,0	6,7	4,2
-Skjernet	28,7	2,7	0,4	1,4	0,4	3,0	5,6	2,4	-4,0
-Utekonkurrerende	18,6	0,5	1,7	-2,2	-0,4	-1,7	-16,3	8,9	26,1
-Hjemmekonkurrerende	44,6	-1,7	1,6	0,0	-4,0	-1,0	1,9	8,1	1,6
Sysselsetting ²⁾	310	-2,5	-2,5	-1,0	-2,6				
Bruttoinvesteringer i alt	13,5	-0,5	-2,1	12,1	1,6	-0,3	1,2	-0,7	-1,5
-Skjernet	3,1	1,5	-3,4	9,2	8,6	-0,5	1,5	-1,2	-1,5
-Utekonkurrerende	4,8	-1,3	-4,7	11,0	3,9	-0,2	1,0	-0,4	-1,4
-Hjemmekonkurrerende	5,6	-0,9	1,0	14,8	-4,0	-0,3	1,2	-0,5	-1,7
Bruttoinvesteringer i bygninger og anlegg	4,2	-5,5	-2,3	4,0	-10,4	0,3	1,8	1,4	-0,7
-Skjernet	0,8	-19,0	-4,2	-11,5	-9,0	0,3	1,8	1,4	-0,7
-Utekonkurrerende	1,7	-4,1	-3,5	-2,2	3,0	0,3	1,8	1,4	-0,7
-Hjemmekonkurrerende	1,7	1,7	0,4	18,2	-23,0	0,3	1,8	1,4	-0,7
Bruttoinvesteringer i mask. og trsp.midler	9,3	2,0	-2,1	15,8	6,4	-0,6	0,9	-1,4	-1,7
-Skjernet	2,3	11,4	-3,0	16,3	13,3	-0,8	1,4	-1,8	-1,5
-Utekonkurrerende	3,1	0,4	-5,3	18,5	4,3	-0,5	0,6	-1,2	-1,7
-Hjemmekonkurrerende	3,9	-1,8	1,2	13,4	4,1	-0,6	0,9	-1,4	-1,7

1) Anslag.

2) Sysselsatte i industrien (1000) og prosentvis endring fra samme kvartal foregående år. Tallene er basert på utvalg og inneholder en viss usikkerhet. |Kilde: AKU

sportprisindeksen lå imidlertid i 1. kvartal i år fortsatt på et høyere nivå enn i 1. kvartal 1990.

Importen av industriprodukter vokste gjennom 1989 og 1990 og norsk industri tapte markedsandeler på hjemmemarkedet. Importveksten viser nå tegn til utflating.

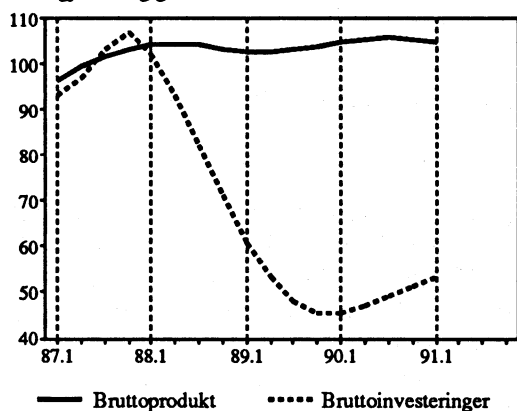
Vridningen mot eksport har vært særlig sterk i hjemmekonkurrerende industri, som har blitt rammet av nedgangen i bygge- og anleggsvirksomheten. Utsiktene til videre nedgang i bygge- og anleggssektoren tilsier at hjemmekonkurrerende industris hjemmelieferanser kan falle ytterligere. Det lave nivået på husholdningenes kjøp av møbler og andre varige forbruksgoder gjør også situasjonen vanskelig for hjemmekonkurrerende industri, blant annet for trevareprodusentene. Leveransene til ek-

sportmarkedet fra hjemmekonkurrerende industri viser tegn til svikt; eksporten fra denne industrien har ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall falt to kvartaler på rad.

Utekonkurrerende industri har i langt mindre grad enn hjemmekonkurrerende blitt påvirket av den særnorske konjunkturedgangen, og hjemmelieferansene fra utekonkurrerende industri har svingt rundt et ganske stabilt nivå gjennom de siste 2-3 årene. Den sterke veksten på eksportmarkedene har ført til høy kapasitetsutnyttelse i det meste av den utekonkurrerende industrien. Spesielt er kapasitetsutnyttelsen høy i sektoren for ikke-jernholdige metaller. Ifølge Statistisk sentralbyrås konjunkturbarometer for 1. kvartal 1991 oppgir 87 prosent av

PRODUKSJON OG INVESTERING I
UTEKONKURRERENDE INDUSTRI
Sesongjustert og glattet. 1987 = 100

bedriftene i denne sektoren at de har en kapasitetsutnyttingsgrad på 95 prosent eller mer.

Etter at eksporten fra utekonkurrerende industri gikk tilbake i 3. og 4. kvartal 1990, økte den ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall med 2,4 prosent i 1. kvartal 1991. Eksportøkningen var særlig sterk innen raffineringindustrien. Eksporten av kjemiske råvarer sank med 8,3 prosent fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år.

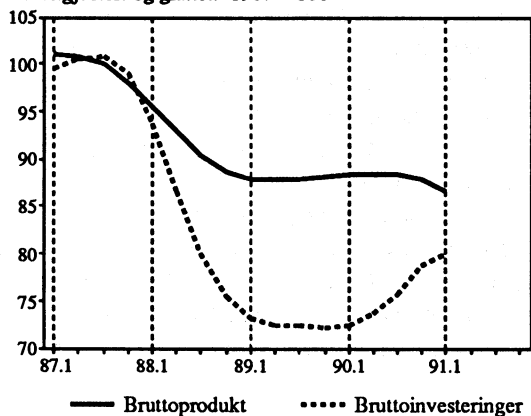
Hjemmeleveransene fra skjermet industri, som var ganske stabile gjennom fjoråret, økte ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall med 3,1 prosent i 1. kvartal i år. Økningen fant i hovedsak sted innen næringsmiddelindustrien, og henger sammen med veksten i forbruket av ikke-varige konsumgoder.

Sysselsettingen

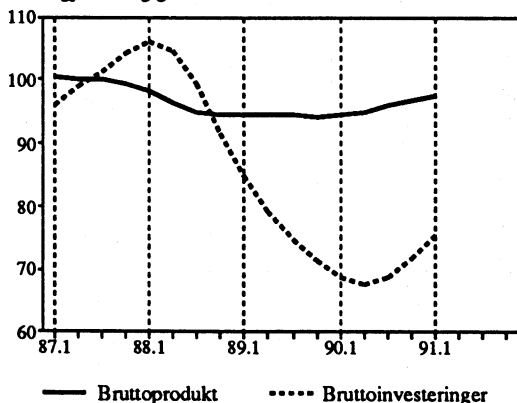
Ifølge Statistisk sentralbyrås arbeidskraftsundersøkelser ble antall sysselsatte i industrien redusert med 9000 fra 1. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991, en nedgang på 2,6 prosent. Timeverkene falt med 2,1 prosent i samme tidsrom. Reduksjonen i antall sysselsatte var særlig stor i trevareindustrien og i verkstedsindustrien, henholdsvis 7000 og 5000. I enkelte andre industrigrener var det imidlertid en betydelig økning i sysselsettingen i dette tidsrommet: I treforedlingsindustrien og i metallindustrien økte sysselsettingen med henholdsvis 5000 og 3000. Usikkerheten ved disse detaljerte næringstallene er imidlertid stor.

Ifølge konjunkturbarometeret for 1. kvartal 1991 venter 27 prosent av foretakene lavere sysselsetting i 2. kvartal enn i 1. kvartal, mens 12 prosent venter en økning i sysselsettingen. I trevareindustrien og i verkstedsindustrien venter henholdsvis 91 og 79 prosent av de spurte lederne uendret eller lavere sysselsetting i 2. kvartal i år.

PRODUKSJON OG INVESTERING I
HJEMMEKONKURRERENDE INDUSTRI
Sesongjustert og glattet. 1987 = 100

PRODUKSJON OG INVESTERING I
SKJERMET INDUSTRI
Sesongjustert og glattet. 1987 = 100

Investeringene

Industriens bygg- og anleggsinvesteringer er på et lavt nivå, og det er fortsatt uklart om bunnen er nådd. Denne situasjonen må sees i sammenheng med det høye nivået på bygg- og anleggsinvesteringene i andre halvdel av 1980-tallet og med fallet i prisene på eiendomsmarkedet de siste 2-3 årene.

Justert for normale sesongvariasjoner falt industriens bygg- og anleggsinvesteringer med 10,6 prosent fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991. Nedgangen fant sted i skjermet og i hjemmekonkurrerende industri og var på henholdsvis 9,0 og 23,0 prosent. Særlig kraftig var fallet i bygg og anleggsinvesteringene i verkstedsindustrien. Bygg- og anleggsinvesteringene i utekonkurrerende industri er lave, men har holdt seg relativt stabile de siste to årene.

Industriens investeringer i maskiner og transportmidler tok seg markert opp i 4. kvartal 1990, og oppgangen fortsatte i 1. kvartal 1991. Oppgangen i

investeringer i maskiner og transportmidler i 1. kvartal er særlig stor i grafisk industri og i sektoren kjemiske og mineralske produkter. Statistisk sentralbyrås investeringsstatistikk for 1. kvartal 1991 tyder på at investeringene i disse industrigrenene vil holde seg godt oppe gjennom 1991.

Det er normalt at en investeringsoppgang kommer først for maskiner og transportmidler, og oppsvinget i disse investeringskategoriene kan derfor innevarsle en generelt sett mer positiv investeringsutvikling i industrien. God lønnsomhet i de senere årene og høy kapasitetsutnyttelse i deler av industrien kan også peke i retning av en oppgang i de samlede industriinvesteringene. Investeringsstatistikken for 1. kvartal 1991 viste imidlertid at forventningene om en snarlig investeringsoppgang er dempet i forhold til 4. kvartal i fjor. De siste anslagene kan tyde på at industriinvesteringene i 1991 vil holde seg om lag på nivået fra 1990.

Investeringsanslagene er særlig blitt nedjustert i utekonkurrerende industri. Mens investeringsstatistikken for 4. kvartal 1990 varslet en investeringsøkning i treforedling, kjemiske råvarer og ikke-jernholdige metaller på henholdsvis 16, 12 og 24 prosent, er de tilsvarende tallene i investeringsstatistikken for 1. kvartal 1991 på 3, -7 og 16 prosent. Den siste investeringsstatistikken er basert på tellinger som ble gjennomført mens Gulf-krigen ennå pågikk. Den generelle usikkerheten som krigen skapte kan ha gitt seg utslag i statistikken. Forøvrig kan usikkerheten omkring utformingen av bedrifts- og kapitalbeskatningen, rammevilkårene i kraftmarkedet og Norges framtidige forhold til EF ha ført til en avventende holdning hos endel potensielle investorer.

Investeringsstatistikken for 1. kvartal 1991 gir et

uensartet bilde for skjermet industri. Den varsler en nedgang i investeringene i næringsmiddelindustrien, men at investeringene i grafisk produksjon vil ta seg betydelig opp.

Bygge- og anleggsvirksomhet

Produksjon og sysselsetting

Nedgangen i aktiviteten i bygge- og anleggssektoren som tok til i begynnelsen av 1988, fortsatte inn i 1991. Ifølge tall fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet (KNR), falt bruttoproduktet fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991 med 1,5 prosent justert for normale sesongvariasjoner, etter en svak økning i bruttoproduktet fra 3. til 4. kvartal 1990. Nedgangen er svakere enn for samme periode i 1990, men det ser likevel ikke ut til at bunnen er nådd for aktiviteten i bygge- og anleggssektoren. Nedgangen i aktiviteten skyldtes en vedvarende reduksjon i bruttoinvesteringene i bygninger og anlegg. Fallet i disse investeringene avtok gjennom 1990, men nedgangen ifølge sesongjusterte KNR-tall fra 3. til 4. kvartal 1990 var likevel på 2,6 prosent. Fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991 var investeringene i bygninger og anlegg uendret. Det er imidlertid store forskjeller mellom sektorene. Investeringene faller i både skjermet og hjemmekonkurrerende industri, forretningsbygg og boligsektoren, mens kraftforsyning, offentlig forvaltning og utekonkurrerende industri har en økning.

Det er fortsatt fall i igangsatt byggeareal, som lå 28,8 prosent lavere i 1. kvartal 1991 enn i samme periode i fjor. Fullført byggeareal ligger om lag 26 prosent lavere enn i 1. kvartal 1990. Igangsettningstallene er fortsatt lavere enn tallene for fullført areal,

BYGGE- OG ANLEGGSVIRKSOMHET. MARKEDSUTVIKLING OG PRODUKSJON Sesongjustert.
Prosentvis endring fra foregående kvartal 1)

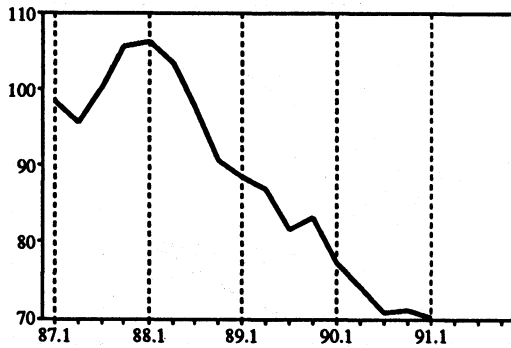
	Mrd. kr. 1990 ²⁾	Volum				Priser			
		90.2	90.3	90.4	91.1	90.2	90.3	90.4	91.1
Bygg- og anleggsinvesteringer totalt 3)	60,0	-3,5	-4,7	-2,6	0,0	0,3	1,8	1,4	-0,7
Boliger	20,6	-2,0	-10,8	-4,8	-4,5	0,3	1,8	1,3	-0,7
Offentlig forvaltning	17,0	-1,9	-3,7	5,0	5,0	0,3	1,8	1,4	-0,8
Kraftforsyning	3,1	-4,4	14,0	-26,9	19,7	0,2	1,7	1,3	-0,5
Fastlands-Norge ellers	19,2	-6,4	-1,5	-2,3	-2,9	0,3	1,8	1,3	-0,6
Bruttoproduksjon	78,8	-4,2	-4,5	0,5	-1,3	0,3	1,8	1,3	-0,6
Vareinnsats	51,2	-4,2	-4,5	0,5	-1,3	0,4	1,4	1,1	-0,1
Bruttoprodukt	27,6	-4,1	-4,5	0,5	-1,4	0,1	2,7	1,7	-1,5

1) Markedspriser.

2) Anslag.

3) Utenom oljevirkosomhet og utenriks sjøfart.

BRUTTOPRODUKT I BYGGE- OG
ANLEGGSVIRKSOMHET
Sesongjustert. 1987 = 100

og byggeareal under arbeid vil dermed fortsette å avta.

Fallet i sysselsettingen i bygge- og anleggsvirksomhet fortsetter. Ifølge arbeidskraftundersøkelsene (AKU) falt sysselsettingen med 8,6 prosent fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991. Sammen med et fall i bruttoproduksjonen i samme periode på 1,4 prosent tyder dette på en relativt sterk økning i produktiviteten i sektoren.

Det er svært usikkert om aktiviteten i bygge- og anleggssektoren vil ta seg opp utover sommeren og høsten. Ordretilgangen for bygge- og anleggsvirksomheten lå hhv. 29 og 51 prosent lavere i 4. kvartal 1990 enn et år tidligere. Ordreserven i byggevirksomheten lå 43 prosent under nivået fra 1. kvartal 1990, mens for anleggsvirksomheten var ordreserven 18 prosent lavere. Det er fortsatt nedgang i godkjent byggeareal hos de kommunale bygningsmyndigheter i forhold til samme periode året før. Overkapasiteten av forretningsbygg vedvarer, og det er ingen tegn til økte boliginvesteringer.

I Revidert nasjonalbudsjett er det foreslått økte bevilgninger til blant annet veiprosjekter og offentlig vedlikeholdsarbeid, noe som vil bidra positivt til aktiviteten i bygge- og anleggsektoren. Det er foreslått å omdisponere 500 mill. kroner av Husbankens utlånsrammer til refinansiering av personlig boliggjeld. Virkningen av dette på byggevirksomheten er vanskelig å forutsi. Med fortsatt høye realrenter, ny skattereform med lavere fradrag for gjeldsrenter og en vedvarende høy arbeidsledighet, er det ikke grunn til å regne med noen vesentlig stimulans fra økt aktivitet i boligmarkedet de nærmeste par årene.

Pris- og kostnadsutvikling

Den store overkapasiteten i sektoren har ført til et prisfall på sektorens produkter. Byggekostnadsindeksen registrerer kun endringer i prisene på de produksjonsfaktorene som går med til å bygge en bolig. SSB har startet utgivelse av en prisindeks for eneboliger som i tillegg registrerer produktivitets-

endringer og endringer i fortjenestemarginene til byggmester/entreprenør og underentreprenør. Prisindeksen for eneboliger var 0,7 prosent høyere i 4. kvartal enn i 3. kvartal 1990. I gjennomsnitt lå den imidlertid 2,9 prosent lavere i 1990 enn gjennomsnittet for 1989. Fra februar 1990 til februar 1991 steg byggekostnadsindeksen med 3,2 prosent. Fallet i prisindeksen på eneboliger kan derfor i stor grad skyldes lavere fortjenestemarginer og økt produktivitet i sektoren. Tall fra Norges Eiendomsmeglerforbund indikerer at prisene på brukte boliger falt sterkere enn prisene på nye boliger i perioden.

Elektrisitetsforsyning

Kraftproduksjonen var svært høy gjennom hele 1990 og produksjonsnivået hittil i 1991 har også vært høyt. De fire første månedene i 1991 var kraftproduksjonen 1 TWh høyere enn i samme periode året før. Eksporten av kraft gikk ned med om lag 1,4 TWh sammenlignet med samme periode i fjor. Elektrisitetsforbruket i kraftintensiv industri gikk ned med 0,5 TWh de fire første månedene i 1991 fra samme periode året før, mens alminnelig forsyning brukte hele 2,4 TWh eller 10 prosent mer enn i 1990. Den sterke forbruksveksten i alminnelig forsyning skyldtes dels en overgang fra olje til elektrisitet, men i første rekke økt oppvarmingsbehov på grunn av lavere temperaturer de første månedene av 1991 enn året før. Overgangen fra bruk av olje til bruk av elektrisitet kan henge sammen med at flere elektrisitetsverk nå har innført fleksitarriffer overfor sine kunder, som innebærer at kundene i perioder med stor tilgang kan oppnå vesentlig lavere priser på elektrisitet. Ellers har det de siste årene vært en trend i retning av økt bruk av elektrisitet i forhold til olje, noe som kan skyldes at investeringskostnader og vedlikeholdskostnader er høyere for oljebaserte enn elektrisitetsbaserte anlegg.

Prisen på eksportkraft var i 1990 i gjennomsnitt 6 øre/kWh. Hittil i år har prisen i gjennomsnitt vært betydelig høyere, mellom 8-9 øre/kWh. Dette betyr

Kraftbalansen januar-april. TWh

	1990	1991
Kraftproduksjon	43,6	44,6
+ Import	0,1	0,1
- Eksport	4,7	3,3
- Krafttap etc.	3,9	3,9
Netto innenl. forbruk	35,1	37,5
- Elektrokjeler	2,2	2,7
- Kraftint. industri	9,9	9,4
- Alminnelig forsyning	23,0	25,4

at eksportverdien av kraften i de fire første månedene av 1991 er like høy som eksportverdien for samme periode i 1990 på tross av hele 1,4 TWh lavere eksport. Tilsvarende vil verdien av kraften omsatt til elektrokjeler i Norge øke betydelig sterkere enn kWh-forbruket på grunn av en sterk prisvekst, mens verdiveksten for kraft omsatt til alminnelig forsyning vil bli mindre enn volumveksten på grunn av innføringen av fleksitarriffer.

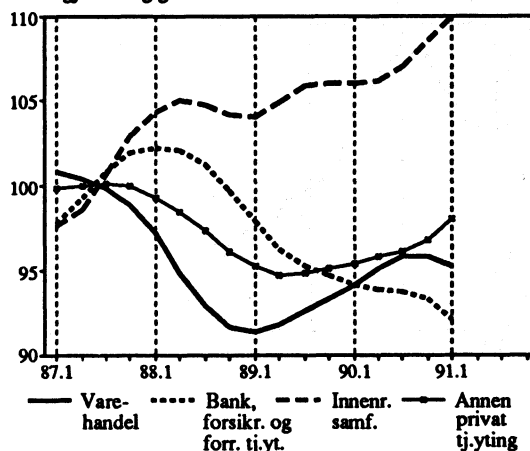
Den høye produksjonen og eksporten av kraft og de lave prisene på overskuddskraft de tre siste årene skyldtes betydelige tilslag til vannkraftmagasinene. Ved årets begynnelse var magasinutfyllingen om lag 10 prosent over normalnivået. Hittil i år har imidlertid tilslagene til magasinene vært under det normale, dels på grunn av lite snø i fjellene, og dels på grunn av lite nedbør. Magasinutfyllingen var pr. 19. mai om lag 36 prosent. Dette er 4 prosent under normalnivået for årstiden. De siste vårflomrapportene tilsier at vi de nærmeste to måneder vil få ytterligere 2,5 TWh mindre tilslag enn normalt.

Privat tjenesteyting

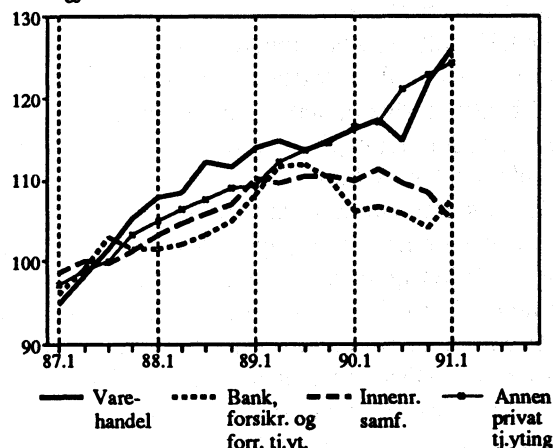
Sesongjusterte KNR-tall viser at bruttoproduksjonen i privat tjenesteyting flatet ut fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991 etter en viss vekst gjennom 1990, særlig i deler av samferdselssektoren. Den avtappende veksttakten for privat konsum har bidratt til å svekke oppgangstendensene fra 1990 for varehandelen, mens nedgangen innen bank- og forsikring og forretningsmessig tjenesteyting, som startet i 1988, nå ser ut til å ha stoppet opp.

På grunn av sterk produktivitetsvekst falt sysselsettingen i sektoren noe gjennom 1990 til tross for vekst i produksjonen. Sysselsettingstallene fra AKU for 1. kvartal 1991 viser fortsatt nedgang for privat tjenesteyting totalt. Den jevne sysselsettingsnedgangen innen varehandel ser ut til å fortsette, mens tallet på ansatte i forsikring, eiendomsdrift og

VOLUMUTVIKLINGEN FOR PRIVAT TJENESTEYTING, FASTLANDS-NORGE
Sesongjustert og glattet. 1987 = 100

PRISUTVIKLINGEN FOR PRIVAT TJENESTEYTING, FASTLANDS-NORGE
Sesongjustert. 1987 = 100

forretningsmessig tjenesteyting økte svakt det siste kvartalet. Endringene for de sistnevnte sektorene er imidlertid klart innenfor de statistiske feilmargene til AKU-tallene.

Bruttoinvesteringene i privat tjenesteyting viste

PRIVAT TJENESTEYTING FASTLANDS-NORGE PRODUKSJON OG INVESTERINGER.
Sesongjustert. Prosentvis endring fra foregående kvartal 1)

	Mrd. kr2)	Volum				Pris			
		1990	90.2	90.3	90.4	91.1	90.2	90.3	90.4
Bruttoproduksjon	304,5	0,8	0,1	1,3	-0,6	1,0	0,6	1,6	1,2
Vareinnsats	120,5	1,2	-0,3	1,3	-0,3	1,0	2,3	1,6	-0,1
Bruttoprodukt	184,0	0,5	0,4	1,2	-0,9	1,0	-0,4	1,6	1,9
Bruttoinvesteringer	27,8	-1,9	-5,9	12,5	-21,2	-0,7	2,6	1,2	-3,7
- bygn. og anlegg	11,0	-8,9	-0,7	-5,7	-1,2	0,4	1,7	1,3	-0,7
- mask. og trsp.midler	16,8	3,6	-9,4	26,1	-32,4	-1,5	3,3	0,9	-5,9

1) Markedspriser.

2) Anslag.

en meget sterk nedgang fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991. Det aller meste av nedgangen fant sted innenfor samferdselssektoren og har sammenheng med betydelige innkjøp av nye fly i 1990. Investeringene i varehandelen falt med nærmere 7 prosent i samme periode.

Nedgangen i investeringene i bygninger og anlegg ser ut til å fortsette, selv om nedgangen de siste

kvartalene har avtatt noe. Fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991 falt investeringene med 8 prosent i forretningsbygg, og innen samferdsel med 4 prosent. Investeringene i maskiner og transportmidler, som har vist vekst gjennom 1990, falt også kraftig fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal i år på grunn av den spesielle utviklingen i samferdselssektoren.

OFFENTLIG FORVALTNING

Offentlig konsum

Samlet offentlig konsum målt i faste priser lå i 1. kvartal 1991 1,8 prosent høyere enn i 1. kvartal 1990. Fra 1. kvartal 1990 har det vært en volumvekst i det kommunale konsumet på 0,8 prosent. Det statlige konsumet viste en volumvekst på 3,5 prosent i denne perioden.

For statlig konsum fordelt på de ulike forvaltningsområdene var det tildels betydelige forskjeller i konsumveksten fra 1. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991. Under forvaltningsområdene undervisning og helse økte det statlige konsumet med henholdsvis 1,3 og 1,9 prosent i dette tidsrommet. For annen statlig tjenesteproduksjon var det en volumvekst på 3,7 prosent, mens det militære konsumet økte med 4,6 prosent. I kommunesektoren var konsumøkningen under området undervisning 1,2 prosent fra 1. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991. For helse og annen kommunal tjenesteproduksjon var det en volumvekst i konsumet på om lag 0,5 prosent i perioden.

Produksjon og sysselsetting

Sammenliknet med 1. kvartal 1990 har det vært en volumvekst i offentlige gebyrer på 7,5 prosent i 1. kvartal i år. Volumveksten i kommunale gebyrer var på 8,1 prosent i denne perioden. Den sterke gebyrveksten gjør at bruttoproduksjonen i kommu-

neforvaltningen økte med 1 prosentpoeng mer enn det kommunale konsumet fra 1. kvartal i fjor.

Sysselsettingen i offentlig forvaltning økte med 1,8 prosent målt i utførte timeverk fra 1. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991. For sivil statlig virksomhet var det en vekst i timeverkene på 1,0 prosent, mens antall timeverk utført i forsvaret og i kommuneforvaltningen økte med 2,0 prosent i denne perioden.

Bruttoinvesteringer

Ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall sank statlige og kommunale investeringer med henholdsvis 2,2 og 11,8 prosent i 1990. Denne nedgangen ser nå ut til å ha stanset opp. For offentlig forvaltning i alt økte bruttoinvesteringene med 5,1 prosent fra 1. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991, målt i faste priser. I staten økte investeringsvolumet med 6,5 prosent i denne perioden, mens de kommunale investeringene viste en volumøkning på 4,2 prosent. Økningen i de offentlige investeringene fra 1. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991 var jevnt fordelt mellom de tre forvaltningsområdene helse, undervisning og annen offentlig tjenesteproduksjon.

I Revidert nasjonalbudsjett for 1991 legges det opp til en volumvekst i statlige investeringer med 20,3 prosent i 1991. De kommunale bruttoinvesteringene er i Revidert nasjonalbudsjett anslått å øke med 4,0 prosent. Den sterke veksten i planlagte statlige investeringer har sammenheng med de fo-

OFFENTLIG FORVALTNING - PRODUKSJON, KONSUM OG FAKTORETTERSPØRSEL

Prosentvis endring fra samme periode året før

	Stat Mrd.kr. 1990	Komm. Mrd.kr. 1990	Stats- forvaltn.		Kommune- forvaltn.		Off.forvaltn. i alt	
			Volum 91.1	Pris 91.1	Volum 91.1	Pris 91.1	Volum 91.1	Pris 91.1
Bruttoproduksjon	61,8	96,0	3,8	4,6	1,8	5,2	2,5	5,0
Konsum	56,1	89,1	3,5	4,6	0,8	5,2	1,8	5,0
Gebyrer	5,6	12,9	6,1	4,6	8,1	5,2	7,5	5,1
Vareinnsats	30,1	23,4	7,6	4,8	1,2	5,4	4,3	5,1
Bruttoprodukt	31,7	72,7	1,0	4,5	2,0	5,2	1,7	5,0
Sysselsetting ¹⁾			1,3	14,8	2,0	5,6	1,8	5,3
Bruttoinvestering	9,3	12,2	6,5	1,6	4,2	1,6	5,1	1,6

1) Utførte timeverk og lønnskostnader pr. utført timeverk

reslåtte omprioriteringene på statsbudsjettet for 1991 og med at nivået på statlige investeringer for 1990 er nedjustert i forhold til tidligere anslag.

Den økonomiske politikken

Regjeringen la 10. mai i år fram Revidert nasjonalbudsjett for 1991. Statsbudsjettets underskudd før lånetransaksjoner korrigert for oljeskatter, overføringer fra Norges bank og statlig petroleumsvirksomhet var i 1990 41,3 mrd. kroner. Ifølge Revidert nasjonalbudsjett for 1991 vil dette underskuddet øke til 56,7 mrd. kroner i 1991. Dette innebærer i så fall en svekkelse av budsjettbalansen med 5,8 mrd. kroner i forhold til vedtatt statsbudsjett for 1991. Hovedårsaken til denne svekkelsen av budsjettbalansen er en bevilgning på 5 mrd. kroner til oppretting av Statens Banksikringsfond. I tillegg fremmer Regjeringen ved framleggingen av Revi-

dert nasjonalbudsjett forslag til omprioriteringer og utgiftsøkninger på tilsammen 0,8 mrd. kroner. Det olje-, aktivitets- og rentekorrigerede overskuddet i prosent av bruttonasjonalprodukt for fastlands-Norge anslås å bli redusert med 1 1/2 prosentpoeng fra 1990 til 1991, en svekkelse på noe under 1 prosentpoeng i forhold til anslaget gitt i Nasjonalbudsjettet for 1991.

Som et tiltak for å styrke sysselsettingen foreslår Regjeringen å øke offentlig kjøp av varer og tjenester med 1,6 mrd. kroner ut over vedtatt budsjett for 1991. Bevilgningene til utbygging av veier og jernbane foreslås økt med 715 mill. kroner i 1991 i forhold til vedtatt budsjett. Videre foreslås det å bevilge 485 millioner til vedlikehold av statlige og kommunale bygninger, 125 millioner til sysselsettingstiltak i miljøprosjekter og 200 millioner til omsorgstiltak i kommunesektoren. Rundt halvparten av utgiftsøkningen foreslås dekket opp ved re-

INNTEKTER OG UTGIFTER PÅ STATSBUJSJETTET

	1990		1991	
	Foreløpig regnskap Mrd.kr	Vedtatt budsjett Mrd.kr (SIII)	Anslag på regnskap Mrd.kr ¹	Pst.endr. fra vedtatt budsjett
Inntekter i alt	301,7	319,1	315,3	-1,2
Skatter, avgifter og andre inntekter fra petroleumsvirksomheten	37,9	44,9	42,1	-6,3
Overføringer fra Norges Bank	10,2	5,7	5,7	0,0
Inntekter i alt utenom oljeinntekter og overføringer fra Norges Bank	253,7	268,4	267,5	-0,4
Andre skatter og avgifter	192,0	204,6	202,7	-0,9
- Direkte skatter, inklusive trygde- og pensjonspremier	95,9	97,2	97,5	0,3
- Indirekte skatter	96,1	107,4	105,2	-2,1
Andre inntekter inkl. renteinntekter og overføringer	61,7	63,8	64,8	1,5
Utgifter i alt ²	298,7	329,8	334,5	1,4
Utgifter til statlig petroleumsvirksomhet	3,7	10,6	10,3	-2,4
Utgifter i alt utenom oljevirksomhet ²	295,0	319,2	324,1	1,5
Kjøp av varer og tjenester	74,9	78,7	80,3	2,0
Overføringer ²	220,1	240,6	243,9	1,4
- Til kommuneforvaltningen inkl. tilskudd til Skattefordelingsfondet	45,6	48,5	49,4	1,9
- Andre overføringer ²	174,5	192,1	194,5	1,2
Overskudd før lånetransaksjoner	3,0	-10,8	-19,2	
Overskudd før lånetransaksjoner korrigert for oljeskatter, overføringer fra Norges Bank og statlig petroleumsvirksomhet	-41,3	-50,8	-56,7	

¹ Revidert nasjonalbudsjett for 1991.

² Anslagene for 1991 inkluderer bevilgninger til Statens Banksikringsfond.

Kilde: Finansdepartementet.

userte utgifter på andre områder. De viktigste nedskjæringene er en senkning av forbrukersubsidiene med 250 millioner, reduserte bevilgninger til forsvaret med 130 millioner kroner og økte tilbakebetalinger på innskutt kapital i Televerket med 225 millioner kroner i forhold til vedtatt statsbudsjett for 1991.

I anslaget for regnskap for 1991 er inntektene fra petroleumsvirksomheten redusert med 6,3 prosent i forhold til vedtatt budsjett for 1991. Hovedårsaken til denne nedjusteringen er at en større del enn tidligere antatt av de påløpte oljeskattene for 1990 faktisk ble betalt i 1990.

Anslagene for de indirekte skattene er redusert med 2,2 mrd. kroner i forhold til vedtatt budsjett for 1991. Dette omfatter reduksjoner i anslagene for merverdi- og investeringsavgiften og engangsav-

giften for motorkjøretøyer på henholdsvis 900 og 800 millioner kroner. Nedjusteringene skyldes at nybilsalget og investeringene for fastlands-Norge nå antas å bli lavere enn det som ble lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet for 1991 samt en videreføring av et lavere avgiftsnivå for 1990 enn tidligere antatt.

Siden begynnelsen av januar i år har de norske pengemarkedsrentene vist en fallende tendens. På grunn av konjunktursituasjonen ønsker myndighetene å holde rentenivået så lavt som mulig gitt de begrensninger hensynet til valutakursen setter for variasjonen i det norske rentenivået. Den norske kronen har vist høy grad av stabilitet i valutamarkeket. Norges Bank har derfor siden 15. mars satt ned dagslånsrenten på lån til bankene 4 ganger med tilsammen 1 prosentpoeng, fra 10,5 til 9,5 prosent.

ARBEIDSMARKEDET

Ifølge Statistisk sentralbyrås arbeidskraftundersøkelser - AKU - var det, justert for normale sesongvariasjoner, en reduksjon i antall sysselsatte på vel 1 prosent fra 4.kvartal 1990 til 1.kvartal 1991. På grunn av en nesten like sterk nedgang i arbeidsstyrken som i sysselsettingen, økte likevel sesongjustert arbeidsledighet bare moderat. Ifølge ujusterte AKU-tall var det i 1.kvartal 1991 i alt 120 000 arbeidssøkere uten arbeidsinntekt. Dette utgjorde 5,7 prosent av arbeidsstyrken.

Sesongjusterte tall for summen av registrerte ledige og personer sysselsatt på arbeidsmarkedstiltak har endret seg lite gjennom de siste par månedene, etter klare tegn til svekkelse gjennom 1. kvartal. Ved utgangen av mai var 144 800 personer registrert som helt ledige eller sysselsatt ved arbeidsmarkedstiltak. Dette var 14 300 flere enn ved utgangen av mai 1990.

Sysselsettingen

Justert for normale sesongvariasjoner falt tallet på sysselsatte personer betydelig gjennom 1988 og 1989. Mot slutten av 1989 ble nedgangen svakere, og gjennom 1990 var det tegn til vekst i sysselsettingen. I 1.kvartal 1991 gikk imidlertid sysselsettingen igjen ned. Ifølge AKU var det i 1.kvartal 1991 sysselsatt 1 988 000 personer, 20 000 færre enn i 1.kvartal året før.

Bygge- og anleggsvirksomhet hadde den sterkeste tilbakegangen i tallet på sysselsatte det siste året, og det er ingen tegn til utflating i nedgangen i denne næringen. For industri, primærnæringer og varehandel er det også fortsatt en viss sysselsetningsnedgang. Sammen med bygge- og anleggsvirksomhet har disse tre næringene en tilbakegang i sysselsettingen på 45 000 personer fra 1.kvartal 1990 til 1.kvartal 1991. Utviklingen i sysselsetting-

en i annen næringsvirksomhet viser visse tegn til utflating, mens helse- og sosialsektoren har økt tallet på sysselsatte med 19 000 personer det siste året. Alt i alt har det de siste årene foregått en klar vridning i sysselsettingen fra konkurranseutsatte næringer til skjermede næringer, i første rekke offentlig tjenesteyting. Denne vridningen i næringsstrukturen bidrar også til å forklare en sterk tilbakegang i sysselsettingen for menn, samtidig som sysselsettingen øker for kvinner.

Arbeidsstyrken

I likhet med sysselsettingen har arbeidsstyrken blitt redusert gjennom de to siste årene, og er i 1.kvartal 1991 lavere enn noen gang siden den kraftige tilbakegangen i arbeidsmarkedet startet i 1988. Ifølge AKU var det i 1.kvartal 1991 i alt 2 108 000 personer i arbeidsstyrken, eller 67,8 prosent av befolkningen i aldersgruppen 16-74 år. Dette var 1,0 prosentpoeng mindre enn i 1.kvartal 1990, og hele 3,1 prosentpoeng mindre enn i 1.kvartal 1988. Justert for normale sesongvariasjoner er yrkesprosenten i 1.kvartal 1991 tilbake på det nivået som ble observert på begynnelsen av 1980-tallet.

Det er menn som har stått for nedgangen i arbeidsstyrken det siste året, og da spesielt i aldersgruppene 16-24 år og 67-74 år. I disse gruppene har yrkesandelen gått tilbake med anslagsvis fem prosentpoeng. Trolig skyldes dette dels at mange skoleungdommer og alderspensjonister har mistet (deltids-)jobber og dels at ungdom i økende grad befinner seg under utdanning. Kvinner hadde i 1.kvartal 1991 en yrkesandel som var om lag 12 prosent-

BEFOLKNING I YRKESAKTIV ALDER

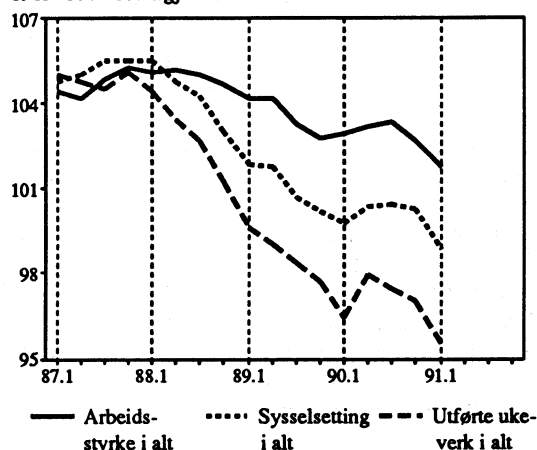
Tusen personer

	90.1	91.1	Endring
16-74 år i alt	3099	3109	10
Arbeidsstyrken	2132	2108	-24
Arbeidssøkere	124	120	-4
Sysselsatte	2008	1988	-20
-omregnet til heltid ¹⁾	1755	1738	-17

1) à 37,5 timers uke.

Kilde: AKU 1. kvartal 1991.

ARBEIDSTYRKE, SYSSELSETTING OG UTFØRTE UKEVERK I ALT IFLG. ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN 1985=100. Sesongjustert.

poeng lavere enn for menn, mot en forskjell på hele 24 prosentpoeng i 1980.

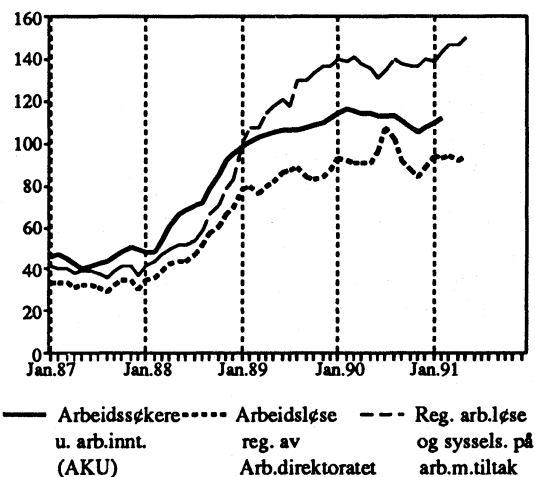
Ledighet

Ifølge AKU har ledigheten, justert for normale sesongvariasjoner, endret seg lite siden årsskiftet 1989/90. Når nedgangen i sysselsettingen det siste kvartalet ikke har gitt påtagelig økt ledighet, skyldes det at nedgangen arbeidsstyrken har vært om lag like sterk. Ujustert var det 120 000 arbeidssøkere uten arbeidsinntekt i 1.kvartal 1991, eller 5,7 prosent av arbeidsstyrken. Dette var 4 000 færre enn i 1.kvartal 1990.

Den registrerte ledigheten har vist en lignende utvikling som AKU-ledigheten, men her er sesongjusteringen mer problematisk på grunn av de store svingningene i arbeidsmarkedstiltakene. Ved utgangen av mai var det registrert 88 900 helt ledige ved arbeidskontorene. Dette utgjorde 4,2 prosent av arbeidsstyrken - et noe høyere nivå enn ved utgangen av mai året før.

Normalt har AKU-ledigheten vært høyere enn den registrerte ledigheten fordi ikke alle arbeidssøkere har registrert seg ved arbeidskontorene. Forrige gang ledigheten var høy, i 1983, var denne forskjellen liten. Når AKU-ledigheten denne gangen ligger klart over den registrerte ledigheten, har det sammenheng med en endring i typen av arbeidsmarkedstiltak. I 1983 bestod tiltakene i større grad av sysselsettingstiltak hvor deltakerne fikk lønn. I dagens situasjon utgjør kvalifiseringstiltak en større andel av de samlede tiltakene, og deltakerne består her i større grad av arbeidssøkere uten arbeidsinntekt. Dette kan tydelig ses ved at AKU rapporterer et betydelig høyere nivå når det gjelder langtidsledighet og ledighet blant ungdom under 20 år, enn registreringen ved arbeidskontorene skulle tilsi. Disse to gruppene av arbeidsledige er ifølge Ar-

ARBEIDSLEDIGE

beidsdirektoratet viktige målgrupper for arbeidsmarkedstiltakene.

I 1.kvartal 1991 var det ifølge AKU 38 000 arbeidssøkere uten arbeidsinntekt som hadde vært arbeidsledige i et halvt år eller mer, som regnes som grensen for langtidsledighet. Disse utgjorde om lag 33 prosent av alle arbeidssøkere uten arbeidsinntekt i samme periode, omtrent samme nivå som 1.kvartal 1990. Under forrige periode med høy ledighet fortsatte langtidsledigheten å vokse også etter at samlet ledighet hadde begynt å gå ned. Imidlertid er nivået vesentlig høyere idag enn under den forrige ledighetstoppen, da langtidsledigheten kom opp i 18 000 personer i 1984.

Ved utgangen av mai i år var 8 600 personer berørt av permitteringer ifølge arbeidsdirektoratet, 6 800 færre enn i mai i fjor. Samtidig var 6 800 personer berørt av innskrenket arbeidstid, 7 600 færre enn for ett år siden. Den kraftige nedgangen har trolig sammenheng med lov om lønnsplikt iverksatt 1.oktober i fjor, som har gjort det dyrere for bedriftene å benytte disse to ordningene. Justert for normale sesongvariasjoner har tilgangen på ledige plasser svingt rundt 20 000 pr måned siden slutten av 1989. Beholdningen av ledige plasser har variert en del rundt et nivå på om lag 7 000 i flere kvartaler. Dette er bare vel halvparten av nivået i 1987.

Arbeidsmarkedstiltak

Arbeidsmarkedstiltakene ble trappet opp i begynnelsen av året, og omfanget av slike tiltak har deretter holdt seg på et høyt nivå. Ved utgangen av mai 1991 omfattet arbeidsmarkedstiltakene utenom atføring i alt 55 900 personer, omlag 10 000 flere enn ved utgangen av mai 1990.

Kvalifiseringstiltak er den klart viktigste gruppen tiltak. Ved utgangen av april i år omfattet disse om lag 65 prosent av alle tiltakene, og fordelte seg på arbeidsmarkedskurs og praksisplasser med hen-

ARBEIDSLEDIGHET OG LEDIGE PLASSER

Tusen personer

	Mai 1991	Endr. fra mai 1990
Registrerte ledige	88,9	4,1
- permitterte	8,6	-6,8
Innskrenket arbeidstid	6,8	-7,6
Arbeidsmarkedstiltak utenom atføring	55,9	10,1
Tilgang ledige plasser	20,1	-7,1
Beholdning ledige plasser	7,6	-0,9

Kilde: Arbeidsdirektoratet

holdsvis 24 400 og 15 200 personer. I alt 10 500 ungdom under 20 år var sysselsatt ved arbeidsmarkedstiltak utenom attføring, mot bare 4 600 registrerte ledige i samme aldersgruppe ved utgangen av april 1991. Ordningen arbeid for trygd sysselsatte 10 000 personer ved utgangen av april 1991, en økning på 2 500 i forhold til april 1990.

Summen av registrerte ledige og personer på arbeidsmarkedstiltak utenom attføring viste, justert for normale sesongvariasjoner, tegn til ny vekst gjennom 1. kvartal 1991, etter å ha ligget på et høyt,

men stabilt nivå gjennom 1990. Veksten har i sin helhet kommet på tiltakssiden. Det er derfor noe uklart om utviklingen skyldes økt tilbøyelighet til å registrere seg ved arbeidsmarkedskontorene fordi tilgangen på tiltak har blitt bedre. Ved utgangen av mai 1991 var det 144 800 personer som var registrert ledige eller sysselsatt ved arbeidsmarkedstiltak utenom attføring. Dette utgjorde om lag 7 prosent av arbeidsstyrken, og var 14 300 flere enn ved utgangen av mai 1990.

LØNNS- OG PRISUTVIKLINGEN

Lønnsutviklingen

Ifølge reviderte nasjonalregnskapstall økte gjennomsnittlig lønn pr. timeverk i fastlands-Norge med 5,3 prosent fra 1989 til 1990. Utekonkurrerende industri hadde sterkest lønnsvekst med 8,2 prosent, mens bygg og anleggsbransjen hadde den svakeste lønnsutviklingen fra 1989 til 1990. Fortsatt lav aktivitet i denne bransjen resulterte i en lønnsvekst på 3,5 prosent pr. timeverk. Lønnsveksten pr. timeverk i offentlig forvaltning anslås nå til 4,3 prosent i 1990.

Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene har anslått lønnsoverhenget inn i 1991 til 2,6 prosent, inkludert indekstilleggene pr. 1. desember i fjor. Størrelsen på overhenget økte fra 1,3 prosent året før, noe som både skyldes at tilleggene i kommunesektoren i 1990 ble gitt senere på året enn vanlig og generelt tiltakende lønnsglidning etter at innteksreguleringsloven ble opphevet ved utgangen av mars 1990.

Årets sentrale lønnsforhandlinger i LO/NHO-området resulterte i avtalte kronetillegg pr. time med virkning fra 1. april. For lønnstakere med under kr 165 000 i årsinntekt er tillegget kr 1,20 for

dem med lokal forhandlingsrett og kr 2,25 for dem uten rett til lokale forhandlinger. De tilsvarende tilleggene for lønnstakere med årsinntekt over kr 165 000 er hhv. kr 1,00 og kr 1,75. Sett under ett innebærer overhenget og de generelle tilleggene en årslønnsvekst fra 1990 til 1991 på 3,1 prosent i følge Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene. Lønnsglidningen, som i hovedsak består av lokale tillegg, utgjør den resterende del av lønnsveksten. I 1990 utgjorde lønnsglidningen i LO/NHO-området 1,4 prosentpoeng. Med samme størrelse på lønnsglidningen i inneværende år, vil årslønnsveksten for LO/NHO-området bli på om lag 4,5 prosent.

Oppgjøret i offentlig sektor resulterte i et kronetillegg pr. år på hhv. kr 1600 for lønnstakere på lønnstrinn 1 til 28, kr 1000 for dem på lønnstrinn 29 og 30 og kr 500 for lønnstakere på lønnstrinn over 30. I kommunesektoren ble disse tilleggene gitt med virkning fra 1. september, i staten med virkning fra 1. mai. Utover det generelle tillegget rykker alle ansatte i staten opp ett lønnstrinn fra 1. september. Det ble også avsatt en mindre pott til lokale forhandlinger både i stats- og kommunesektoren. Årslønnsveksten, utenom bidraget fra lønnsglidningen, er av Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene anslått til knapt 4 prosent i staten og til 4 3/4 prosent for kommunesektoren. Opprykkstillegget i statlig sektor fører til et relativt stort overheng inn i 1991.

Forhandlingene i banksektoren resulterte i et tillegg på 1,7 prosent fra 1. mai. På grunn av at overhenget inn i 1991 var relativt stort for denne sektoren, er årslønnsveksten eksklusive lønnsglidning anslått til 4 prosent. Ansatte i forsikringsvirksomhet får et tillegg på 1,7 prosent fra 1. september, som gir en årslønnsvekst på om lag 3 1/4 prosent når vi ser bort fra lønnsglidningen.

På bakgrunn av overhenget inn i 1991, de inngåtte tariffavtaler og forventet lønnsglidning ser det ut til at årslønnsveksten i 1991 totalt vil bli om lag 4,5 prosent. Lønnsutviklingen vil imidlertid avhenge både av størrelsen på de lokale tilleggene og annen glidning bl.a som følge av strukturelle endringer på arbeidsmarkedet og endringer i omfanget av skiftarbeid. Til forskjell fra i fjor er det i år ingen tidsbegrensninger på de lokale forhandlingene, noe som kan trekke i retning av større tillegg. På den annen side kommer de lokale tilleggene senere på året, noe som isolert sett bidrar til å redusere årslønnsveksten fra 1990 til 1991. I tillegg blir konsumprisveksten lavere i 1991 enn i 1990, slik at kjøpekraften kan forbedres med lavere lønnsvekst.

LØNNSØKNING ETTER NÆRING		
Prosentvis vekst 1989-1990		
	Pr. normal-årsverk ¹	Pr. timeverk
I alt	4,7	5,0
Fastlands-Norge	5,0	5,3
Primærnæringer	5,2	5,6
Oljeutvinning og rørtransport	5,9	5,4
Industri og bergverk	6,0	6,0
Skjermet industri	6,0	5,5
Utekonk.industri	7,4	8,2
Hjemmekonk.industri	5,5	5,6
Bygg og anlegg	3,0	3,5
Varehandel	6,5	7,0
Samferdsel	5,4	5,6
Hotell og restaurant	5,9	5,9
Finansiell tjenesteyting	5,8	6,4
Forr.messig tjenesteyting	5,5	5,9
Offentlig forvaltning	4,1	4,3
Stat	4,4	4,7
Kommune	4,0	4,1

¹ Summen av antall heltidsansatte og antall deltidsansatte omregnet til heltid.

Konsumprisindeksen

Målt som prosentvis vekst i konsumprisindeksen fra samme måned året før var prisveksten i april 3,8 prosent, det samme som gjennomsnittlig prisvekst i årets fire første måneder. Prisstigningen er lavere enn for ett år siden til tross for at lønnsveksten var høyere i 1990 enn i 1989. Høy produktivitetsvekst innen varehandel og annen privat tjenesteyting har dempet kostnadsveksten. Importprisveksten holder seg på samme nivå som for ett år siden, til tross for sterkere prisvekst hos våre viktigste handelspartnere. Fra 1989 til 1990 steg importprisene med om lag 1 prosent.

Innføringen av den spesielle miljøavgiften på bensin og fyringsolje ved årsskiftet bidro isolert sett til økt prisstigning. Dette ble imidlertid motvirket av nedgangen i råoljeprisen utover vinteren. I tillegg bidro økte matvaresubsidier og reduserte teletakster til å dempe prisstigningen. Prisveksten (regnet fra året før) falt derfor til 4 prosent i januar og februar fra et nivå på godt over 4 prosent i fjor høst som følge av Gulf-krisen. I mars falt prisveksten ytterligere, noe som må sees i sammenheng med et høyt marshall i fjor. En midlertidig kraftig bensinprisnedgang i april 1990 førte til at prisveksten økte igjen i april 1991.

Fordelt på undergrupper er det fortsatt store forskjeller i prisveksten. Prisene på matvarer, klær og sko samt møbler og husholdningsartikler steg i perioden april 1990 til april 1991 med mellom 1,2 og 2,2 prosent. Sterk konkurranse og høy produktivitetsvekst i varehandelen er en viktig årsak til den lave prisveksten. Veksten i prisene for gruppene bolig, lys og brensel og drikkevarer og tobakk, som i stor grad bestemmes av offentlige avgifter og offentlig administrerte priser, var i samme periode hhv. 4,9 og 7,3 prosent. Prisveksten for gruppen reiser og transport var på grunn av nedgangen i teletakstene lavere enn økningen i prisene på bensin isolert sett skulle tilsi.

KONSUMPRISVEKSTEN ETTER KONSUMKATEGORI

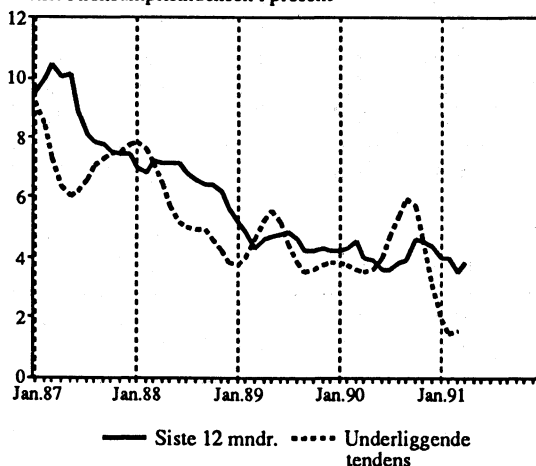
Prosentvis endring fra samme periode året før

	Jan.-Apr. 1991
I alt	3,8
Matvarer	1,2
Drikkevarer og tobakk	7,4
Klær og skotøy	1,7
Bolig, lys og brensel	5,2
Møbler og husholdningsartikler	2,6
Helsepleie	11,3
Reiser og transport	3,6
Fritidssysler og utdanning	4,7
Andre varer og tjenester	4,2

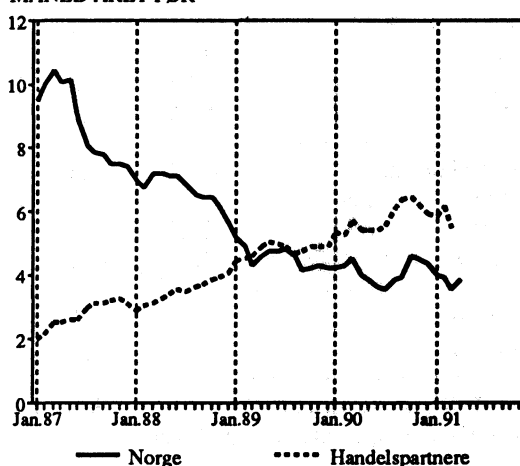
Prisveksten hos våre viktigste handelspartnere var i 1. kvartal 1991 om lag to prosentenheter høyere enn i Norge. Gjennom 1991 er det ventet nedgang i den internasjonale prisveksten, spesielt i Storbritannia. Dette trekker i retning av at importprisveksten fortsatt vil holde seg lav. Den sterke oppgangen i dollarkursen i årets første måneder virker foreløpig i motsatt retning, og har også større betydning for norsk importprisvekst enn før siden kronen nå er knyttet til ecu.

Med konstant råoljepris og dollarkurs ut året, vil prisstigningen fra 1990 til 1991 bli om lag 3,6 prosent. Anslaget tar hensyn til at økte priser på bensin og fyringsolje vil øke konsumprisindeksen noe i mai. Videre vil jordbruksoppkjøret, dersom det blir vedtatt, føre til reduserte forbrukssubsidier på melk og ost, noe som vil øke konsumprisindeksen i juni. Den sterke prisveksten i 4. kvartal 1990 vil imidlertid føre til at prisveksten i 4. kvartal i år kommer ned mot 3 prosent.

KONSUMPRISVEKST
Vekst i konsumprisindeksen i prosent

KONSUMPRISVEKSTEN I PROSENT FRA SAMME
MÅNED ÅRET FØR

HUSHOLDNINGENE

Disponibel realinntekt

Ifølge reviderte nasjonalregnskapstall økte husholdningssektorens disponible realinntekt med 3,7 prosent fra 1989 til 1990 etter en vekst på i underkant av 1 prosent gjennom de to foregående år. Fra 1990 til 1991 forventes en ytterligere økning, men vekstraten vil trolig bli noe lavere enn fra 1989 til 1990.

Realveksten i husholdningenes lønnsinntekter fra 1990 til 1991 anslås nå til vel 1 prosent. Dette anslaget er basert på en vekst i gjennomsnittlig timelønn på om lag 4 1/2 prosent, en konsumprisvekst på om lag 3 1/2 prosent og en svak vekst i antall utførte timeverk.

Overføringene fra det offentlige vil gå opp med over 9 prosent nominelt. Med den anslåtte konsumprisveksten gir dette en realvekst i overføringene på om lag 5 1/2 prosent. Lettelser i den direkte beskatningen vil isolert sett bidra til en økning i disponibel inntekt på om lag 2/3 prosent fra 1990 til 1991.

Husholdningenes nettorenteugifter antas å gå ned fra 1990 til 1991. Topprenten i Husbanken og renten på lån i Statens lånekasse for utdanning ble satt ned med 1 prosentpoeng fra 1. mai. Fall i pengemarkedsrentene på om lag 1 1/2 prosentpoeng fra årsskiftet 1989/1990 til slutten av mai i år trekker i retning av at rentesatsene etterhvert blir

justert ned i private finansinstitusjoner. Økte utlånsrammer for statsbankene kan føre til at gjeld overføres fra de private kredittinstitusjoner til statsbankene. Dette vil også bidra til lavere nettorenteutgifter.

Spareraten: Vekst fra 1990 til 1991

Ifølge reviderte nasjonalregnskapstall utgjorde husholdningenes sparing 1 prosent av disponibel inntekt i 1989 og 2 prosent i 1990. Dette innebærer at husholdningenes sparing siden 1987 har gått opp med over 8 prosentpoeng. Spareraten ligger likevel fortsatt noe lavere enn i perioden fram til dereguleringen av finansmarkedene på midten av 1980-tallet. Fortsatt høy realrente etter skatt trekker i retning av en videre styrking av husholdningenes finansielle posisjon og vekst i sparingen fra 1990 til 1991. Den svake konsumutviklingen i 1. kvartal støtter denne oppfatningen.

Privat konsum

Foreløpige nasjonalregnskapstall tyder på at privat konsum var om lag uendret fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991, når en justerer for normale sesongsvingninger. Nedgang i kjøpet av varige forbruks-goder og i nordmenns konsum i utlandet oppveide vekst i ikke-varige forbruks-goder og tjenestekon-

PRIVAT KONSUM									
Sesongjustert. Prosentvis endring fra foregående kvartal									
	Mrd. kr. 1990 1)	Volum				Pris			
		90.2	90.3	90.4	91.1	90.2	90.3	90.4	91.1
Varer	209,5	1,8	0,8	-1,9	-0,1	1,0	1,0	1,4	0,7
Varige	31,0	-0,6	0,2	-3,1	-2,5	0,4	0,3	0,7	0,7
Andre	178,5	2,3	0,9	-1,7	0,3	1,1	1,2	1,5	0,7
Tjenester	112,8	0,0	0,1	1,5	1,4	1,1	1,6	1,0	0,4
Boligtjenester	43,8	0,6	0,6	0,4	0,1	1,4	1,1	1,4	2,0
Andre	69,0	-0,4	-0,2	2,2	2,3	0,9	2,0	0,9	-0,5
Spesifisert konsum + Nordmenns konsum i utlandet	322,3	1,2	0,5	-0,7	0,4	1,0	1,2	1,2	0,6
- Utlendingers konsum i Norge	21,9	-0,1	-2,5	-0,4	-16,4	3,2	1,8	0,5	2,0
	10,2	-0,1	-6,0	-0,1	-12,5	0,9	1,4	1,9	1,1
Privat konsum - tendens 2)	334,0	1,1	0,6	-0,7	-0,2	1,2	1,3	1,2	0,7
		0,8	0,4	0,0	-0,2	1,2	1,3	1,2	0,7

1) Nivå tall i løpende priser.
2) Endring i sesongjustert og glattet serie.

sumet utenom boligjenester. På grunn av at nedgangen i nordmenns konsum i utlandet var langt sterkere enn nedgangen i utlendingers konsum i Norge, viste spesifisert konsum, som er et mer relevant aktivitetsmål enn privat konsum, en viss sesongjustert vekst fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991.

Gulf-krigen er trolig en viktig faktor bak den svake utviklingen i privat konsum i 1. kvartal. Økt usikkerhet om fremtidig utvikling kan ha ført til at kjøp av varige forbruksvarer er blitt utsatt og til at husholdningene istedenfor har søkt å styrke sin finansielle nettoposisjon. Videre førte krisen i Midt-Østen til en klar nedgang i både innenlandsk og utenlandsk reisevirksomhet på grunn av frykten for terroraksjoner.

Varekonsumet: Uendret fra forrige kvartal

Den beskjedne veksten i konsumet av ikke-varige forbruksvarer sammen med nedgangen i kjøpet av varige forbruksvarer førte til at varekonsumet (sesongjustert) holdt seg om lag uendret fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991.

Bak den svake utviklingen i kjøpet av varige forbruksvarer lå en nedgang både i kjøpet av personbiler og i kjøpet av møbler og elektriske artikler. Svikten var sterkere for personbilkjøpet som sesongjustert gikk ned med i overkant av 6 prosent fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991. Vegdirektoratets opplysninger om antall registrerte nye personbiler er den viktigste indikatoren for utviklingen i husholdningssektorens kjøp av personbiler. I de tre første måneder av inneværende år har det kun blitt registrert 13 230 nye personbiler. En må helt tilbake til 1960-årene for å finne et så lavt nivå.

Høy realrente etter skatt, lav forventet inntektvekst og større usikkerhet har trolig bidratt til at ønsket beholdning av varige varer nå ligger lavere enn det nivået husholdningene styrte etter i sin

tilpasning i 1985 og 1986. En forventet økning i realrenten etter skatt som følge av skattereformen trekker i samme retning og kan bidra til at kjøpene av varige varer kan bli liggende på et lavt nivå en tid fremover.

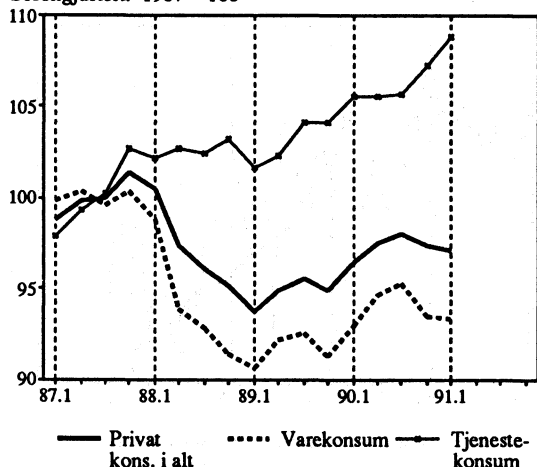
De ikke-varige forbruksvarer har vist en uensartet utvikling fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991. Mens det var vekst i konsumet av energivarer, matvarer og klær og skotøy (sesongjustert), så gikk utgiftene til drift av egne transportmidler og konsumet av andre fritidsvarer ned. For øvrige ikke-varige konsumkategorier var det bare ubetydelige endringer fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991 etter justering for normale sesongsvingninger.

Forbruket av elektrisitet og brensel i husholdningene gikk opp med om lag 6 prosent fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991 justert for normale sesongsvingninger. Veksten fra 1. kvartal 1990 var på nesten 14 prosent, men dette må sees i sammenheng med at middeltemperaturen i 1. kvartal i år var betydelig lavere enn i 1. kvartal 1990.

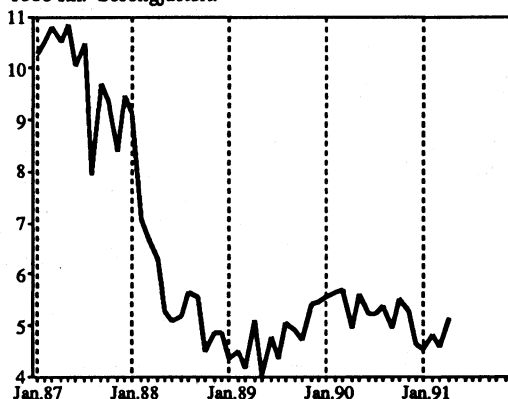
Matvarekonsumet gikk opp med 1,4 prosent fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991 (sesongkorrigert). Veksten i forbruket av klær og skotøy må sees i sammenheng med et lavt nivå for 4. kvartal 1990. Konsumet av klær og skotøy lå i 1. kvartal 1991 på nivå med gjennomsnittet for 1990. En sterkere sesongjustert prisvekst for klær- og skotøy enn for privat konsum totalt sett kan være en faktor bak utfelingen i konsumet av denne kategorien.

Avgiftsforhøyelser og en sterkere prisutvikling enn gjennomsnittet har bidratt til nedgang i forbruket av drikkevarer og tobakk. Utgiftene til drift av egne transportmidler gikk ned med i overkant av 5 prosent regnet i volum fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991. Viktige årsaker til denne utviklingen er en gradvis nedgang i bilbeholdningen som følge av lave bilkjøp og en relativt sterk prisvekst for denne konsumkategorien.

PRIVAT KONSUM
Sesongjustert. 1987 = 100

REGISTRERTE NYE PERSONBILER
1000 stk. Sesongjustert.

Tjenester: Vekst i konsumet utenom bolig

Foreløpige nasjonalregnskapstall tyder på at tjenestekonsumet gikk opp med i underkant av 1,5 prosent fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991 justert for normale sesongsvingninger. Konsumet av bolig tjenester holdt seg konstant, og veksten i tjenestekonsumet skyldtes i sin helhet en relativt sterk vekst i konsumet av andre tjenester.

Forbruket av bolig tjenester er knyttet til beholdningen av bolig og endrer seg nå lite fra kvartal til kvartal på grunn av de lave boliginvesteringene.

Blant andre tjenester var det bare helsekonsumet og konsumet av diverse andre tjenester som gikk ned i 1. kvartal i år. Sterkest vekst er registrert for tjenestekategoriene hotell- og restauranttjenester og diverse transporttjenester som begge hadde en volumvekst på over 4,5 prosent. Veksten i konsumet av hotell- og restauranttjenester kan henge sammen med at mange husholdninger på grunn av krisen i Midt-Østen valgte å feriere i Norge framfor i utlandet og at påsken i år falt i 1. kvartal.

Prisutviklingen for andre tjenester enn bolig tjenester har i de siste kvartaler vært moderat, og fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991 var det en nedgang i den sesongjusterte prisindeksen på om lag 7 prosent. Dette skyldtes en betydelig nedgang i tellerskrittssatsene. Denne prisnedgangen er antakelig en viktig faktor bak veksten i konsumet av diverse transporttjenester. Det må imidlertid understrekes at utviklingen for tjenestekonsumet må tolkes med stor forsiktighet fordi det er betydelig usikkerhet knyttet til indikatorene for denne delen av konsumet.

Ifølge foreløpige tall fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet var det nedgang (sesongjustert) både i nordmenns konsum i utlandet og i utlendingers konsum i Norge fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991. Reduksjonen i internasjonal turisme må sees i sammenheng med Gulf-krigen. Tall fra Luftfart-

sverket viser at antall selskapsreiser med charterfly til utlandet i 1. kvartal i år lå over 30 prosent under nivået for 1. kvartal i 1990.

Boliginvesteringene

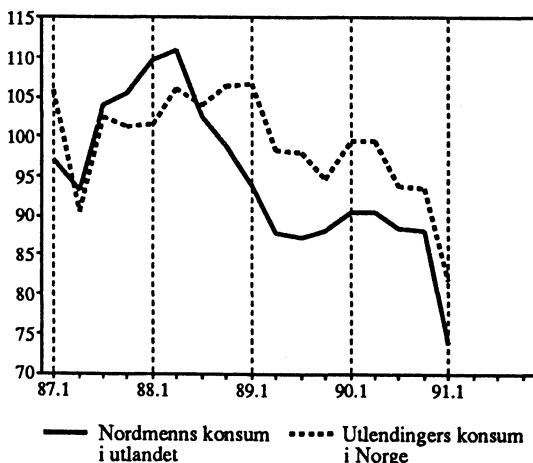
Fra 1989 til 1990 falt boliginvesteringene med 20 prosent ifølge reviderte tall fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet (KNR). Ifølge foreløpige sesongkorrigerte KNR-tall fortsatte fallet i boliginvesteringene som tok til ved inngangen til 1988, inn i 1991. Nedgangen i investeringene avtok fra 3. til 4. kvartal 1990, og den prosentvise nedgangen var om lag uendret fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991. Dette kan tyde på at fallet i boliginvesteringene er i ferd med å flate ut, men det er for tidlig å si at bunnen er nådd. Boliginvesteringene er nå historisk sett svært lave. Investeringsnivået i 1990 var 34 prosent lavere enn i toppåret 1987, og det laveste som har vært observert siden 1974.

Sammenlignet med samme periode året før ble det i 1. kvartal 1991 igangsatt 19 prosent færre boliger, mens reduksjonen i igangsatt areal var på 32 prosent ifølge SSBs byggearealstatistikk. Størrelsen på nybygde boliger fortsetter dermed å falle. I 1. kvartal 1991 var antall fullførte boliger 36 prosent lavere enn i samme periode året før. Oppgaver over beholdningen av boliger under arbeid både i antall og kvm viser fortsatt nedgang.

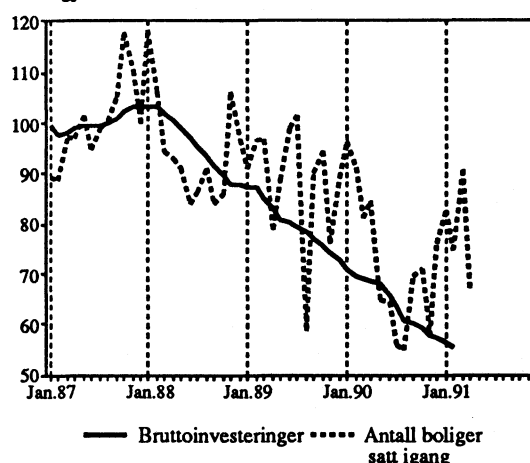
Etter at det var en nedgang i antall prosjekterte nye boliger godkjent av kommunale myndigheter gjennom hele 1990, har det vært en økning i de to første månedene i 1991. Dette kan tyde på at fallet i boliginvesteringene vil flate ut gjennom 1991.

Antall innkomne søknader til Husbanken om lån til bygging av boliger er 10 prosent lavere i 1. kvartal 1991 enn i 1. kvartal 1990. Det var imidlertid en økning i antall søknader fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991, og dette bryter med det ob-

KORREKSJONSPOSTER
Sesongjustert. 1987 = 100

BOLIGINVESTERINGER OG -IGANGSETTING
Sesongjustert. 1987 = 100

serverte mønsteret fra og med årsskiftet 1987/88, med fall fra 4. kvartal til 1. kvartal året etter. I 1. kvartal 1991 lå antall innvilgede søknader 34 prosent lavere enn i samme periode året før, og det var et sterkt fall fra 4. kvartal 1990 til 1. kvartal 1991. Tidligere har antall innvilgede søknader vært høyere i 1. kvartal enn i 4. kvartal året før. På kort sikt trekker dette i retning av fortsatt fall i boliginvesteringene.

I statsbudsjettet for 1991 ble Husbankens rammer økt til 8,7 mrd. kroner for 1991, fordelt med 5,9 mrd. kroner på Husbank I og 2,8 mrd. kroner på Husbank II (rentejustert lån). Dette representerer en økning på nær 15 prosent i forhold til 1990. I Revidert Nasjonalbudsjett er 800 mill. kroner av Husbank II midlene overført til andre låneordninger i Husbanken. For å avhjelpe den private "gjeldskrisen" er 500 mill. kroner foreslått benyttet til refinansiering av dyre banklån på eldre boliger, mens 300 mill. kroner skal benyttes til utbedringslån og energioptimeringstiltak. Fra 1. mai er topprenten i Husbanken redusert med 1 prosentpoeng. Sammen med økt finansieringsandel vil dette kunne gjøre nye Husbankfinansierte boliger billigere i forhold til brukte boliger. I Revidert Nasjonalbudsjett er det videre foreslått at etableringslån I og II ikke utelukkende skal gå til nye boliger, men også kan benyttes til kjøp av brukte boliger. Økte rammer for Postsparebankens Ungdomslån vil også i stor grad gå til kjøp av billige, brukte boliger. Den

totale virkningen på boliginvesteringene av disse tiltakene er svært usikker. Det er imidlertid lite trolig at reduksjonen av midler til nybygging vil føre til noen ytterligere reduksjon i boligbyggingen så lenge antall søknader om lån fortsetter å falle. Gjeldssanering kan imidlertid stimulere aktiviteten på boligmarkedet på sikt.

Nedgangen i boliginvesteringene er en følge av at den samlede boligetterspørselen er redusert. Dette skyldes økte reelle bokostnader som følge av økt realrente og skatteomlegging som har redusert verdien av fradrag for gjeldsrenter. I tillegg kommer usikkerhet om framtidig inntektsvekst og høy arbeidsledighet. Fallet i prisene på brukte boliger har ført til tap av egenkapital ved realisering av markedsverdien og dette har svekket mulighetene for å redusere boligprisene ved å bytte til en annen bolig.

Prisene på brukte boliger fortsatte å falle gjennom 1990 og det er lite som tyder på at dette fallet er stoppet opp i 1991. Omsetningstiden for brukte boliger er imidlertid redusert, noe som kan indikere at markedet er i ferd med å stabilisere seg. Det er imidlertid store geografiske forskjeller i prisutviklingen, både mellom by og land og innenfor de store byene. Gjennomføringen av skattereformen vil gi økt realrente etter skatt. Sammen med bankenes økede krav til egenkapital ved kjøp av bolig og fortsatt høy arbeidsledighet, vil trolig boligetterspørselen og dermed boliginvesteringene fortsatt holde seg på et lavt nivå.

UTENRIKSØKONOMI OG DISPONIBEL INNTEKT FOR NORGE

Foreløpige beregninger viser et overskudd på driftsregnskapet overfor utlandet på 5,5 milliarder kroner for 1.kvartal i år. Det er 3,2 milliarder mer enn samme kvartal i fjor. I Revidert nasjonalbudsjett anslår Regjeringen et overskudd på driftsregnskapet i 1991 på vel 20 milliarder kroner, en nedgang på 2,2 milliarder fra 1990.

Overskuddet på driftsregnskapet var særlig stort i 3. og 4. kvartal i fjor, mens det var et underskudd i 2.kvartal. Utviklingen for driftsregnskapet gjennom 1990 er nært knyttet til utviklingen i råoljepriisen, som lå forholdsvis lavt i 2.kvartal og høyt gjennom 3. og inn i 4.kvartal.

Styrkingen av driftsregnskapet fra 1. kvartal 1990 til 1.kvartal 1991 skyldes i hovedsak en økning i eksportvolumet av råolje og lavere import-

priser og importvolum for tradisjonelle varer. Rente- og stønadsbalansen svekket seg imidlertid med 2,8 milliarder kroner, noe som bidro til å redusere overskuddet på driftsregnskapet. Sammenlignet med 1. kvartal i fjor var det en betydelig økning i utbetalingen av aksjeutbytte mv. til utlandet, mens både renteutbetalinger og renteinntekter gikk noe ned.

Disponibel realinntekt for Norge økte med 3,6 prosent i 1990. I 1. kvartal 1991 var den disponible realinntekten 0,3 prosent høyere enn i samme periode i fjor. Forbedringen av utenriksøkonomien i 1990 avspeiles i at samlet sparing for Norge økte med 12,9 prosent, trass i fall i realinvesteringene. I 1. kvartal 1991 økte sparingen med 3,9 prosent.

DRIFTSBALANSEN		Verdi					Endring fra 90.1 til 91.1		
Milliarder kroner		1990	90.2	90.3	90.4	91.1	Verdi	Volumbidrag	Prisbidrag
Eksport		291,4	67,4	70,8	84,6	71,0	2,4	2,1	0,2
Skip og oljeplattf. mv. ¹⁾		10,6	3,5	2,4	2,4	1,8	-0,5	-0,5	-0,0
Råolje og naturgass		88,5	16,3	21,0	31,8	22,1	2,7	3,0	-0,3
Tradisjonelle varer		115,2	28,4	27,6	30,9	28,6	0,3	-0,0	0,3
Tjenester		77,1	19,2	19,7	19,5	18,5	-0,2	-0,2	0,0
Import		243,4	63,3	56,9	64,6	54,9	-3,6	-2,4	-1,2
Skip og oljeplattf. mv. ¹⁾		18,7	6,2	2,8	5,6	3,2	-0,8	-0,8	0,0
Råolje		1,7	0,5	0,4	0,5	0,1	-0,1	-0,1	-0,0
Tradisjonelle varer		150,8	38,3	34,5	40,4	34,8	-2,8	-1,4	-1,4
Tjenester		72,2	18,3	19,2	18,1	16,6	0,0	-0,1	0,2
Vare- og tjenestebalansen		48,0	4,1	13,8	20,0	16,1	6,0	4,5	1,5
Rente- og stønadsbalansen		-25,4	-6,4	-4,4	-6,8	-10,6	-2,8	..	..
Driftsbalansen		22,6	-2,3	9,4	13,1	5,5	3,2	..	..

1) Inkl. moduler og direkte eksport/import av varer ved oljevirkosomheten.

Utsiktene for 1991

I dette avsnittet presenteres anslag for den makroøkonomiske utviklingen i Norge for 1991. Beregningene er gjort ved hjelp av SSBs makroøkonomiske kvartalsmodell KVARTS. Hensikten med disse beregningene er å illustrere et sannsynlig forløp for norsk økonomi i tiden framover. Hovedresultater fra beregningene er presentert i tabellen nedenfor, hvor det også er tatt med anslag fra andre institusjoner. For enkelte sentrale variable er resultatene fra KVARTS-beregningene også vist i figurer som sesongjustert og glattet vekst fra foregående kvartal.

Produksjonsveksten i fastlands-Norge i 1991 er i beregningene anslått til vel 1 prosent, litt høyere enn i 1990. Vekst i innenlandsk etterspørsel, i første rekke offentlig og privat konsum, i tillegg til sterk vekst i investeringsaktiviteten i olje- og gassvirksomhet, bidrar positivt til veksten i norsk økonomi. Vekstanslagene for produksjon og innenlandsk etterspørsel ligger noe lavere enn tilsvarende anslag

presentert i Økonomisk utsyn for 1990 (Økonomiske analyser nr.1-1991). En hovedårsak til den moderate nedjusteringen av BNP-veksten er en svakere utvikling i tradisjonell vareeksport enn tidligere antatt. I tillegg er konsumveksten noe nedjustert i forhold til tidligere anslag. Fortsatt peker imidlertid beregningene i retning av et moderat oppsving i produksjon og etterspørsel i fastlandsøkonomien. Anslagene for markeds- og prisveksten hos våre handelspartnere samt for den innenlandske pris- og lønnsveksten er også revidert ned. I likhet med anslagene presentert i Økonomisk utsyn, venter vi en svakere oppgang i økonomien enn mange andre institusjoner som har presentert tilsvarende prognoser (se tabellen).

Svak internasjonal vekst

Framskrivningene bygger på forutsetninger om en svak utvikling i norske eksportmarkeder gjennom

UTVIKLINGEN I NOEN ØKONOMISKE HOVEDSTØRRELSER

Prosentvis volumendring fra året før der ikke annet framgår¹⁾

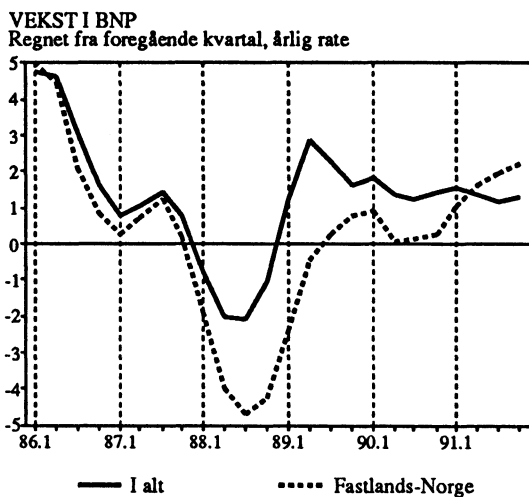
	1990		1991		
	Regnskap	SSB	FD	NHO	DnB
Privat konsum	2,6	1,6	2,4	2,9	2,0
Offentlig konsum	2,3	2,9	2,9	2,0	3,2
Bruttoinvesteringer i fast kapital	-28,5	3,4	5,3	7,9	5,9
- fastlands-Norge	-9,8	-1,2	0,5	4,3	0,8
Eksport	7,8	2,7	3,9	2,7	2,7
- tradisjonelle eksportvarer	8,7	1,1	2,0	3,0	3,7
Import	2,6	2,2	1,2	-0,5	3,7
- tradisjonelle importvarer	9,5	2,3	3,5	5,1	4,3
Bruttonasjonalprodukt (BNP)	1,8	1,5	2,9	2,3	1,9
- fastlands-Norge	0,7	1,1	1,8	1,9	1,5
Utførte timeverk, lønnstakere	-0,5	-0,4	..	..	0,2
AKU-arbeidsledighetsprosent (nivå)	5,2	5,3	..	4,8	5,0
Lønnsvekst pr. timeverk	5,0	4,6	4,0	..	4,7
Konsumprisindeksen	4,1	3,6	3,8	3,7	3,6
Driftsbalansen (nivå) mrd.kroner	22,6	18,9	20,0	26,8	17,5

1) FD: Anslag iflg. Revidert nasjonalbudsjett 1991.

SSB: Anslag iflg. Statistisk sentralbyrå.

NHO: Anslag iflg. Næringslivets Hovedorganisasjon.

DnB: Anslag iflg. Den norske Bank, Samfunnsøk. sekretariat.

de tre første kvartalene av 1991, men at markedsveksten tar seg opp mot slutten av året. Dette gir en gjennomsnittlig markedsvekst for norsk eksport fra 1990 til 1991 på om lag 2 prosent. For oljeprisen baserer beregningene seg på et årgjennomsnitt på i underkant av 20 dollar pr. fat, og på at dollarkursen holder seg rundt 6,50. Prisveksten for tradisjonelle importvarer er antatt å bli enda noe lavere i 1991 enn i 1990.

Noe mer ekspansiv økonomisk politikk

Når det gjelder offentlig sysselsetting, vareinnsats, investeringer og renteutviklingen i statsbankene, bygger beregningene på Regjeringens opplegg slik det er presentert i Revidert nasjonalbudsjett for 1991. Rentenivået i private kredittinstitusjoner er antatt å gå noe ned utover i 1991. Dette innebærer noe sterkere vekstimpulser til resten av økonomien fra offentlig politikk enn det som analysen presentert i Økonomisk utsyn var basert på.

Avtakende pris- og lønnsvekst

Den relativt høye lønnsveksten gjennom 1990 er i beregningene antatt å bli redusert i 1991; gjennom-

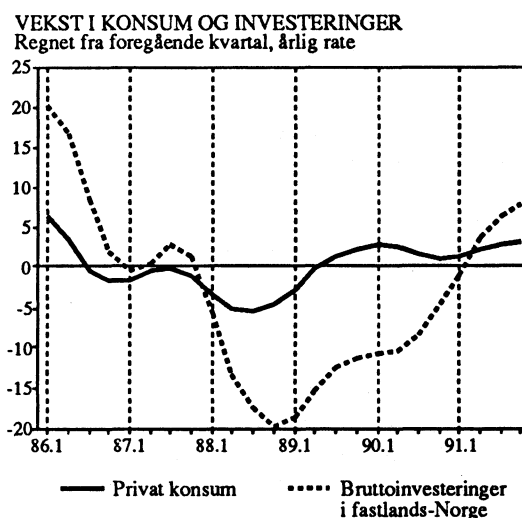
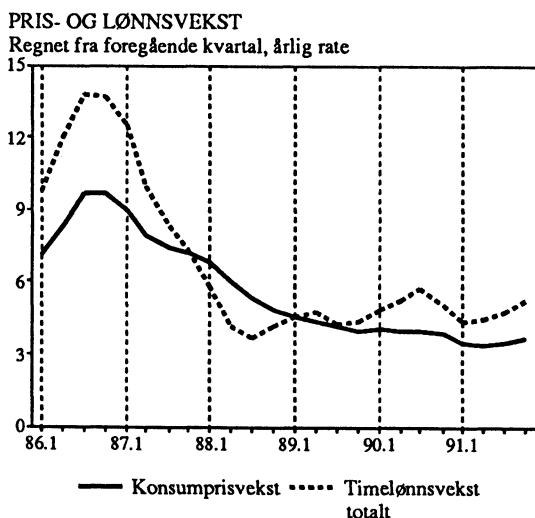
snittlig timelønnsvekst er anslått å gå ned fra 5 prosent i 1990 til rundt 4 1/2 prosent i inneværende år. En forholdsvis lav prisvekst og et fortsatt høyt nivå på ledigheten bidrar til dette.

Moderat lønnsvekst, lav importprisvekst og fortsatt produktivitetsvekst er de viktigste faktorene bak redusert konsumprisvekst i 1991. Nedgangen i oljeprisen i dollar etter den midlertidige oppgangen i 4. kvartal i fjor bidrar til å presse årsveksten i konsumprisindeksen ned, til tross for økning i dollarkursen gjennom vintermånedene i år. Lavere renter både i statlige og private banker utover i 1991 vil også kunne virke dempende på prisveksten. Reduksjonen av subsidiene på ost og melk fra 1. juli 1991 vil kunne få prisstigningen til å ta seg noe opp i 3. kvartal.

Moderat konsumvekst, omslag i investeringene?

Privat konsum tok til å øke i begynnelsen av 1989 etter å ha vært i nedgang i to og et halvt år. Veksten gjennom de tre første kvartalene i 1990 var forholdsvis betydelig, men denne tendensen ble avløst av et fall i siste kvartal i fjor. Nedgangen fortsatte inn i 1991. Konsumutviklingen i 1. kvartal i år kan delvis forklares av krisen i Persiabukta, som førte til en markert nedgang i nordmenns konsum i utlandet. Den markerte økningen i veksttakten for konsumet i 2. kvartal i år har sammenheng med at nordmenns konsum i utlandet etterhvert normaliseres. Økning i husholdningenes disponible realinntekter, bl.a. som følge av økt reallønn og en viss skattelette, er ellers bakgrunnen for veksten i privat konsum. Inntektsveksten, sammen med fortsatt høy realrente, bidrar til at husholdningenes sparingrate i 1991 øker for fjerde året på rad.

Investeringene i fastlands-Norge har vært avtagende siden årsskiftet 1987/88. I henhold til framskrivningene vil nedgangen stoppe opp i 1991, og det kan nå ventes et omslag til vekst i investeringene, om enn svak, i andre halvår 1991. På grunn av

nedgangen gjennom 1990 vil trolig årsveksten likevel bli svakt negativ i 1991. Klar vekst i offentlige investeringer, en viss økning i industriens investeringer foruten en utflating av fallet i boliginvesteringene, er viktige faktorer i dette bildet.

Som en følge av sterk vekst i investeringene i olje- og gassvirksomhet, er de totale bruttoinvesteringene i fast kapital anslått å øke med 3,7 prosent i 1991.

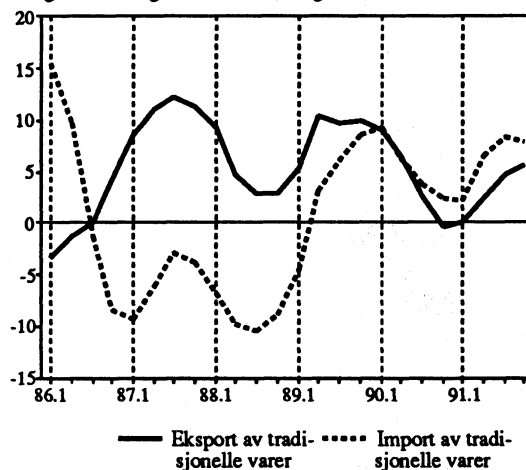
Ny eksportoppgang først mot slutten av året?

Etter en lengre periode med sterk vekst i tradisjonell vareeksport, ligger det an til en markert nedgang i veksten i 1991. Økt markedsvekst i 4. kvartal 1991 stimulerer veksten i tradisjonell vareeksport, som tar seg noe opp mot slutten av året ifølge beregningene.

Prisveksten for tradisjonell norsk vareeksport antas å bli noe sterkere fra 1990 til 1991 enn den gjennomsnittlige prisstigningen på importvarer. Dette, sammen med en noe svakere vekst i volumet av tradisjonell eksport i forhold til import, fører til en om lag uendret handelsbalanse for tradisjonelle varer.

Det ligger an til en fortsatt sterk vekst i eksporten av råolje i 1991. Gasseksporten reduseres noe, men som en følge av høyere gasspriser i 1991 i forhold til 1990, vil verdien av gasseksporten likevel øke. Verdien av brutto fraktinntekter er forutsatt å øke noe i 1991, i første rekke fordi ratene blir liggende på et høyere nivå enn i fjor. Eksporten av brukte skip er antatt å gå ned fra i fjor til i år. Samlet er importen anslått å øke med rundt 2 prosent fra 1990 til 1991. Svikten i nordmenns konsum i utlandet i første kvartal trekker importveksten ned. I motsatt retning trekker det store innslaget av importintensive investeringer i olje- og gassektoren, som legging av gassrørledninger. Mens anslagene for 1991 peker i retning av en tilnærmet like sterk volumvekst i samlet eksport og import, vil overskuddet på handelsbalansen ifølge beregningene bli redusert i forhold til 1990, som en følge av en svekkelse av bytteforholdet overfor utlandet. Norges netto utenlandsgjeld er redusert gjennom de siste par årene. Dette bidrar isolert sett til en reduksjon i Norges netto renteutgifter i 1991, men dette kan motvirkes av en fortsatt høy dollarkurs. Store utbetalinger av

VEKST I TRADISJONELL VAREEKSPORT OG -IMPORT
Regnet fra foregående kvartal, årlig rate

aksjeutbytte (netto) til utenlandske eiere fra oljeselskaper bidrar likevel til at underskuddet på rente- og stønadsbalansen i 1991 er anslått å forbli om lag uendret fra 1990. Overskuddet på driftsbalansen overfor utlandet i 1991 er dermed anslått å bli noe redusert i forhold til i 1990.

Få lyspunkter på arbeidsmarkedet

Produksjonsveksten gjennom 1991 ser ikke ut til å bli sterk nok til å kunne øke sysselsettingen i særlig grad; beregningene anslår en svak nedgang i antall utførte timeverk. Med om lag uforandret arbeidstilbud, vil arbeidsledigheten dermed holde seg på et høyt nivå i 1991.

Ved siden av eksportanslagene, utgjør utviklingen på arbeidsmarkedet det mest synlige skiftet i forhold til framskrivningene presentert i Økonomisk utsyn. Mens tidligere beregninger ga en vekst i utførte timeverk på 0,5 prosent fra 1990 til 1991, er det nå anslått en tilsvarende sterk nedgang i timeverkene. Bakgrunnen for denne nedjusteringen er informasjon om en svakere utvikling på arbeidsmarkedet i siste kvartal i 1990 og 1. kvartal 1991 enn tidligere regnet med. Nedgangen i sysselsettingen i denne perioden kan peke i retning av fortsatt god vekst i produktiviteten i 1991. Revisjoner nedover av BNP-veksten i Norge i 1988 og 1989, som isolert sett senker produktiviteten i disse årene, kan trekke i samme retning.

Økonomisk-politisk kalender

Januar

11. Realkreditt, som hadde et underskudd på 495 millioner kroner i 1990, omdannes til aksjeselskap for å kunne fusjonere med Kreditkassen.

17. USA og deres allierte angriper de irakiske styrker i Kuwait. 26. februar kunngjør Saddam Hussein i en radiotale å stoppe krigshandlingene.

18. Kong Olav V dør.

22. Miljøverndepartementet vedtar å forby framstilling, bruk, import og eksport av ozon-ødeleggende KFK og haloner fra 1. juli 1991. Forbudet gjelder nye produkter og bruksområder.

23. Stortinget stemmer for fusjonen mellom UNI og Storebrand (jf. 6.6.1990).

Februar

19. Regjeringen foreslår at el-avgiften for ferrolegeringsindustrien halveres for de første tre kvartaler av 1991.

26. I 13. konsesjonsrunde får følgende selskaper operatørskap: Statoil (6), Hydro (5), Saga (3), Esso (2), Shell (2), BP, Conoco, Mobil og Deminex ett hver.

Mars

5. Det norske datafirmaet Commercial Banking Applications (CBA) har inngått avtale om å levere datasystemer til den polske landbruksbanken. Banken har 1 560 større og 5 000 mindre filialer. Kontrakten har en ramme på 90-120 millioner kroner.

9. Anne Enger Lahnstein velges til ny leder i Sentertpartiet.

14. Realkreditt sikres ny egenkapital på 600 millioner kroner etter at Norges Bank garanterer for likviditetsbehovet. Egenkapitalen skytes inn fra Kommunal pensjonskasse, Vital og Folketrygd-fondet. Dette gir Realkreditt en egenkapitaldekning på mellom 7,5 og 8,5 prosent.

15. Norges Bank setter ned dagslånsrenten til ban-

kene fra 10,5 prosent til 10,2 prosent Den 10. april settes dagslånsrenten videre ned til 10 prosent.

21. Norwegian Contractors (NC) blir tildelt en kontrakt til en verdi av 3,5 milliarder kroner for bygging av understellet til Troll-plattformen. I tillegg får NC en kontrakt på 650 millioner kroner som gjelder den mekaniske utrustningen av betong-understellet. Dette vil gi sysselsetting til 4 000 årsverk.

22. Finansdepartementet legger fram forslag om lov om Statens banksikringsfond. Fondet opprettes for å sikre innskudd og skape økt tillit til norske banker. Fondet skal tre i kraft umiddelbart.

26. U.S. Trade Commission (ITC) går inn for en straffetoll på fersk norsk laks på 26 prosent. Norge vil bringe saken inn for GATT.

April

2. Ifølge Brydes foretaksregister ble det etablert 26 000 nye bedrifter i Norge i 1990, en økning på 3 500 fra året før. Samtidig ble det lagt ned 16 065 enheter, en reduksjon på ca. 10 000 fra året før. De fleste nyetableringene er innen hotell og reiseliv, mens bare 7 prosent kommer innen industrien.

9. Statistisk sentralbyrås reviderte nasjonalregnskapsstatistikk viser at BNP målt i faste priser, falt med 0,5 prosent fra 1987-88. Nedgang i BNP på årsbasis har ikke forekommet siden 1958.

10. Meglingsforslaget mellom LO-NHO gir generelle tillegg fra 1.4.1991 på kroner 1,00 pr. time for de med lokal forhandlingsrett, og kroner 1,75 pr. time for de uten lokal forhandlingsrett. For overenskomstområder med gjennomsnittlig årsinntekt i 1990 under kroner 165 000, gis kroner 1,20 pr. time for de med lokal forhandlingsrett og kroner 2,25 for de uten.

12. Regjeringen legger fram proposisjonen om skattereformen. Inngåelse av nye SMS-kontrakter stoppes umiddelbart.

18. Fearnley & Eger Invest politianmelder rederiet Fearnley & Eger for mulig underslag og økonomisk utroskap. Det er to konkrete forhold som er anmeldt. Det ene er to gjeldsbrev på høye beløp som ikke er innfridd. Dessuten skal rederiet ha benyttet seg av

midler i Fearnley & Eger Invest til dekning av utgifter i rederiet. Rederiet Fearnley & Eger har betydelige økonomiske problemer.

18. Lønnsoppgjøret for statsansatte fører til at alle rykker opp ett lønnstrinn fra 1. september 1991. Fra 1. mai økes lønningene på lønnstrinn 1-28 med 1 600 kroner, på trinnene 29-30 med 1 000 kroner og med 500 kroner på trinnene 31-42. Staten innfører også sitt nye lønnssystem etter retningslinjer varslet i NOU 1990:32.

20. Kaci Kullmann Five velges til ny leder i Høyre.

25. Statoil tildeler Kongsberg Offshore A/S en kontrakt på 1,4 milliarder kroner for bygging av havbunnsinstallasjoner til Statfjord Nord og Øst. Deler av oppdraget skal utføres av utenlandske underleverandører, slik at den norske andelen utgjør 2/3 av samlet verdi.

Tabell - og diagramvedlegg

Innhold	Side
A. NASJONALREGNSKAP FOR NORGE ¹⁾	
Tabell A1a	1*
Tabell A1 (1.1):	2*
Tabell A2 (1.2):	3*
Tabell A5 (1.5):	4*
Tabell A6 (1.6):	5*
Tabell A12 (1.12):	6*
Tabell A15 (4.1):	7*
Tabell A16 (4.2):	8*
Tabell A17 (4.3):	9*
Tabell A19 (4.5):	10*
Tabell A20 (4.6):	11*
Tabell A21 (4.7):	12*
Tabell A28 (5.2):	13*
Tabell A30 (5.4):	14*
Tabell A36 (6.1):	15*
Tabell A37 (6.2):	16*
Tabell A39 (6.9):	17*
Tabell A40 (6.10):	18*
Tabell A41 (6.13):	19*
Tabell A42 (6.14):	20*
Tabell A43 (6.15):	21*
Tabell A44 (6.16):	22*
B. KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE	
Tabell B1:	23*
Tabell B2:	23*
Tabell B3:	23*
Tabell B4:	24*
Tabell B5:	24*
Tabell B6:	25*
Tabell B7:	25*
Tabell B8:	25*
Tabell B9:	26*
Tabell B10:	26*
Tabell B11:	26*
Tabell B12:	26*
Tabell B13:	27*
Tabell B14:	27*
Tabell B15:	27*
Tabell B16:	28*
Tabell B17:	28*

¹⁾ Tallene i parentes gir henvisning til tabellene i NOS NASJONALREGNSKAPSSTATISTIKK 1988

Diagrammer

Olje- og gassproduksjon	29*
Produksjonsindeksen	29*
Ordreindeksen - industri	30*
Byggearealstatistikk og boliglån, nye boliger	31*
Ordreindeksen - anleggsvirksomhet	31*
Arbeidsledighet og sysselsetting	32*
Antatte og utførte investeringer i industrien	32*
Detaljomsättning mv.	32*
Lønninger	32*
Konsum- og engrospriser	33*
Nominell rente på tre-måneders plasseringer	33*
Utenrikshandel	33*

C. NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTVALGTE OECD-LAND

Tabell C1: Bruttonasjonalprodukt	34*
Tabell C2: Privat konsum	34*
Tabell C3: Offentlig konsum	34*
Tabell C4: Bruttoinvesteringer i fast realkapital	34*
Tabell C5: Eksport av varer og tjenester	35*
Tabell C6: Import av varer og tjenester	35*
Tabell C7: Privat konsum	35*
Tabell C8: Arbeidsledighet	35*

D. KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET

Tabell D1: Sverige	36*
Tabell D2: Danmark	36*
Tabell D3: Storbritannia	36*
Tabell D4: Tyskland (vest)	36*
Tabell D5: Frankrike	37*
Tabell D6: USA	37*
Tabell D7: Japan	37*

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell Ala. Bruttoproduksjon, vareinnsats og bruttoprodukt. Mill. kr 1)

	1989*	1990*	-----1990-----				---1991---
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)
Bruttoproduksjon	1217930	1275663	306036	306951	313934	348742	318617
Fastlands-Norge	1066031	1095782	264198	268530	272129	290926	272580
Vareinnsats	594939	613225	148175	152723	147974	164353	152018
Fastlands-Norge	536257	550170	132862	137043	132987	147277	135112
Bruttonasjonalprodukt ..	622992	662448	157864	154207	165946	184430	166599
Fastlands-Norge	529776	545622	131340	131465	139129	143689	137468

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

REVISJONER AV DE KVARTALSVISE NASJONALREGNSKAPSTALLENE.

De kvartalsvise nasjonalregnskapstallene kan bli endret for hvert nytt kvartal som beregnes og publiseres. Dette skyldes hovedsaklig:

i) Ny informasjon.

Det tas løpende inn ny informasjon om alle kvartalene i inneværende år. Særlig gjelder dette siste kvartal hvor datagrunnlaget er ufullstendig, og beregningene derfor i større grad er basert på anslag.

ii) Skifte av basisår.

I det kvartalsvise nasjonalregnskapet skiftes basisåret en gang om året.

iii) Avstemming mot årlig nasjonalregnskap.

Det kvartalsvise nasjonalregnskapet avstemmes mot de årlige nasjonalregnskapene etterhvert som disse publiseres. Denne avstemmingen medfører revisjoner av både sum 4 kvartaler og kvartalsmønsteret.

iv) Metodeforbedringer.

Det arbeides kontinuerlig med å forbedre metodene som benyttes i beregningsopplegget.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A1. (1.1) Bruttonasjonalprodukt etter anvendelse. Mill. kr 1)

	1989*	1990*	-----1990-----				---1991---
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)
Bruttonasjonalprodukt ..	622989	662445	157863	154206	165946	184430	166598
Innenlandsk bruk av							
varer og tjenester	596161	614402	147715	150121	152109	164457	150456
Konsum	443077	473340	109171	116871	117769	129529	114925
Privat konsum	311993	334049	77864	81643	83920	90622	81466
Spesifisert innen-							
landsk konsum	301752	322347	75664	78886	80121	87676	79521
Konsum i utlandet,							
netto	10241	11702	2200	2756	3799	2946	1945
Offentlig konsum	131084	139291	31307	35228	33849	38907	33458
Statlig konsum	51865	56144	11280	14716	12865	17283	12218
Sivilt	31434	34137	7613	8957	8273	9293	8249
Forsvar	20431	22007	3668	5759	4591	7990	3969
Kommunalt konsum	79219	83147	20026	20512	20984	21624	21240
Bruttoinvestering	153084	141062	38544	33250	34340	34928	35531
Bruttoinvestering i							
fast kapital	171067	125058	28947	31359	29213	35540	27326
Næringsvirksomhet....	148047	103552	24006	26386	24236	28923	22051
Oljevirkosomhet	42165	15541	3150	3629	4355	4408	3916
Annen nærings-							
virksomhet	105882	88011	20857	22757	19881	24515	18136
Offentlig forvaltning	23020	21506	4941	4972	4976	6617	5275
Statlig	9395	9332	1928	2103	2004	3297	2082
Kommunal	13625	12174	3013	2870	2972	3319	3193
Lagerendring	-17983	16004	9597	1891	5127	-611	8205
Oljeplattformer							
under arbeid	-8128	13238	4062	3171	3649	2356	3834
Annen lagerendring og							
statistiske avvik ...	-9855	2766	5535	-1279	1478	-2967	4371
Eksport	261534	291401	68642	67423	70750	84586	70995
Råolje og naturgass ...	73540	88540	19433	16259	21044	31805	22147
Eksport ellers	187994	202861	49209	51164	49706	52781	48848
-Import	234706	243359	58494	63338	56913	64614	54853

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A2. (1.2) Bruttonasjonalprodukt etter anvendelse. Faste 1989-priser.
Mill. kr 1)

	1989*	1990*	-----1990-----				---1991---
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Bruttonasjonalprodukt ..	622989	633917	155604	153700	159188	165424	157156
Innenlandsk bruk av							
varer og tjenester	596161	592775	145530	145722	145877	155647	142565
Konsum	443077	454344	106892	112804	112342	122307	107645
Privat konsum	311993	320183	75894	78591	80020	85678	76103
Spesifisert innen-							
landsk konsum	301752	309567	73796	76087	76649	83034	74419
Konsum i utlandet,							
netto	10241	10616	2097	2503	3371	2644	1684
Offentlig konsum	131084	134161	30998	34213	32321	36628	31542
Statlig konsum	51865	53810	11149	14195	12193	16274	11541
Sivilt	31434	32762	7539	8653	7843	8727	7766
Forsvar	20431	21048	3609	5542	4350	7547	3775
Kommunalt konsum	79220	80351	19850	20018	20128	20354	20001
Bruttoinvestering	153084	138432	38638	32918	33535	33340	34920
Bruttoinvestering i							
fast kapital	171068	122269	28799	30855	28228	34387	26819
Næringsvirksomhet....	148048	101053	23836	25918	23341	27959	21603
Oljevirksomhet	42165	14200	2978	3304	3897	4021	3546
Annen nærings-							
virksomhet	105883	86853	20858	22614	19444	23938	18057
Offentlig forvaltning	23020	21216	4963	4937	4888	6428	5216
Statlig	9395	9192	1935	2088	1967	3201	2061
Kommunal	13625	12024	3028	2849	2921	3226	3155
Lagerendring	-17984	16163	9839	2063	5307	-1046	8101
Oljeplattformer							
under arbeid	-8128	12968	4059	3154	3513	2241	3778
Annen lagerendring og							
statistiske avvik ...	-9856	3195	5780	-1092	1794	-3287	4324
Eksport	261534	281847	68219	70762	69700	73165	70323
Råolje og naturgass ...	73540	74828	18232	17802	17946	20848	21034
Eksport ellers	187994	207019	49987	52960	51755	52317	49290
-Import	234706	240705	58145	62784	56389	63387	55732

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

4*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A5. (1.5) Bruttonasjonalprodukt etter næring. Faste 1989-priser. Mill. kr 1)

	1989*	1990*	-----1990-----				---1991--- 1.kv.a)
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Bruttonasjonalprodukt ..	622992	633920	155605	153701	159189	165425	157156
Næringsvirksomhet	486632	493225	121834	118455	124479	128457	123046
Primærnæringer	17616	19285	3938	1884	9775	3688	3763
Jordbruk	10586	11856	1411	-131	8668	1908	1201
Skogbruk	3663	3566	1542	936	266	822	1482
Fiske og fangst, fiskeoppdrett	3367	3863	985	1079	842	958	1079
Oljevirksomhet	76951	81961	20411	19990	18644	22917	22876
Råolje og naturgass	69799	74127	18419	18108	16868	20731	20688
Rørtransport	7151	7834	1992	1882	1775	2185	2188
Industri og bergverks- drift	92132	92398	23819	22954	21699	23926	23098
Bergverksdrift	1928	1986	471	504	498	512	454
Industri	90203	90412	23348	22450	21200	23414	22644
Skjermet industri	25541	25329	6181	6410	6110	6628	6294
Utekonkurrerende industri	22459	23062	5937	5766	5608	5750	5855
Hjemmekonkurrerende industri	42203	42021	11231	10274	9481	11036	10495
Elektrisitetforsyning	24291	24776	6902	5709	5332	6833	7216
Bygge- og anleggs- virksomhet	31514	27195	6648	6728	6637	7182	6036
Varehandel	62461	63381	14776	15746	15491	17368	14536
Utenriks sjøfart og oljeboring	16266	18367	4427	4433	4670	4838	4716
Utenriks sjøfart ...	14429	16031	3992	3950	3966	4123	4075
Oljeboring	1837	2336	434	483	704	715	641
Samferdsel	37709	38246	9300	9270	9873	9803	9238
Boligtjenester	28642	29269	7270	7303	7333	7363	7387
Finansiell tjeneste- yting	28534	27367	6953	6751	6879	6785	6705
Annen nærings- virksomhet	70517	70980	17392	17687	18147	17754	17476
Hotell- og restaurantdrift	9109	9341	2073	2349	2829	2090	2151
Forretningsmessig tjenesteyting og utleievirksomhet ...	30670	30577	7570	7607	7654	7747	7492
Tjenesteyting ellers	30738	31062	7750	7731	7664	7917	7832
Offentlig forvaltning ..	97928	100564	24628	25415	25154	25367	25039
Statlig forvaltning ..	29486	30360	7201	7925	7596	7637	7272
Sivilt	21726	22297	5313	5898	5601	5484	5347
Forsvar	7760	8063	1888	2027	1995	2153	1926
Kommunal forvaltning .	68442	70204	17427	17489	17557	17730	17767
Korreksjonsposter	38432	40132	9143	9831	9556	11601	9071
Påløpt merverdi- og investeringsavgift ...	57357	57305	13497	14030	14061	15717	13412
Avgiftskorreksjoner ..	6687	7915	2039	1996	1817	2064	1755
Frie banktjenester ...	-25611	-25088	-6392	-6194	-6322	-6180	-6095
MEMO:							
Fastlands-Norge	529776	533592	130768	129277	135875	137671	129565
Skjermede næringer .	456155	459095	110602	110719	119180	118593	110199
Utekonkurrerende næringer	24388	25047	6408	6270	6107	6262	6309
Hjemmekonkurrerende næringer	49233	49450	13758	12288	10588	12816	13056

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.
a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A6. (1.6) Produksjon og inntekt. Hovedrelasjoner. Mill. kr 1)

	1989*	1990*	-----1990-----				---1991---
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Bruttonasjonalprodukt ..	622989	662444	157863	154206	165946	184429	166598
-Renter, aksjeutbytte m.v. til utlandet, netto	17648	16859	6265	4889	2892	2813	8709
Bruttonasjonalinntekt ..	605341	645585	151598	149317	163054	181616	157889
-Kapitalslit	97902	99802	24935	24962	24962	24944	24507
Nasjonalinntekt	507439	545783	126664	124355	138092	156672	133382
-Stønader til utlandet, netto	7781	8573	1552	1489	1510	4022	1891
Disponibel inntekt for							
Norge	499658	537210	125112	122866	136582	152650	131491
-Konsum i alt	443077	473340	109171	116871	117769	129529	114925
Sparing	56581	63870	15941	5995	18812	23122	16567
Disponibel realinntekt for Norge 2)	499658	517858	123455	119281	130887	144235	123795

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

2) Deflatert med prisindeks (1989=100) for innenlandsk anvendelse ekskl. kapitalslit.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

6*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A12. (1.12) Utenriksregnskap. Sammendrag. Mill. kr

	1989*	1990*	1990				1991
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Driftsregnskap							
Eksport	261535	291402	68642	67423	70750	84587	70996
Varer	190054	214350	49980	48227	51059	65085	52532
Tjenester	71481	77052	18662	19196	19691	19502	18464
Import	234708	243359	58494	63337	56914	64616	54854
Varer	166504	171147	41900	45000	37690	46558	38223
Tjenester	68204	72212	16594	18338	19224	18057	16630
Eksportoverskudd	26828	48043	10149	4086	13836	19973	16142
Renter og stønader							
Fra utlandet	26229	27265	7510	6821	6190	6743	6791
Renter	22396	22868	6379	5681	5094	5713	5858
Aksjeutbytte mv.	2001	2369	685	570	571	544	496
Stønader	1832	2028	446	570	525	487	437
Til utlandet	51659	52697	15328	13199	10592	13578	17391
Renter	35701	35145	10055	8814	7950	8326	8931
Aksjeutbytte mv.	6345	6952	3274	2326	607	744	6132
Stønader	9613	10600	1998	2059	2035	4509	2328
Rente- og stønadsoverskudd	-25430	-25432	-7817	-6378	-4402	-6835	-10600
Overskudd på driftsregnskapet	1398	22612	2331	-2292	9434	13138	5542
Netto endringer i fordringer og gjeld ikke forårsaket av transaksjoner mv.							
Tildelte spesielle trekkrettigheter i IMF	-	-	-	-	-	-	-
Netto omvurderinger av fordringer og gjeld pga. valutakursendringer	-1626	15159	3475	1852	6196	3634	-4922
Norges Banks fordringer på utlandet	-806	-3242	-1502	-555	-536	-649	2190
Andre bankinnskudd og kortsiktig lånegjeld	-2425	7240	711	721	3701	2107	-2291
Langsiktig lånegjeld	714	19855	5331	2689	6965	4870	-8871
Lån til utlandet	891	-8695	-1065	-1002	-3935	-2693	4050
Fordringer og gjeld ellers	..	..	..	..	..	..	..
Andre omvurderinger ...	-1094	1008	-620	-1	16	1613	703
Nedgang i Norges nettogjeld.....	-1323	38778	5186	-441	15646	18386	1323
Kapitalregnskap							
Netto inngang, langsiktige kapitaltransaksjoner.....	27522	-6262	-5939	-1089	-1986	2752	3876
Netto inngang, kjente kortsiktige kapitaltransaksjoner.....	-20449	2781	8201	10027	-5308	-10137	-752
Netto inngang, andre kortsiktige kapitaltransaksjoner og statistiske avvik.....	-8471	-19131	-4593	-6646	-2140	-5753	-8666
Netto kapitaltransaksjoner i alt.....	-1398	-22612	-2331	2292	-9434	-13138	-5542
Netto endringer i fordringer og gjeld forårsaket av valutakursendringer mv.....	2720	-16166	-2855	-1851	-6212	-5248	4219
Oppgang i Norges nettogjeld.....	1323	-38778	-5186	441	-15646	-18386	-1323

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A15. (4.1) Bruttonasjonalprodukt etter anvendelse. Volum- og prisendringer i prosent

	-----1990-----				--1991--	-----1990-----				--1991--
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)
	A. Prosentvis volumendring fra samme periode året før					B. Prosentvis prisendring fra samme periode året før				
Bruttonasjonalprodukt ..	3.8	0.2	0.9	2.2	1.0	3.8	-0.5	3.8	10.4	4.5
Innenlandsk bruk av										
varer og tjenester	2.9	-0.1	-1.9	-2.8	-2.0	3.8	2.9	3.5	4.4	4.0
Konsum	2.6	2.4	2.4	2.7	0.7	4.4	3.5	4.1	4.7	4.5
Privat konsum	3.4	2.2	2.7	2.4	0.3	4.4	4.0	4.3	4.7	4.3
Spesifisert innen-										
landsk konsum	3.5	2.1	2.5	2.4	0.8	4.3	3.8	3.9	4.5	4.2
Konsum i utlandet,										
netto	0.2	5.2	7.5	0.5	-19.7	7.0	11.5	12.4	8.9	10.1
Offentlig konsum	0.9	3.0	1.6	3.7	1.8	4.6	2.4	3.6	4.7	5.0
Statlig konsum	1.4	5.5	1.6	5.6	3.5	4.2	3.3	4.7	5.0	4.6
Sivilt	3.5	7.1	0.7	5.4	3.0	3.9	2.9	4.6	5.4	5.2
Forsvar	-2.8	3.1	3.3	5.8	4.6	4.7	4.0	5.0	4.5	3.5
Kommunalt konsum	0.7	1.3	1.5	2.2	0.8	4.8	1.7	2.9	4.5	5.3
Bruttoinvestering	3.5	-7.7	-14.0	-18.9	-9.6	2.2	0.8	1.5	3.6	2.0
Bruttoinvestering i										
fast kapital	-8.6	-36.8	-32.8	-29.5	-6.9	2.7	1.7	3.0	2.3	1.4
Næringsvirksomhet....	-9.3	-40.4	-36.2	-32.9	-9.4	3.1	1.9	3.3	2.3	1.4
Oljevirksomhet	41.8	-82.2	-65.5	-60.6	19.0	12.2	9.7	11.5	8.9	4.4
Annen nærings-										
virksomhet	-13.7	-9.4	-23.1	-23.9	-13.4	2.0	0.9	1.7	1.1	0.4
Offentlig forvaltning	-4.8	-7.4	-9.2	-9.4	5.1	1.1	0.3	1.5	2.4	1.6
Statlig	22.6	2.7	-7.4	-12.5	6.5	1.3	0.5	1.7	2.5	1.4
Kommunal	-16.8	-13.6	-10.3	-6.1	4.2	1.0	0.2	1.3	2.2	1.7
Lagerendring	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Oljeplattformer										
under arbeid	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Annen lagerendring og										
statistiske avvik ...	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Eksport	10.4	7.4	4.8	8.6	3.1	2.9	-5.7	1.7	14.2	0.3
Råolje og naturgass ...	0.9	-1.2	-4.7	11.9	15.4	13.3	-12.5	20.1	46.9	-1.2
Eksport ellers	14.3	10.7	8.6	7.3	-1.4	-0.8	-3.2	-4.6	0.7	0.7
-Import	9.1	7.7	-1.9	-3.4	-4.1	2.8	1.4	0.4	0.2	-2.2

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A16. (4.2) Bruttonasjonalprodukt etter næring. Volumendringer i prosent

	-----1990-----				--1991--
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)
A. Prosentvis volumendring fra samme periode året før					
Bruttonasjonalprodukt ..	3.8	0.2	0.9	2.2	1.0
Næringsvirksomhet	3.5	-0.6	0.4	2.1	1.0
Primærnæringer	11.2	20.5	12.2	-3.0	-4.4
Jordbruk	7.5	-54.4	15.5	-7.3	-14.9
Skogbruk	2.3	-0.7	-8.6	-10.8	-3.9
Fiske og fangst, fiskeoppdrett	36.6	18.9	-8.2	16.4	9.6
Oljevirkosmhet	10.5	4.7	-3.6	14.4	12.1
Råolje og naturgass	10.1	4.5	-4.0	14.1	12.3
Rørtransport	13.8	6.8	0.3	16.9	9.8
Industri og bergverks- drift	3.3	-3.3	1.7	-0.3	-3.0
Bergverksdrift	6.1	-2.1	3.7	4.7	-3.6
Industri	3.2	-3.3	1.6	-0.4	-3.0
Skjermet industri	0.5	-4.3	0.2	0.5	1.8
Utekonkurrerende industri	4.3	2.7	3.4	0.3	-1.4
Hjemmekonkurrerende industri	4.2	-5.8	1.5	-1.3	-6.6
Elektrisitetforsyning	4.5	1.0	3.1	-0.5	4.5
Bygge- og anleggs- virkosmhet	-12.7	-14.5	-13.2	-14.4	-9.2
Varehandel	3.9	-0.5	1.5	1.2	-1.6
Utenriks sjøfart og oljeboring	10.4	11.7	16.8	12.8	6.5
Utenriks sjøfart ...	10.5	12.1	12.2	9.8	2.1
Oljeboring	9.2	8.7	52.7	34.0	47.5
Samferdsel	9.6	-4.2	-3.0	4.6	-0.7
Boligtjenester	2.5	2.3	2.1	1.8	1.6
Finansiell tjeneste- yting	-3.9	-4.9	-3.1	-4.6	-3.6
Annen nærings- virkosmhet	0.4	0.9	0.3	1.0	0.5
Hotell- og restaurantdrift	3.4	4.0	1.7	1.3	3.8
Forretningsmessig tjenesteyting og utleievirkosmhet ...	-1.8	-0.2	-0.4	1.2	-1.0
Tjenesteyting ellers	1.9	1.2	0.5	0.6	1.1
Offentlig forvaltning ..	3.0	2.5	2.8	2.4	1.7
Statlig forvaltning ..	3.9	2.7	4.0	1.3	1.0
Sivilt	3.1	3.8	4.2	-0.5	0.6
Forsvar	6.2	-0.2	3.5	6.4	2.0
Kommunal forvaltning .	2.7	2.4	2.3	2.9	2.0
Korreksjonsposter	9.3	4.0	2.8	2.5	-0.8
Påløpt merverdi- og investeringsavgift ...	0.4	-0.3	-0.1	-0.3	-0.6
Avgiftskorreksjoner ..	42.8	14.8	15.2	6.2	-13.9
Frie banktjenester ...	-1.7	-2.7	-0.7	-3.1	-4.6
MEMO:					
Fastlands-Norge	2.6	-0.8	1.1	0.1	-0.9
Skjermede næringer .	2.1	-0.6	1.0	0.1	-0.4
Utekonkurrerende næringer	4.5	2.3	3.5	0.7	-1.5
Hjemmekonkurrerende næringer	5.8	-3.7	0.4	-0.8	-5.1

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A17. (4.3) Privat konsum. Volum- og prisendringer i prosent

	-----1990-----				--1991--	-----1990-----				--1991--
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)
	A. Prosentvis volumendring fra samme periode året før					B. Prosentvis prisendring fra samme periode året før				
Privat konsum	3.4	2.2	2.7	2.4	0.3	4.4	4.0	4.3	4.7	4.3
Spesifisert innen-										
landsk konsum	3.5	2.1	2.5	2.4	0.8	4.3	3.8	3.9	4.5	4.2
Matvarer	1.3	1.8	2.2	3.5	3.0	3.3	2.9	2.8	2.8	1.8
Drikkevarer og										
tobakk	-4.8	1.6	-0.4	-0.6	3.9	6.6	6.8	7.2	7.1	7.5
Klær og skotøy	11.4	10.4	10.7	11.8	1.6	2.8	2.2	2.5	2.6	4.6
Bolig, lys og bren-										
sel	2.8	1.1	2.7	1.4	3.7	7.0	6.4	6.1	6.8	5.6
Møbler og hushold-										
ningsartikler	3.9	0.6	1.4	0.6	-3.4	2.0	2.4	1.6	2.5	2.9
Helsepleie.....	5.0	3.6	1.1	0.6	-2.4	4.6	2.8	9.0	8.9	8.8
Transport, post- og										
teletjenester	6.4	-2.3	-0.3	1.0	-5.5	3.5	1.9	2.1	4.5	2.3
Fritidssysler og ut-										
danning	3.4	2.8	3.1	0.7	-1.7	3.8	4.7	4.1	3.5	4.5
Andre varer og tje-										
nester	4.2	4.2	3.2	2.6	3.4	3.4	2.6	3.3	3.8	4.0
Korreksjonsposter.....	0.2	5.2	7.5	0.5	-19.7	7.0	11.5	12.4	8.9	10.1
Nordmenns konsum i										
utlandet	-3.3	3.4	1.1	-0.1	-18.7	5.6	7.4	8.1	7.5	7.7
Utlendingers konsum										
i Norge	-6.6	1.8	-4.7	-0.9	-17.7	4.2	3.5	3.8	5.4	5.4

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

Tabell A19. (4.5) Bruttoinvestering fast kapital etter art og næring. Volum- og prisendringer i prosent

	-----1990-----				--1991--	-----1990-----				--1991--
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)
	A. Prosentvis volumendring fra samme periode året før					B. Prosentvis prisendring fra samme periode året før				
Bruttoinvestering i fast kapital	-8.6	-36.8	-32.8	-29.5	-6.9	2.7	1.7	3.0	2.3	1.4
Beboelseshus, driftsbygg og andre anlegg 1)	-16.4	-18.5	-16.6	-17.9	-12.7	1.0	0.3	1.7	3.3	2.7
Aktiverte utgifter til oljeboring og oljleting, olje- og gasserledning	63.3	-34.6	-27.2	-10.9	37.5	11.1	17.5	22.2	24.8	4.2
Skip og båter	-32.1	-5.5	-80.5	-86.6	-15.4	4.5	2.2	-0.4	-9.4	1.0
Fly, biler mv. og rullende materiell ...	81.4	55.7	4.2	73.3	-36.5	7.1	4.1	6.0	4.5	-2.9
Oljeborerigger og -skip, oljeutvinningsplattformer mv.	120.0	-92.1	-72.0	-44.2	-4.1	57.9	-1.3	2.6	-1.5	5.9
Maskiner, redskap og inventar ellers	-6.5	-9.0	-6.1	6.8	10.7	0.6	0.3	0.0	-1.3	-2.8
Næringsvirksomhet	-9.3	-40.4	-36.2	-32.9	-9.4	3.1	1.9	3.3	2.3	1.4
Primærnæringer	1.3	-4.9	-7.5	-3.0	-4.7	1.7	0.8	0.8	-1.3	-0.3
Jordbruk	11.3	10.1	9.0	9.2	0.8	1.0	0.4	1.1	0.1	-1.1
Skogbruk	1.7	3.8	3.1	2.0	-0.0	1.0	0.7	1.6	1.1	-0.6
Fiske og fangst, fiskeoppdrett	-11.1	-38.9	-44.0	-25.9	-13.9	2.8	1.3	-0.4	-5.4	1.1
Oljevirkosomhet	41.8	-82.2	-65.5	-60.6	19.0	12.2	9.7	11.5	8.9	4.4
Råolje og naturgass	38.7	-82.7	-64.9	-61.1	21.8	12.1	9.4	11.5	8.5	4.5
Rørtransport	245.4	-0.8	-94.2	-17.0	-52.4	11.1	17.8	22.5	25.1	4.2
Industri og bergverksdrift	-10.7	-10.5	-7.7	14.6	6.6	0.9	0.3	0.8	0.1	-1.4
Bergverksdrift	-6.6	10.0	-37.1	-1.2	-21.2	1.2	0.5	1.2	1.3	-0.6
Industri	-10.9	-11.1	-6.8	15.2	7.7	0.9	0.3	0.8	0.1	-1.4
Skjermet industri	-15.9	-18.0	-11.2	-5.8	6.5	1.2	0.2	0.9	-0.2	-1.5
Utekonkurrerende industri	-17.2	-13.3	-5.6	39.0	12.0	0.5	0.4	0.7	0.1	-1.0
Hjemmekonkurrerende industri	-2.0	-4.7	-5.3	13.4	5.3	1.1	0.3	0.7	0.2	-1.6
Elektrisitetforsyning	-28.6	-23.3	-15.3	-23.3	0.3	1.1	0.2	1.2	1.2	-0.0
Bygge- og anleggsvirkosomhet	-8.0	-14.0	-25.0	-13.4	-11.0	1.3	0.3	1.4	0.8	-0.5
Varehandel	31.8	20.9	8.9	4.2	-11.8	3.5	0.7	2.7	-0.7	-2.8
Utenriks sjøfart og oljeboring	-34.0	4.8	-69.1	-61.4	-3.2	4.4	2.1	1.4	-1.5	1.7
Utenriks sjøfart ...	-34.8	-2.1	-83.2	-88.1	-13.2	4.5	2.2	-0.1	-9.2	1.0
Oljeboring	-41.4	-106.5	-610.3	4211.9	-107.8	6.1	4.7	-0.2	4.0	-6.2
Samferdsel	16.2	-0.6	-10.1	43.8	-28.1	3.5	3.4	4.2	5.5	-1.4
Boligtjenester	-17.4	-19.6	-22.7	-23.2	-24.1	1.0	0.3	1.7	3.3	2.7
Finansiell tjenesteyting	-4.8	-5.8	-5.8	-12.1	-0.8	1.2	0.4	1.2	1.2	0.4
Annen næringsvirkosomhet	-18.2	-17.1	-16.0	-20.5	-22.6	1.0	0.2	1.3	1.9	1.0
Hotell- og restaurantdrift	24.8	18.4	3.9	-2.2	-5.1	2.7	0.6	1.6	-1.1	-3.2
Utleie av forretningsbygg	-26.3	-26.2	-23.9	-29.7	-31.5	0.9	0.2	1.5	3.2	2.7
Vannforsyning	2.1	0.8	1.0	0.9	0.2	1.0	0.3	1.7	3.2	2.5
Tjenesteyting ellers	6.7	5.4	2.6	1.6	-4.8	1.2	0.4	0.7	-1.1	-2.9
Offentlig forvaltning ..	-4.8	-7.4	-9.2	-9.4	5.1	1.1	0.3	1.5	2.4	1.6
Statlig	22.6	2.7	-7.4	-12.5	6.5	1.3	0.5	1.7	2.5	1.4
Kommunal	-16.8	-13.6	-10.3	-6.1	4.2	1.0	0.2	1.3	2.2	1.7
MEMO:										
Fastlands-Norge	-8.8	-11.0	-12.8	-6.9	-10.6	1.4	0.6	1.7	2.0	0.6
Skjermede næringer .	-8.8	-10.8	-13.0	-9.8	-12.3	1.5	0.7	1.8	2.4	0.8
Utekonkurrerende næringer	-16.1	-11.5	-8.5	34.4	8.1	0.6	0.4	0.8	0.2	-1.0
Hjemmekonkurrerende næringer	-4.3	-11.9	-13.5	4.1	0.3	1.5	0.6	0.6	-0.6	-1.0

1) Inkl. endring i husdyrbestand.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

Tabell A20. (4.6) Eksport av varer og tjenester. Volum- og prisendringer i prosent

	--1990--				--1991--	--1990--				--1991--
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)
	A. Prosentvis volumendring fra samme periode året før					B. Prosentvis prisendring fra samme periode året før				
Eksport i alt	10.4	7.4	4.8	8.6	3.1	2.9	-5.7	1.7	14.2	0.3
Varer	10.6	7.6	4.7	9.0	4.7	2.3	-8.8	3.8	20.0	0.4
Råolje og naturgass										
Fra Nordsjøen	0.9	-1.2	-4.7	11.9	15.4	13.3	-12.5	20.1	46.9	-1.2
Skip, nybygde	-5.9	516.8	122.6	140.7	115.9	0.9	-1.8	1.1	0.2	-1.1
Skip, eldre	186.6	191.1	0.7	31.8	-55.5	4.8	3.6	-3.1	-13.9	-0.8
Oljeplattformer og moduler, nybygde	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Oljeplattformer, eldre	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Direkte eksport ved oljevirksomhet	-11.0	81.1	5.3	-20.0	88.4	20.2	4.2	8.2	0.0	-0.8
Andre varer	15.3	5.8	10.8	4.1	-0.0	-4.5	-7.4	-5.7	2.8	1.2
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	10.7	3.5	9.9	-2.8	-6.1	-12.3	-5.0	5.9	10.8	2.7
Bergverksprodukter	20.7	0.4	8.2	22.0	5.1	-3.0	8.5	5.0	8.1	-2.6
Industriprodukter .	15.3	6.0	10.8	4.4	0.2	-4.3	-7.9	-6.4	2.3	1.2
Nærings- og nytelsesmidler ..	8.7	1.3	13.7	15.9	21.1	-0.4	1.6	4.9	4.7	5.2
Grafiske produkter	31.4	18.8	24.8	14.7	16.7	3.7	2.8	6.7	6.6	5.9
Treforedlingsprodukter	2.5	-4.7	-1.3	-5.7	0.9	3.7	-0.6	-3.7	-4.8	-3.6
Kjemiske råvarer	21.2	15.6	9.5	12.3	-0.2	-10.2	-10.8	-5.5	-3.2	0.5
Raffinerte oljeprodukter	158.6	78.5	42.9	10.6	-5.6	24.7	-9.5	10.6	51.8	13.3
Metaller	8.5	1.4	6.2	4.0	-3.0	-20.0	-22.1	-22.0	-15.4	-8.6
Tekstil- og bekledningsvarer	24.8	9.3	11.9	2.7	4.4	-0.9	-3.6	-5.3	-0.4	-4.6
Trevarer, møbler og innredninger .	43.6	-0.7	9.9	-0.8	-12.8	10.3	15.2	13.4	14.4	7.6
Kjemiske og mineralske produkter	17.5	8.2	5.7	9.2	-6.5	6.8	1.6	-0.4	10.8	9.8
Andre verkstedprodukter	-0.2	-1.6	13.1	-3.5	2.9	1.4	0.1	-3.5	6.2	2.5
Elektrisk kraft ...	47.6	3.6	24.8	-13.8	-5.6	20.9	8.4	11.1	0.0	13.5
Tjenester	9.9	7.0	5.1	7.3	-1.3	4.7	2.8	-3.2	-1.6	0.2
Brutto frakter ved skipsfart	13.8	11.1	9.0	7.8	5.3	6.0	3.1	-8.7	-4.8	-1.9
Brutto inntekter ved oljeboring	-12.9	-5.6	97.9	12.6	193.3	25.2	37.6	32.8	34.1	11.0
Direkte eksport ved annen oljevirksomhet	-2.8	-6.5	-4.6	17.5	1.8	0.3	-0.4	5.4	-0.6	1.8
Eksport av rørtjenester	31.7	20.9	27.6	32.2	-0.3	-8.4	-9.3	3.3	-24.0	-6.8
Utlendingers konsum i Norge	-6.6	1.8	-4.7	-0.9	-17.7	4.2	3.5	3.8	5.4	5.4
Andre tjenester	8.6	-0.5	1.2	7.4	-14.0	3.0	2.3	4.1	4.8	4.1

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A21. (4.7) Import av varer og tjenester. Volum- og prisendringer i prosent

	-1990-				--1991--	-1990-				--1991--
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)
	A. Prosentvis volumendring fra samme periode året før					B. Prosentvis prisendring fra samme periode året før				
Import i alt	9.1	7.7	-1.9	-3.4	-4.1	2.8	1.4	0.4	0.2	-2.2
Varer	10.7	8.3	-3.4	-5.2	-5.4	2.5	1.1	-0.4	-0.4	-3.5
Skip, nybygde og eldre	-18.7	30.7	-66.6	-78.4	-26.4	5.1	3.2	-2.8	-12.8	0.8
Oljeplattformer og moduler, nybygde og eldre	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Direkte import ved oljevirkosomhet	-56.3	-52.6	-70.2	-36.6	3.8	1.3	0.6	6.4	0.4	1.8
Andre varer	15.5	6.1	7.0	9.8	-3.9	2.2	0.8	-0.4	0.0	-3.9
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	-6.1	-16.8	-1.0	-7.4	-6.2	2.3	-0.1	2.7	-1.1	4.0
Råolje	65.4	109.3	15.5	129.3	-34.8	35.0	-4.9	12.6	56.3	-22.4
Bergverksprodukter	44.5	22.7	2.4	-9.3	-17.0	6.5	5.7	5.6	0.9	-5.8
Industriprodukter	15.9	6.0	7.3	10.3	-3.3	1.9	0.9	-0.7	-0.5	-4.0
Nærings- og nytelsesmidler .	2.3	2.7	-6.6	8.8	-0.7	2.6	3.7	2.7	2.4	3.2
Grafiske produkter	-3.2	-4.5	1.8	-1.2	2.3	11.2	7.7	2.9	12.4	5.0
Treforedlingsprodukter	10.4	-3.6	3.6	7.8	-0.6	2.2	2.8	1.9	0.7	-0.4
Kjemiske råvarer	21.4	-3.1	11.7	20.9	5.8	-3.7	-7.2	-13.1	-4.9	-13.0
Raffinerte olje- produkter	-19.7	-29.4	3.2	-0.7	-12.6	12.3	-4.6	18.5	48.3	16.0
Metaller	16.1	2.8	27.5	-1.9	-6.0	-1.7	-8.8	-14.3	-11.6	-17.9
Tekstil- og be- kledningsvarer .	12.5	6.9	4.8	-1.0	-2.9	2.6	3.6	2.3	2.2	-0.4
Trevarer	8.9	-10.5	-5.1	-5.7	-13.9	6.8	9.0	3.4	2.9	-0.3
Kjemiske og mineralske pro- dukter	13.4	-0.1	3.3	4.7	-5.6	2.5	4.2	3.1	1.7	3.8
Andre verksted- produkter	18.5	10.3	11.3	12.6	3.8	1.1	0.1	-0.5	-3.5	-6.3
Transportmidler mv. uten til- svarende norsk produksjon	73.9	39.6	-5.6	74.6	-41.3	7.7	7.1	6.6	4.1	-0.1
Elektrisk kraft ..	18.4	39.2	-16.2	-33.3	3.4	17.0	-2.8	14.0	42.5	9.7
Tjenester	5.0	6.4	1.2	1.6	-0.9	3.5	2.2	2.0	2.0	1.1
Brutto utgifter ved skipsfart	14.7	8.0	5.4	5.5	5.9	1.6	-2.3	-6.7	-3.7	-2.1
Brutto utgifter ved oljeboring	69.6	24.8	170.0	97.1	111.9	0.5	-0.1	5.6	-0.3	1.8
Direkte import ved annen oljevirkosom- het	21.1	21.9	10.9	-16.5	7.9	11.3	11.2	16.2	13.3	-0.1
Nordmenns konsum i utlandet	-3.2	3.6	1.1	0.4	-18.0	5.6	7.4	8.1	7.5	7.7
Andre tjenester	-4.6	3.4	-10.3	-1.3	-0.7	3.0	1.8	4.0	3.3	1.9

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

13*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A28. (5.2) Bruttoproduksjon etter næring. Faste 1989-priser. Mill. kr 1)

	1989*	1990*	-----1990-----				---1991---
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)
Bruttoproduksjon	1217931	1233520	302666	304715	303450	322688	305101
Næringsvirksomhet	1006648	1017838	252126	250818	250999	263895	253702
Primærnæringer	40810	43634	8995	10105	15746	8789	9045
Jordbruk	26483	27950	4249	5795	12933	4973	4089
Skogbruk	4329	4214	1823	1106	314	972	1752
Fiske og fangst, fiskeoppdrett	9997	11471	2924	3204	2499	2844	3204
Oljevirkosomhet	104818	111580	27775	27223	25383	31200	31142
Råolje og naturgass	96976	102989	25591	25159	23436	28803	28743
Rørtransport	7842	8591	2184	2064	1947	2396	2399
Industri og bergverks- drift	316195	319785	82053	79863	75619	82249	80728
Bergverksdrift	4400	4529	1075	1149	1137	1169	1036
Industri	311796	315256	80979	78714	74482	81080	79693
Skjermet industri	92586	91183	22052	23143	22056	23932	22677
Utekonkurrerende industri	82080	87471	22346	22018	21340	21767	22441
Hjemmekonkurrerende industri	137129	136602	36581	33553	31087	35381	34574
Elektrisitetforsyning	48780	49755	13860	11464	10708	13723	14491
Bygge- og anleggs- virkosomhet	89470	77208	18874	19102	18842	20390	17138
Varehandel	100804	102288	23846	25411	25001	28030	23459
Utenriks sjøfart og oljeboring	47080	52082	12574	12978	13122	13408	13503
Utenriks sjøfart ...	44269	48507	11909	12239	12045	12314	12522
Oljeboring	2811	3575	665	739	1077	1094	980
Samferdsel	66612	68724	16547	16712	17404	18062	16673
Boligtjenester	38637	39484	9807	9852	9893	9932	9965
Finansiell tjeneste- yting	42234	41340	10502	10198	10391	10249	10128
Annen nærings- virkosomhet	111206	111957	27293	27910	28891	27863	27431
Hotell- og restaurantdrift	18717	19194	4259	4826	5813	4295	4420
Forretningsmessig tjenesteyting og utleievirkosomhet ...	50181	50029	12386	12446	12523	12675	12258
Tjenesteyting ellers	42308	42734	10648	10638	10555	10893	10752
Offentlig forvaltning ..	147239	152056	35360	38380	36735	41581	36232
Statlig forvaltning ..	56390	59203	12360	15371	13558	17914	12826
Sivilt	35106	36632	8338	9555	8795	9944	8608
Forsvar	21284	22571	4022	5816	4763	7970	4218
Kommunal forvaltning .	90849	92852	23000	23008	23177	23667	23406
Korrekksjonsposter	64044	63626	15181	15517	15716	17212	15166
Påløpt merverdi- og investeringsavgift ...	57357	57305	13497	14030	14061	15717	13412
Avgiftskorrekksjoner ..	6687	6322	1684	1488	1655	1495	1755
MEMO:							
Fastlands-Norge	1066032	1069858	262318	264515	264945	278080	260456
Skjermede næringer .	828096	825571	197570	203485	208569	215947	197450
Utekonkurrerende næringer	86480	92000	23420	23167	22477	22936	23477
Hjemmekonkurrerende næringer	151456	152287	41327	37863	33900	39196	39529

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

14*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A30. (5.4) Vareinnsats etter næring. Faste 1989-priser. Mill. kr 1)

	1989*	1990*	1990				1991
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Vareinnsats	594940	601193	147416	151523	144423	157832	147945
Næringsvirksomhet	520017	524613	130292	132364	126520	135438	130657
Primærnæringer	23194	24350	5057	8221	5971	5101	5282
Jordbruk	15897	16094	2838	5926	4265	3065	2888
Skogbruk	666	648	280	170	48	149	269
Fiske og fangst, fiskeoppdrett	6631	7608	1939	2125	1658	1886	2125
Oljevirksomhet	27868	29619	7364	7232	6739	8283	8266
Råolje og naturgass	27177	28862	7172	7051	6568	8072	8055
Rørtransport	691	756	192	182	171	211	211
Industri og bergverks- drift	224064	227387	58234	56909	53921	58323	57630
Bergverksdrift	2471	2544	604	645	639	657	582
Industri	221593	224844	57631	56264	53282	57667	57049
Skjermet industri	67046	65854	15871	16733	15945	17304	16383
Utekonkurrerende industri	59621	64409	16409	16252	15731	16018	16586
Hjemmekonkurrerende industri	94927	94581	25350	23280	21606	24345	24079
Elektrisitetforsyning	24490	24979	6958	5755	5376	6889	7275
Bygge- og anleggs- virksomhet	57956	50014	12226	12374	12205	13208	11101
Varehandel	38343	38907	9070	9666	9510	10662	8923
Utenriks sjøfart og oljeboring	30815	33715	8147	8545	8452	8571	8787
Utenriks sjøfart ...	29840	32475	7917	8289	8078	8192	8447
Oljeboring	974	1240	230	256	373	379	340
Samferdsel	28903	30478	7247	7441	7531	8258	7435
Boligtjenester	9996	10215	2537	2549	2559	2569	2578
Finansiell tjeneste- yting	13700	13973	3550	3447	3512	3464	3423
Annen nærings- virksomhet	40690	40977	9900	10224	10744	10109	9955
Hotell- og restaurantdrift	9608	9853	2186	2478	2984	2205	2269
Forretningsmessig tjenesteyting og utleievirksomhet ...	19511	19452	4816	4839	4869	4928	4766
Tjenesteyting ellers	11570	11672	2898	2907	2891	2976	2920
Offentlig forvaltning ..	49311	51492	10732	12965	11581	16214	11193
Statlig forvaltning ..	26904	28844	5158	7446	5962	10277	5553
Sivilt	13380	14336	3025	3657	3194	4460	3262
Forsvar	13524	14508	2134	3789	2768	5817	2292
Kommunal forvaltning .	22408	22648	5573	5519	5619	5937	5640
Korreksjonsposter	25611	25088	6392	6194	6322	6180	6095
Frie banktjenester ...	25611	25088	6392	6194	6322	6180	6095
MEMO:							
Fastlands-Norge	536257	537859	131905	135745	129232	140978	130891
Skjermede næringer .	371943	368070	87322	93274	89550	97923	87250
Utekonkurrerende næringer	62092	66953	17012	16897	16370	16674	17168
Hjemmekonkurrerende næringer	102223	102837	27570	25575	23311	26381	26473

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.
a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A36. (6.1) Privat konsum. Mill. kr 1)

	1989*	1990*	-----1990-----				---1991---
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)
Privat konsum	311994	334050	77864	81643	83921	90622	81467
Spesifisert innen-							
landsk konsum	301753	322348	75664	78887	80121	87676	79522
Matvarer	58269	61332	14054	15323	15194	16762	14727
Drikkevarer og							
tobakk	21588	22886	4737	6071	5594	6484	5290
Klær og skotøy	22149	25227	5255	6171	6050	7751	5583
Bolig, lys og bren-							
sel	58853	63977	16736	14945	14733	17563	18335
Møbler og hushold-							
ningsartikler	22560	23401	5484	5336	5705	6876	5455
Helsepleie.....	13841	15091	3794	3627	3694	3975	4027
Transport, post- og							
teletjenester	40116	41726	10108	10579	10510	10529	9768
Fritidssysler og ut-							
danning	28262	30107	6868	7369	7633	8237	7054
Andre varer og tje-							
nester	36116	38601	8627	9467	11008	9499	9284
Korreksjonsposter.....	10241	11702	2200	2756	3799	2946	1945
Nordmenns konsum i							
utlandet	20333	21917	4307	5376	7285	4950	3771
Utlendingers konsum							
i Norge	-10092	-10215	-2106	-2619	-3486	-2004	-1826

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A37. (6.2) Privat konsum. Faste 1989-priser. Mill. kr 1)

	1989*	1990*	-----1990-----				---1991---
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)
Privat konsum	311994	320184	75894	78591	80020	85679	76103
Spesifisert innen-							
landsk konsum	301753	309568	73797	76088	76650	83034	74419
Matvarer	58269	59569	13799	14921	14633	16215	14209
Drikkevarer og							
tobakk	21588	21396	4464	5692	5208	6032	4638
Klær og skotøy	22149	24608	5318	5967	5980	7343	5402
Bolig, lys og bren-							
sel	58852	60023	15959	14088	13779	16197	16552
Møbler og hushold-							
ningsartikler	22560	22913	5424	5217	5590	6682	5242
Helsepleie.....	13841	14200	3722	3522	3356	3600	3631
Transport, post- og							
teletjenester	40116	40532	9914	10366	10228	10024	9369
Fritidssysler og ut-							
danning	28262	28947	6701	7075	7297	7874	6589
Andre varer og tje-							
nester	36115	37381	8496	9240	10578	9066	8788
Korreksjonsposter.....	10241	10616	2097	2503	3371	2644	1684
Nordmenns konsum i							
utlandet	20333	20426	4157	5043	6702	4524	3379
Utlendingers konsum							
i Norge	-10092	-9810	-2060	-2539	-3331	-1880	-1695

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

17*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A39. (6.9) Bruttoinvestering i fast kapital etter art og næring. Mill. kr 1)

	1989*	1990*	-----1990-----				---1991---
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Bruttoinvestering i fast kapital	171067	125058	28947	31359	29213	35540	27326
Beboelseshus, driftsbygg og andre anlegg 2)	72395	60797	14875	14724	15010	16188	13342
Aktiverte utgifter til oljeboring og oljleting, olje- og gasserledning	8888	9131	2089	2250	2228	2564	2991
Skip og båter	24290	9612	3228	4161	931	1292	2757
Fly, biler mv. og rullende materiell ...	6839	10655	2503	2818	2447	2887	1542
Oljeborerigger og -skip, oljeutvinningsplattformer mv.	31242	8377	560	1172	2409	4237	568
Maskiner, redskap og inventar ellers	27412	26487	5693	6232	6189	8372	6126
Næringsvirksomhet	148047	103552	24006	26386	24237	28923	22051
Primærnæringer	5951	5735	1078	1719	1561	1377	1025
Jordbruk	3358	3709	607	1138	1081	883	606
Skogbruk	672	699	72	264	200	164	71
Fiske og fangst, fiskeoppdrett	1922	1326	399	317	280	330	348
Oljevirkosomhet	42165	15541	3150	3629	4355	4408	3916
Råolje og naturgass	41655	15147	3028	3495	4338	4286	3855
Rørtransport	510	395	122	134	17	122	60
Industri og bergverksdrift	13856	13518	2689	3176	3261	4392	2827
Bergverksdrift	462	425	107	108	73	137	83
Industri	13393	13093	2583	3068	3188	4254	2744
Skjermet industri	3530	3109	653	745	696	1015	685
Utekonkurrerende industri	4357	4405	813	1005	1101	1487	900
Hjemmekonkurrerende industri	5506	5579	1117	1318	1391	1752	1158
Elektrisitetforsyning	7185	5608	1192	1331	1427	1657	1195
Bygge- og anleggsvirksomhet	2349	2013	516	509	435	553	457
Varehandel	4240	4956	1220	1218	1209	1310	1046
Utenriks sjøfart og oljeboring	22084	11790	2595	3914	1349	3933	2554
Utenriks sjøfart ...	22847	8642	2888	3898	743	1113	2533
Oljeboring	-763	3148	-294	16	606	2820	21
Samferdsel	9218	10618	2572	2610	2341	3094	1824
Boligtjenester	25620	20638	5448	5084	5053	5053	4250
Finansiell tjenesteyting	3492	3277	864	808	822	783	861
Annen næringsvirksomhet	11887	9859	2683	2389	2423	2364	2097
Hotell- og restaurantdrift	182	202	47	51	58	46	43
Utleie av forretningsbygg	8518	6344	1812	1513	1538	1481	1275
Vannforsyning	708	728	176	180	181	191	181
Tjenesteyting ellers	2478	2585	648	645	646	646	599
Offentlig forvaltning ..	23020	21506	4941	4972	4976	6617	5275
Statlig	9395	9332	1928	2103	2004	3297	2082
Kommunal	13625	12174	3013	2870	2972	3319	3193
MEMO:							
Fastlands-Norge	106818	97727	23203	23816	23509	27199	20856
Skjermede næringer .	93899	85293	20696	20804	20464	23329	18295
Utekonkurrerende næringer	4819	4830	919	1113	1174	1624	984
Hjemmekonkurrerende næringer	8100	7604	1588	1899	1872	2246	1577

- 1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.
2) Inkl. endring i husdyrbestand.
a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

Tabell A40. (5.10) Bruttoinvestering i fast kapital etter art og næring. Faste 1989-priser. Mill. kr 1)

	1989*	1990*	-----1990-----				---1991---
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)
Bruttoinvestering i fast kapital	171068	122269	28799	30855	28228	34387	26819
Beboelseshus, driftsbygg og andre anlegg 2)	72395	59822	14967	14590	14690	15575	13068
Aktiverte utgifter til oljeboring og oljefleting, olje- og gasserørledning	8888	7690	1916	1915	1815	2043	2635
Skip og båter	24291	9695	3206	4167	925	1396	2712
Fly, biler mv. og rullende materiell ...	6839	10149	2443	2765	2260	2681	1550
Oljeborerigger og -skip, oljeutvinningsplattformer mv.	31242	8380	581	1184	2345	4270	557
Maskiner, redskap og inventar ellers	27412	26533	5685	6234	6192	8422	6296
Næringsvirksomhet	148047	101054	23836	25918	23341	27959	21603
Primærnæringer	5951	5710	1078	1712	1542	1379	1027
Jordbruk	3358	3686	608	1134	1067	877	613
Skogbruk	672	691	72	262	197	161	72
Fiske og fangst, fiskeoppdrett	1922	1333	398	316	278	341	343
Oljevirkomhet	42165	14200	2978	3304	3897	4021	3546
Råolje og naturgass	41655	13863	2867	3190	3883	3924	3493
Rørtransport	510	337	112	114	14	97	53
Industri og bergverksdrift	13856	13444	2690	3169	3230	4355	2867
Bergverksdrift	462	421	107	108	72	135	84
Industri	13393	13023	2584	3061	3159	4220	2783
Skjermet industri	3530	3095	653	744	688	1009	696
Utekonkurrerende industri	4357	4382	814	1002	1092	1475	911
Hjemmekonkurrerende industri	5506	5546	1117	1316	1379	1735	1176
Elektrisitetforsyning	7185	5554	1195	1325	1407	1627	1198
Bygge- og anleggsvirksomhet	2349	1995	515	508	428	544	459
Varehandel	4240	4891	1207	1226	1167	1292	1064
Utenriks sjøfart og oljeboring	22085	11748	2597	3919	1319	3912	2513
Utenriks sjøfart ...	22848	8709	2870	3903	737	1200	2492
Oljeboring	-763	3038	-273	16	583	2712	21
Samferdsel	9218	10191	2536	2538	2215	2901	1824
Boligtjenester	25620	20325	5481	5037	4945	4861	4162
Finansiell tjenesteyting	3492	3244	865	803	809	766	858
Annen næringsvirksomhet	11887	9752	2693	2376	2381	2302	2085
Hotell- og restaurantdrift	182	201	46	51	57	46	44
Utleie av forretningsbygg	8519	6257	1824	1500	1506	1426	1250
Vannforsyning	708	717	177	178	177	184	178
Tjenesteyting ellers	2478	2577	645	646	640	646	614
Offentlig forvaltning ..	23020	21216	4963	4937	4888	6428	5216
Statlig	9395	9192	1935	2088	1967	3201	2061
Kommunal	13625	12024	3028	2849	2921	3226	3155
MEMO:							
Fastlands-Norge	106817	96322	23223	23632	23012	26454	20760
Skjermede næringer .	93899	83948	20717	20629	19996	22607	18174
Utekonkurrerende næringer	4819	4803	920	1110	1163	1610	995
Hjemmekonkurrerende næringer	8100	7571	1586	1893	1853	2238	1591

- 1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrundning.
2) Inkl. endring i husdyrbestand.
a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

Tabell A41. (6.13) Eksport av varer og tjenester. Mill. kr 1)

	1989*	1990*	-----1990-----				-----1991-----
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)
Eksport i alt	261535	291402	68642	67423	70750	84587	70996
Varer	190054	214350	49980	48227	51059	65085	52532
Råolje og naturgass							
Fra Nordsjøen	73540	88540	19433	16259	21044	31805	22147
Skip, nybygde	1472	3249	518	908	692	1131	1107
Skip, eldre	4068	6840	1416	2601	1699	1125	625
Oljeplattformer og moduler, nybygde	24	29	4	1	8	16	8
Oljeplattformer, eldre	883	395	316	0	0	79	0
Direkte eksport ved oljevirkosomhet	115	129	11	39	40	40	20
Andre varer	109950	115167	28282	28420	27576	30888	28624
Produkter fra jordbruk, skog- bruk og fiske	4752	4954	1137	1259	1098	1460	1097
Bergverksprodukter	1924	2270	521	538	554	657	533
Industriprodukter .	102399	106953	26453	26396	25677	28427	26811
Nærings- og nytelsesmidler ..	10113	11456	2448	2615	2948	3444	3118
Grafiske pro- dukter	213	273	64	62	68	78	79
Treforedlings- produkter	9853	9488	2472	2449	2330	2236	2404
Kjemiske råvarer	9499	10072	2547	2558	2367	2600	2553
Raffinerte olje- produkter	5966	11123	2854	2306	2734	3229	3053
Metaller	31305	26290	6844	6765	6264	6416	6066
Tekstil- og bekleddingsvarer	1530	1662	416	405	387	454	414
Trevarer, møbler og innredninger .	2581	3232	823	810	699	900	773
Kjemiske og mineralske pro- dukter	9254	10697	2751	2487	2323	3135	2826
Andre verksted- produkter	22084	22661	5233	5937	5557	5935	5523
Elektrisk kraft ...	876	990	172	226	247	344	184
Tjenester	71481	77052	18662	19196	19691	19502	18464
Brutto frakter ved skipsfart	42228	45967	11593	11902	10869	11602	11976
Brutto inntekter ved oljeboring	301	484	76	100	175	133	246
Direkte eksport ved annen oljevirkosom- het	724	740	193	164	163	220	200
Eksport av rør- tjenester	1176	1346	378	291	320	356	351
Utlendingers konsum i Norge	10092	10215	2106	2619	3486	2004	1826
Andre tjenester	16959	18300	4316	4120	4678	5187	3864

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

Tabell A42. (6.14) Eksport av varer og tjenester. Faste 1989-priser. Mill. kr 1)

	1989*	1990*	-----1990-----				---1991---
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Eksport i alt	261534	281848	68219	70762	69701	73165	70323
Varer	190054	205158	49774	51854	49714	53816	52110
Råolje og naturgass							
Fra Nordsjøen	73540	74828	18232	17802	17946	20848	21034
Skip, nybygde	1472	3236	520	915	682	1120	1122
Skip, eldre	4068	7003	1400	2595	1730	1277	623
Oljeplattformer og moduler, nybygde	24	29	4	1	8	15	8
Oljeplattformer, eldre	883	369	295	0	0	74	0
Direkte eksport ved oljevirkosomhet	115	123	10	37	37	39	19
Andre varer	109950	119570	29312	30503	29312	30443	29304
Produkter fra jordbruk, skog- bruk og fiske	4752	4966	1172	1307	1076	1411	1101
Bergverksprodukter	1924	2167	519	502	526	620	546
Industriprodukter .	102399	111505	27508	28447	27420	28130	27551
Nærings- og nytelsesmidler ..	10113	11136	2391	2567	2873	3306	2895
Grafiske pro- dukter	213	260	64	60	63	73	74
Treforedlings- produkter	9853	9621	2484	2480	2362	2295	2505
Kjemiske råvarer	9499	10880	2736	2744	2585	2815	2729
Raffinerte olje- produkter	5966	9584	2563	2476	2553	1992	2421
Metaller	31305	32854	8382	8423	7958	8090	8130
Tekstil- og bekleddingsvarer	1530	1703	417	420	405	461	435
Trevarer, møbler og innredninger .	2581	2852	747	732	610	763	652
Kjemiske og mineralske pro- dukter	9254	10187	2579	2484	2336	2787	2412
Andre verksted- produkter	22084	22428	5147	6059	5674	5548	5297
Elektrisk kraft ...	876	933	113	248	290	282	106
Tjenester	71481	76689	18446	18908	19986	19349	18214
Brutto frakter ved skipsfart	42228	46608	11422	11785	11563	11839	12030
Brutto inntekter ved oljeboring	301	363	63	71	130	98	185
Direkte eksport ved annen oljevirkosom- het	724	732	196	166	156	214	200
Eksport av rør- tjenester	1176	1510	424	334	335	416	423
Utlendingers konsum i Norge	10092	9810	2060	2539	3331	1880	1695
Andre tjenester	16959	17667	4281	4013	4471	4902	3681

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

21*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A43. (6.15) Import av varer og tjenester. Mill. kr 1)

	1989*	1990*	-----1990-----				---1991---
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Import i alt	234707	243359	58494	63338	56913	64614	54853
Varer	166503	171147	41900	45000	37690	46557	38223
Skip, nybygde og eldre	25753	13645	3778	5847	1940	2079	2800
Oljeplattformer og moduler, nybygde og eldre	173	3920	122	134	750	2914	302
Direkte import ved oljevirkosomhet	2266	1150	132	238	153	627	140
Andre varer	138311	152432	37867	38780	34847	40938	34980
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	5463	5054	1423	1270	1134	1227	1387
Råolje	801	1661	263	526	358	514	133
Bergverksprodukter	2269	2699	769	739	602	589	601
Industriprodukter	129742	142978	35403	36238	32747	38590	32847
Nærings- og nytelsesmidler .	6353	6651	1506	1696	1580	1869	1542
Grafiske produkter	1935	2064	493	465	530	576	529
Treforedlingsprodukter	4317	4596	1198	1103	1068	1228	1185
Kjemiske råvarer	8306	8631	2246	2119	1975	2290	2067
Raffinerte olje- produkter	3212	3359	758	608	834	1159	768
Metaller	14161	14161	3850	3534	3351	3426	2971
Tekstil- og be- kledningsvarer .	11990	13003	3488	2857	3446	3211	3375
Trevarer	4868	4964	1340	1209	1061	1355	1151
Kjemiske og mineralske pro- dukter	24721	26719	6603	6598	6212	7306	6473
Andre verksted- produkter	41941	47073	11964	11842	10434	12832	11637
Transportmidler mv. uten til- svarende norsk produksjon	7938	11757	1956	4208	2256	3337	1147
Elektrisk kraft ..	37	40	10	7	6	17	11
Tjenester	68204	72212	16594	18338	19224	18056	16630
Brutto utgifter ved skipsfart	26848	28225	6994	7406	6657	7169	7252
Brutto utgifter ved oljeboring	396	727	150	154	193	230	324
Direkte import ved annen oljevirkosom- het	3425	4115	928	1065	1039	1083	1000
Nordmenns konsum i utlandet	20891	22560	4425	5530	7429	5175	3907
Andre tjenester	16645	16585	4098	4184	3904	4399	4147

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A44. (6.16) Import av varer og tjenester. Faste 1989-priser. Mill. kr 1)

	1989*	1990*	-----1990-----				---1991---
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)
Import i alt	234706	240706	58145	62784	56389	63387	55732
Varer	166503	170160	41743	44912	37513	45991	39472
Skip, nybygde og eldre	25753	13888	3740	5845	1972	2331	2751
Oljeplattformer og moduler, nybygde og eldre	173	3675	113	114	726	2722	295
Direkte import ved oljevirkosomhet	2266	1129	135	240	147	608	140
Andre varer	138311	151467	37756	38713	34669	40329	36286
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	5462	5010	1435	1232	1094	1250	1346
Råolje	801	1400	216	569	304	311	141
Bergverksprodukter	2269	2582	739	707	571	566	613
Industriprodukter	129742	142442	35358	36198	32695	38190	34177
Nærings- og nytelsesmidler .	6352	6466	1491	1629	1536	1810	1480
Grafiske produkter	1935	1902	459	421	501	522	470
Treforedlingsprodukter	4317	4511	1185	1084	1045	1198	1178
Kjemiske råvarer	8306	9307	2365	2286	2167	2489	2502
Raffinerte oljeprodukter	3212	2797	721	615	713	748	630
Metaller	14161	15572	4044	3866	3799	3864	3800
Tekstil- og beklæringsvarer .	11990	12682	3480	2886	3286	3030	3380
Trevarer	4868	4707	1267	1123	1037	1281	1091
Kjemiske og mineralske produkter	24721	25985	6547	6430	5998	7011	6181
Andre verkstedprodukter	41941	47443	11907	11874	10517	13145	12354
Transportmidler mv. uten tilsvarende norsk produksjon	7938	11069	1892	3986	2097	3093	1111
Elektrisk kraft ..	37	33	9	7	6	12	9
Tjenester	68204	70546	16402	17872	18876	17396	16261
Brutto utgifter ved skipsfart	26848	29059	7085	7446	7218	7310	7504
Brutto utgifter ved oljeboring	396	716	152	155	186	223	323
Direkte import ved annen oljevirkosomhet	3424	3649	851	961	899	938	917
Nordmenns konsum i utlandet	20890	21024	4271	5188	6835	4731	3501
Andre tjenester	16645	16097	4042	4121	3738	4195	4015

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B1: OLJE- OG GASSPRODUKSJON

Produksjon av råolje i millioner tonn og naturgass i milliarder standard kubikkmeter. Tallene for årene viser gjennomsnittlig månedsproduksjon.

	1986	1987	1988	1989	1990	-----1990/91-----					
						Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.
Råolje	3.5	4.1	4.7	6.2	6.8	7.7	7.5	7.9	7.2	7.9	7.6
Naturgass	2.3	2.4	2.5	2.6	2.3	2.6	2.8	2.8	2.6	2.6	2.5

TABELL B2: PRODUKSJONSINDEKS ETTER NÆRING OG ANVENDELSE

Sesongjusterte indekser. 1980=100.

Årsindeksene er et gjennomsnitt av månedsindeksene for året.

	1986	1987	1988	1989	1990	-----1990/91-----					
						Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.
Produksjon etter næring:											
Bergv.dr., industri og kraftf. 1)	108	110	111	113	114	114	111	113	114	114	107
Bergverksdrift 1)	124	116	111	120	124	128	120	119	120	118	128
Industri	107	108	107	108	108	107	106	107	106	108	102
Kraftforsyning	111	118	125	136	138	143	132	140	149	147	122
Produksjon etter anvendelse:											
Eksport 1)	119	123	125	128	129	129	127	128	127	128	124
Konsum	104	106	107	109	110	112	109	112	113	111	107
Investering 2)	175	175	166	166	166	165	165	162	165	166	162
Vareinnsats i bygg og anlegg	109	110	105	102	99	98	95	93	94	94	88
Vareinnsats ellers	94	96	97	100	101	101	98	101	103	102	97

1)Utenom utvinning av olje og naturgass.

2)Se merknad etter tabell B17.

TABELL B3: INDUSTRIPRODUKSJON - PRODUKSJONSINDEKSEN

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode året før i et tremåneders glidende gjennomsnitt 1).

	1988	1989	1990	-----1990/91-----					
				Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars
Industri ialt	-1.1	0.5	0.9	0.9	-0.6	-0.8	-0.8	-3.9	-1.2
Næringsmidler, drikkev. og tobakk	-1.7	0.2	-2.4	2.9	0.6	2.2	4.7	4.2	7.2
Tekstilvarer, bekledn.v., lær mv.	-15.2	-11.8	1.5	2.4	-0.0	-1.6	-1.0	-7.6	-0.5
Trevarer	-4.4	-3.0	-3.9	-4.7	-7.5	-7.1	-8.8	-14.9	-10.9
Treforedling	1.3	6.5	-0.4	-1.4	-3.3	-0.8	0.8	-0.2	1.0
Grafisk produksjon og forlagsv.	1.2	0.2	-1.1	0.4	-0.3	0.4	1.4	-0.7	1.2
Kjemiske prod., mineraloljep. mv.	-1.1	4.4	9.6	4.0	1.9	-0.3	-0.0	-1.5	-1.1
Mineralske produkter	-5.7	-9.4	-2.9	-0.5	-5.7	-7.9	-7.9	-11.1	-7.4
Jern, stål og ferrolegeringer	6.2	-1.4	-1.3	4.4	-0.6	-6.1	-8.5	-12.6	-11.2
Ikke-jernholdige metaller	9.4	3.5	0.8	2.2	3.8	4.1	4.6	3.3	4.0
Metallvarer	-3.2	-2.3	-1.3	-1.0	-3.0	-2.9	-2.4	-5.9	-1.8
Maskiner	-5.3	-0.7	0.1	1.4	-1.3	-1.7	-1.8	-4.4	-1.4
Elektriske apparater og materiell	2.8	3.4	-0.8	-3.0	-1.2	-0.1	-2.9	-10.3	-5.5
Transportmidler	-2.9	1.6	1.4	2.7	2.7	2.7	2.6	-1.7	2.1
Tekn. og vitensk. instr. mv.	-1.6	2.0	6.6	6.5	8.5	9.2	10.7	2.9	8.9
Industriproduksjon ellers	-2.8	-6.7	4.3	12.2	7.4	7.4	6.4	1.7	8.0

1)Tallene i kolonnene for månedene viser endring i prosent fra samme periode året før for summen av produksjonen for den aktuelle måneden, måneden før og måneden etter.

24*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B4: ORDREILGANG - INDUSTRI

Ordretilgang til utvalgte industrigrupper, fordelt på eksport- og hjemmemarkedet. Sesongjusterte verdiindekser. 1976=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1987	1988	1989	1990	-----1989-----				-----1990-----				1991
					1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv

Produksjon av kjemiske råvarer:													
Ordretilgang i alt	221	227	231	230	235	218	234	236	221	215	236	250	276
For eksport	239	251	273	259	273	259	272	286	254	266	260	257	274
Fra hjemmemarkedet	195	193	172	190	174	169	172	175	167	152	195	245	272
Produksjon av metaller:													
Ordretilgang i alt	253	350	394	318	440	429	369	339	322	324	328	299	256
For eksport	274	380	436	352	480	479	407	377	360	359	356	335	285
Fra hjemmemarkedet	181	250	253	204	307	270	221	215	200	215	216	184	165
Produksjon av verkstedprodukter ekskl. transportmidler og oljerigger mv.:													
Ordretilgang i alt	216	220	215	224	229	213	212	204	218	218	232	227	198
For eksport	264	284	338	339	404	300	325	321	358	340	325	331	310
Fra hjemmemarkedet	197	194	165	177	159	174	171	156	163	165	198	183	155

TABELL B5: ORDERRESERVER - INDUSTRI

Orderreserver i utvalgte industrigrupper, fordelt på eksport- og hjemmemarkedet. Verdiindekser. 1976=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1987	1988	1989	1990	-----1989-----				-----1990-----				1991
					1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv

Produksjon av kjemiske råvarer:													
Orderreserver i alt	207	189	187	165	207	175	173	194	184	147	153	177	207
For eksport	177	183	194	175	215	177	179	207	188	147	180	183	200
Fra hjemmemarkedet	245	197	179	153	197	174	165	179	178	146	120	170	217
Produksjon av metaller:													
Orderreserver i alt	137	212	283	249	315	284	271	262	267	252	244	234	248
For eksport	164	251	334	292	372	337	320	307	316	291	287	275	292
Fra hjemmemarkedet	65	109	150	138	167	147	144	144	140	151	133	127	133
Produksjon av verkstedprodukter ekskl. transportmidler og oljerigger mv.:													
Orderreserver i alt	257	255	253	246	262	258	256	236	250	240	251	245	252
For eksport	335	363	443	466	449	443	442	437	483	478	477	425	421
Fra hjemmemarkedet	224	209	172	152	181	178	177	150	151	137	154	168	180

25*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B6: PÅLØPTE INVESTERINGSKOSTNADER FOR OLJEUTVINNING

Løpende priser, mill. kroner. Tallene for årene viser gjennomsnitt av månedene.

	1987	1988	1989	1990	1988	-----1989-----				-----1990-----			
						4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv
Leting:													
I alt	1238	1040	1251	1285	1275	704	1178	1435	1686	1016	1289	1285	1548
Undersøkelsesboringer	692	645	864	904	842	454	828	941	1232	718	916	939	1044
Generelle undersøkelser	142	134	114	93	184	76	99	91	189	35	109	112	116
Felt eval. og - undersøøk	261	115	103	129	101	13	74	261	62	49	131	108	226
Adm. og andre kostnader	145	147	171	159	148	160	177	143	204	213	132	127	162
Feltutbygging:													
I alt	5256	4921	5665	4878	6445	4651	4809	5217	7982	4919	4891	4535	5166
Varer	2587	2014	2436	2932	3225	2329	2461	1902	3052	2258	3110	3249	3110
Tjenester	2338	2594	2952	1390	2864	2021	2206	3072	4508	2310	1530	885	834
Produksjonsboring	330	313	277	347	355	300	143	243	422	351	251	401	385
Felt i drift:													
I alt	1435	934	803	994	887	632	920	860	801	770	999	902	1305
Varer	294	177	85	201	193	96	88	48	107	97	188	154	366
Tjenester	860	209	120	190	178	98	145	106	132	90	214	201	255
Produksjonsboring	281	548	598	603	516	438	687	705	562	584	597	548	684

TABELL B7: INDUSTRIINVESTERTINGER I VERDI - INVESTERTINGSUNDERSØKELSEN

Antatte og utførte industriinvestertinger. Mill.kr. Sesongjustert. Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1988	1989	1990	-----1989-----			-----1990-----				1991
				2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	
Utførte	3619	2712	2586	2800	2709	2440	2562	2526	2557	2700	..
Antatte	3761	3219	2963	3571	3003	2908	2898	2832	3057	3068	2957

TABELL B8: BOLIGBYGGING

Antall boliger i 1000. Sesongjustert. 1). Tallene for årene viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1988	1989	1990	-----1990/91-----							
				Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.		
Boliger satt igang			2.3	2.1	1.7	1.4	1.8	2.0	1.8	2.2	1.6
Boliger under arbeid			32.1	28.9	25.2	22.5	22.2	20.0	20.3	20.8	20.9
Boliger fullført			2.5	2.3	2.2	2.2	2.1	2.3	1.6	2.0	1.7

1) Seriene er sesongjustert uavhengig av hverandre.

TABELL B9: DETALJOMSETNINGSVOLUM

Sesongjustert indeks.1) 1988=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1986	1987	1988	1989	1990	-----1990/91-----					
						Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars
Omsetning ialt	116	110	100	98	100	101	101	93	98	97	93

1) Basert på en foreløpig beregning av sesongfaktorene, spesielt for desember 1988

TABELL B10: DETALJOMSETNINGSVOLUM MV.

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode året før i et tremåneders glidende gjennomsnitt. 1)

	1988	1989	1990	-----1990/91-----						
				Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	
Omsetning i alt	-9.0	-1.7	1.3	2.2	0.7	-1.1	-2.3	-3.9	..	
Detaljomsättning etter næring:										
Nærings- og nytelsesmidler	-3.1	0.4	0.7	1.6	1.6	1.4	0.8	2.5	..	
Bekledning og tekstilvarer	-12.5	-0.2	12.2	15.2	12.1	11.9	10.3	3.9	..	
Møbler og innbo	-8.6	-1.0	2.5	2.5	-0.0	-3.5	-2.9	-5.2	..	
Jern, farge, glass, stent. og sport	-0.4	-4.2	-5.0	-5.0	-7.3	-6.3	0.7	2.7	..	
Ur, opt., musikk, gull og sølv	0.6	-6.0	16.4	22.9	18.2	15.9	10.7	2.4	..	
Motorkjøretøyer og bensin	-17.5	-4.7	-2.6	-4.4	-5.7	-9.6	-13.0	-15.4	..	
Reg. nye personbiler	-40.8	-19.1	11.9	4.8	-0.7	-12.6	-18.4	-18.6	-11.4	

1) Tallet i kolonnene for månedene viser endring i prosent fra samme periode året før for summen av omsetningsvolumet for den aktuelle måneden, måneden før og måneden etter.

TABELL B11: ARBEIDSMARKEDET - ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN

Tallet på arbeidssøkere uten arbeidsinntekt og tallet på sysselsatte. 1000 personer. 2)

	1987	1988	1989	1990	-----1989-----				-----1990-----				1991
					1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv
Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt:													
Kvinner	25	33	45	46	47	45	44	42	50	44	49	41	48
Menn	21	36	61	66	61	58	65	60	74	68	66	55	72
Totalt	45	70	106	112	108	104	109	101	124	112	115	97	120

Tallet på sysselsatte 1) 2126 2114 2049 2030 2051 2068 2054 2022 2008 2039 2050 2023 1988

1) F.o.m. 1986 inkluderes også familiemedarbeidere med ukentlig arbeidstid under 10 timer.

2) Omlegging av AKU f.o.m. 2.kvartal 1988.

TABELL B12: ARBEIDSMARKEDET - ARBEIDSKONTORENES REGISTRERINGER

Tallet på registrerte arbeidsløse og ledige plasser. Arbeidsløshetsprosenten.

		1988	1989	1990	-----1990/91-----						
					Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai	
Sesongjusterte tall:											
Registrerte arbeidsløse	1000 pers.	49.4	83.0	92.7	88.9	94.0	93.4	94.1	91.9	94.6	
Ujusterte tall:											
Registrerte arbeidsløse	1000 pers.	49.3	82.9	92.7	89.4	102.7	99.6	97.0	92.5	88.9	
Herav: Permitterte	1000 pers.	9.4	17.4	15.8	13.1	16.1	16.6	14.6	11.2	8.6	
Ledige plasser	1000 pers.	8.7	6.9	6.6	5.2	6.8	8.8	11.0	7.7	7.6	
Arbeidsløshetsprosenten 1)		2.3	3.8	4.3	4.2	4.8	4.6	4.5	4.3	4.2	
Arb.løse/led.plasser		7.0	14.5	14.6	17.2	15.1	11.3	8.8	12.0	11.7	

1) Registrerte ledige i prosent av arbeidsstyrken ifølge AKU.

TABELL B13: TIMEFORTJENESTE

Gjennomsnittlig timefortjeneste i industri og i bygge- og anleggsvirksomhet.
Kroner.

	1988	1989	1990	-----1989-----				-----1990-----			
				1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv
Industri, kvinner	72.0	76.4	81.1	73.5	76.9	77.2	78.2	78.2	79.2	85.0	81.8
Industri, menn	85.4	89.5	94.1	86.5	91.0	90.0	90.4	90.7	92.5	98.4	94.6
Bygge- og anl., menn	100.0	100.9	101.4	98.4	102.4	101.5	101.2	98.6	101.5	103.3	102.3

TABELL B14: KONSUMPRISINDEKSEN

Endring i prosent fra foregående år og fra samme måned ett år tidligere.

	1988	1989	1990	-----1990/91-----					
				Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.
Ialt	6.7	4.6	4.1	4.5	4.4	4.0	4.0	3.5	3.8
Varer og tjenester etter konsumgruppe:									
Matvarer ialt	6.3	2.7	3.2	3.0	2.9	1.3	1.2	1.1	1.2
Drikkevarer og tobakk	6.8	5.1	7.0	7.2	7.1	7.7	7.4	7.4	7.3
Klær og skotøy	5.8	3.1	2.1	1.8	2.3	1.2	1.7	1.8	2.2
Bolig, lys og brensel	8.3	6.1	6.4	6.4	6.1	5.4	5.4	5.0	4.9
Møbler og husholdningsartikler	5.9	3.6	2.6	2.8	3.5	3.2	2.5	2.3	2.2
Helsepleie	3.6	4.3	8.5	12.0	12.0	11.6	11.7	11.1	11.0
Reiser og transport	6.7	5.3	2.9	4.5	3.6	3.9	3.8	2.6	4.1
Fritidssysler og utdanning	6.4	4.5	4.6	4.2	4.5	5.2	5.1	4.6	4.1
Andre varer og tjenester	6.2	4.4	3.3	4.2	4.1	4.2	4.3	4.2	4.1
Varer og tjenester etter leveringssektor:									
Jordbruksvarer	6.0	2.1	4.8	3.6	4.1	0.6	0.3	0.6	0.6
Andre norskproduserte konsumvarer	6.9	4.7	5.3	7.1	6.1	6.9	6.3	5.5	6.3
Importerte konsumvarer	5.6	2.9	1.7	1.9	2.0	1.5	1.7	1.9	2.1
Husleie	7.9	7.6	6.5	6.0	5.5	5.5	5.5	5.2	5.2
Andre tjenester	7.1	5.7	3.7	4.0	4.3	3.5	3.8	3.0	2.8

TABELL B15: ENGROSPRISER

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode ett år tidligere.

	1988	1989	1990	-----1990/91-----					
				Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.
Ialt	5.3	5.5	3.7	5.3	4.3	3.1	2.6	3.2	3.7
Matvarer og levende dyr	3.7	3.4	4.5	4.0	4.3	3.5	4.2	4.6	5.1
Drikkevarer og tobakk	5.3	4.1	4.9	5.3	5.4	5.2	5.6	5.7	5.5
Råvarer, ikke spis., u. brenselst.	12.9	10.8	-0.2	-2.2	-2.0	-3.3	-2.6	-3.1	1.2
Brenselstoffer, -olje og el.kraft	1.9	8.9	10.2	19.4	13.5	7.5	3.4	5.3	5.5
Dyre- og plantefett, voks	10.1	3.1	1.9	1.2	0.9	0.0	0.1	0.9	0.8
Kjemikalier	7.7	6.5	-1.4	0.6	1.0	1.0	0.8	2.5	3.1
Bearbeidde varer etter materiale	6.8	5.2	1.5	1.7	1.9	1.6	1.8	1.4	1.4
Maskiner og transportmidler	4.7	3.7	2.6	2.5	2.0	2.4	2.5	2.6	2.8
Forskjellige ferdigvarer	6.5	3.9	2.6	3.1	3.1	3.8	3.5	4.2	4.3

KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B16: UTENRIKSHANDEL - VERDITALL

Verditall for tradisjonell vareeksport og vareimport iflg. handelsstatistikken. Milliarder kroner. Sesongjustert. Tallene for årene viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1986	1987	1988	1989	1990	-----1990/91-----					
						Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.
Eksport 1)	5.8	6.5	7.8	8.9	9.5	10.0	10.1	9.5	9.2	10.3	8.8
Import 2)	12.2	12.0	11.5	11.5	12.8	13.7	12.7	12.9	12.0	12.0	15.3
Import 3)	12.0	11.8	11.4	11.4	12.7	13.7	12.7	12.8	11.9	12.0	15.0

1)Uten skip, oljeplattformer, råolje og naturgass.

2)Uten skip og oljeplattformer.

3)Uten skip, oljeplattformer og råolje.

TABELL B17: UTENRIKSHANDEL - INDEKSER

Volum- og prisindekser for tradisjonell vareeksport og vareimport iflg. handelsstatistikken. 1988=100. Årene viser gjennomsnittet av kvartals-tallene for det samme året.

	1987	1988	1989	1990	-----1989-----				-----1990-----				1991
					1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	
Sesongjusterte tall:													
Eksportvolum 1)	96	103	109	121	103	110	111	115	116	123	125	123	123
Importvolum 2)	109	102	95	106	92	96	96	96	102	108	104	108	104
Ujusterte tall:													
Eksportpriser 1)	89	99	106	102	108	107	107	104	102	99	98	107	103
Importpriser 2)	97	100	106	107	103	105	107	108	106	106	107	108	102

1)Uten skip, oljeplattformer, råolje og naturgass.

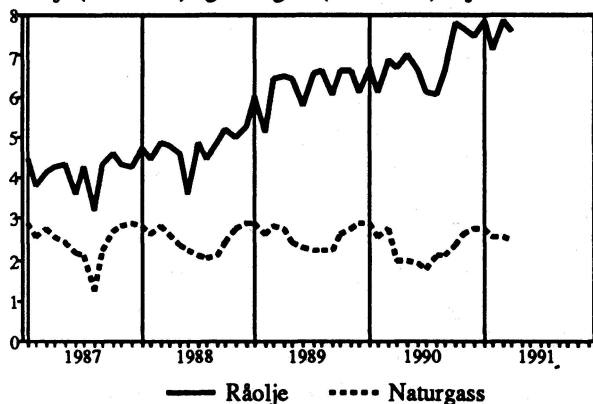
2)Uten skip og oljeplattformer.

MERKNAD TIL TABELL B2.

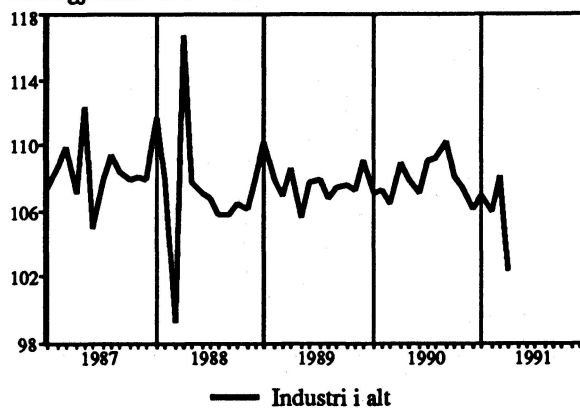
2)For tilbakegående år er produksjonsindeksen etter anvendelse avstemt mot de endelige, årlige nasjonalregnskapene, der verdien av skip og oljeplattformer først regnes som investert når skipet er ferdigbygd eller plattformer er slept ut på feltet. I byggeperioden regnes produksjonen som levert til lager av varer under arbeid og ikke investeringer, noe som vil gi store variasjoner i indeksen mellom de berørte årene.

KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

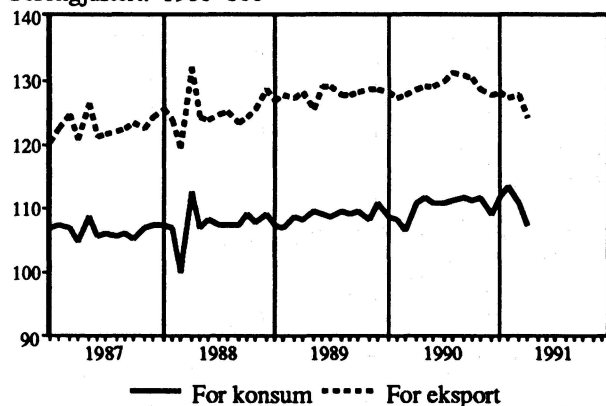
OLJE- OG GASSPRODUKSJON
Råolje (mill. tonn) og naturgass (mrd. S m³). Ujusterte tall

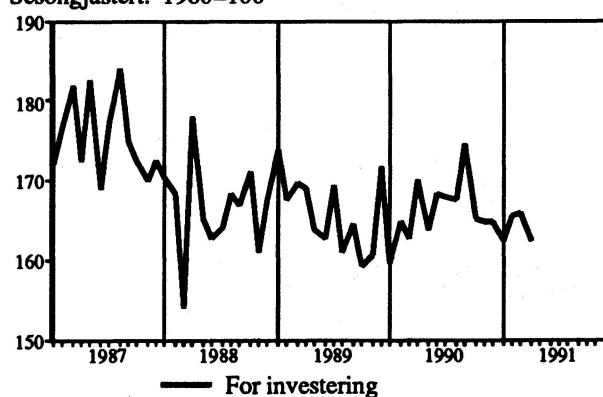
PRODUKSJONSINDEKS
Sesongjustert. 1980=100

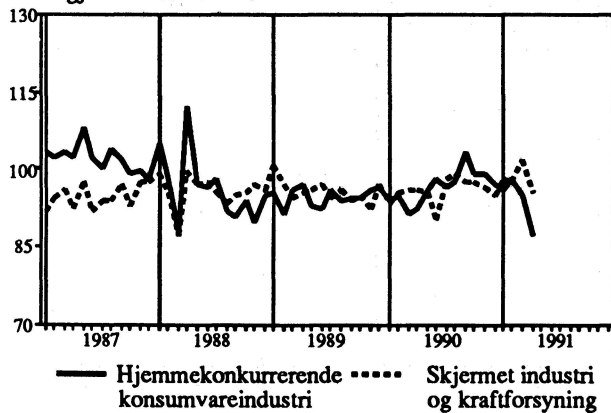
PRODUKSJONSINDEKS ETTER ANVENDELSE
Bergverksdrift, industri og kraftforsyning uten oljeutvinning.
Sesongjustert. 1980=100

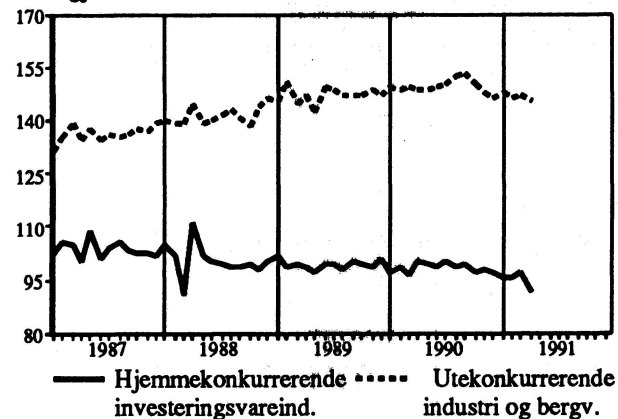
PRODUKSJONSINDEKS ETTER ANVENDELSE
Bergverksdrift, industri og kraftforsyning uten oljeutvinning.
Sesongjustert. 1980=100

PRODUKSJONSINDEKS ETTER KONKURRANSETYPE
Bergverksdrift, industri og kraftforsyning uten oljeutvinning.
Sesongjustert. 1980=100

PRODUKSJONSINDEKS ETTER KONKURRANSETYPE
Bergverksdrift, industri og kraftforsyning uten oljeutvinning.
Sesongjustert. 1980=100

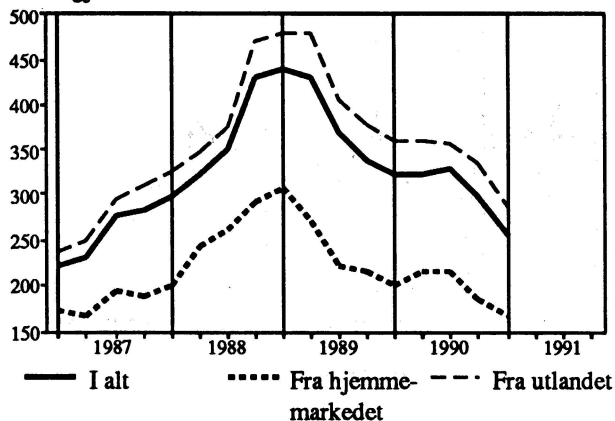

KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

ORDRETLGANG.

Metaller

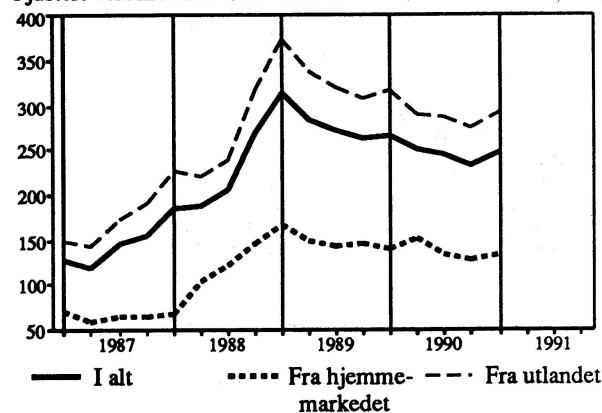
Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

ORDERRESERVER

Metaller

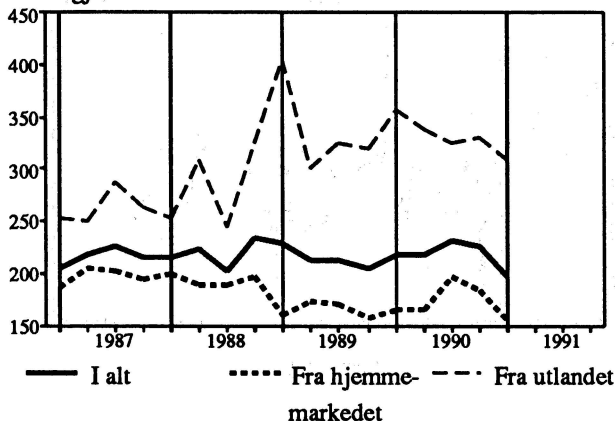
Ujustert verdiindeks. 1976=100

ORDRETLGANG

Verkstedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer mv.

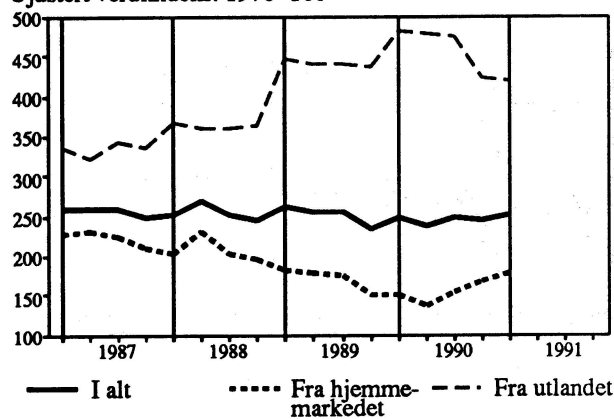
Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

ORDERRESERVER

Verkstedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer mv.

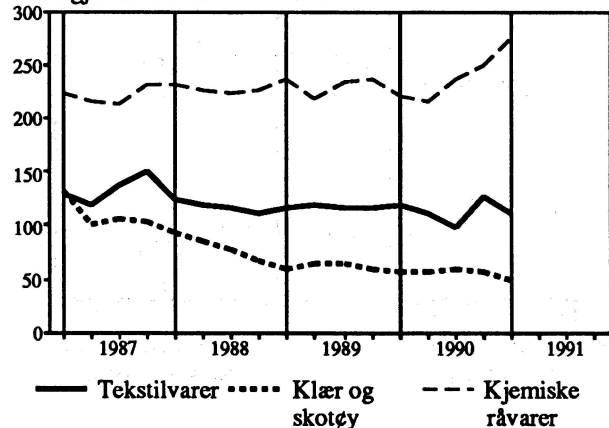
Ujustert verdiindeks. 1976=100

ORDRETLGANG

Tekstilvarer, klær og skotøy og kjemiske råvarer.

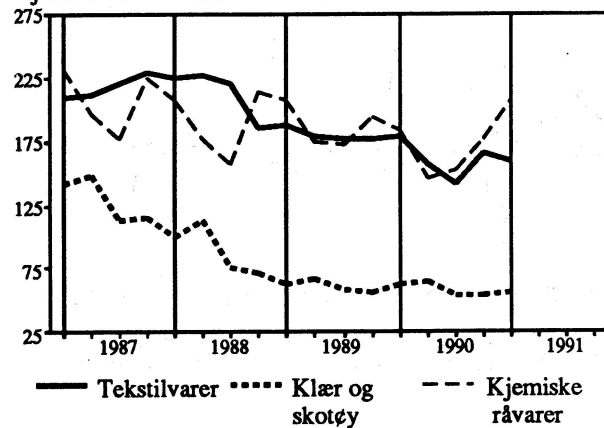
Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

ORDERRESERVER

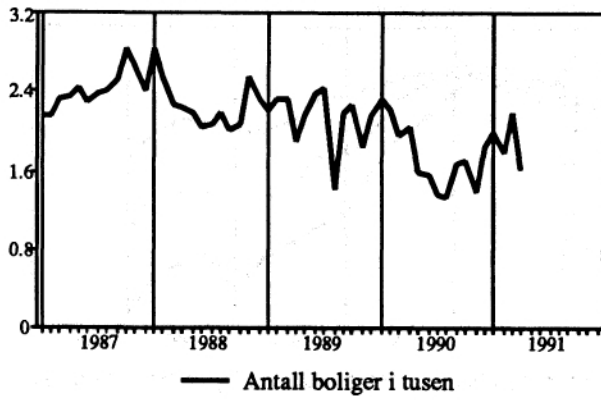
Tekstilvarer, klær og skotøy og kjemiske råvarer

Ujustert verdiindeks. 1976=100

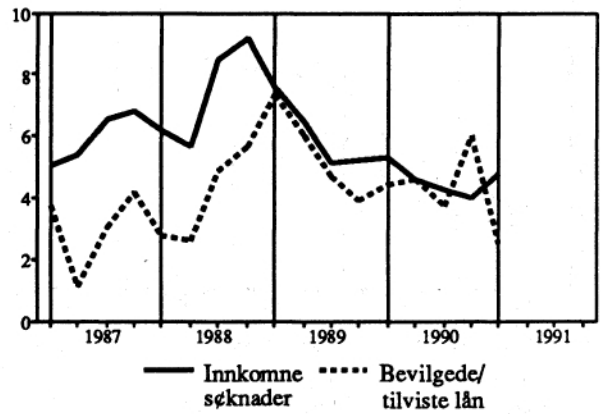

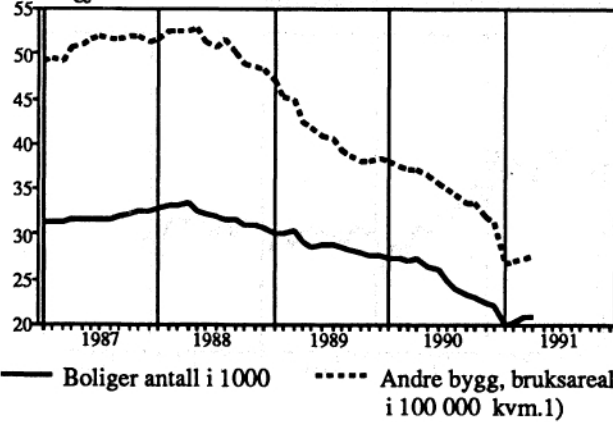
BYGG
Boliger satt igang. Sesongjustert

BOLIGLÅN NYE BOLIGER
Antall oppføringslån fra Husbanken i 1000.
Sesongjustert

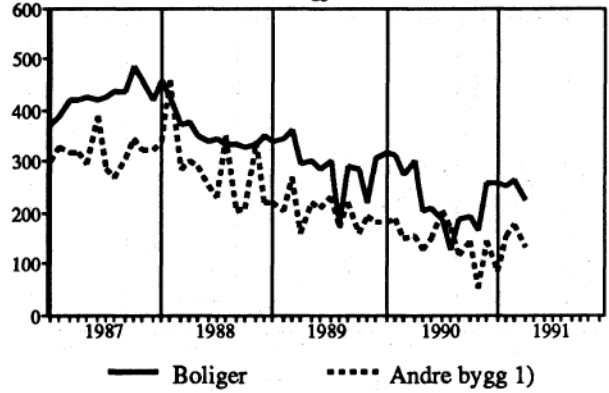

BYGG UNDER ARBEID
Sesongjustert

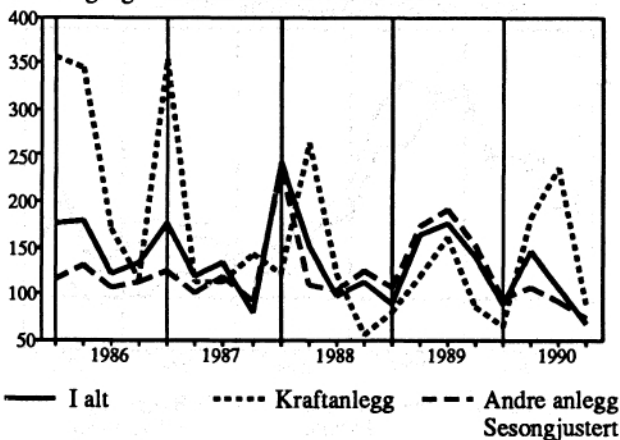
1) Utenom jordbr., skogbr. og fiske. Over 60 kvm bruksareal

BYGG SATT IGANG
Bruksareal i tusen kvm. Sesongjustert.

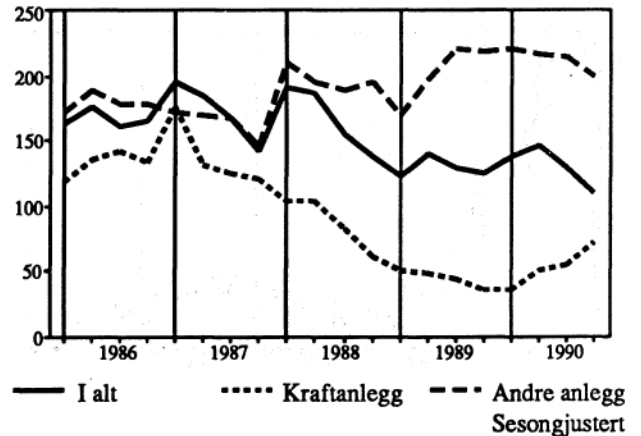

1) Utenom jordbruk, skogbruk og fiske. Over 60 kvm. bruksareal.

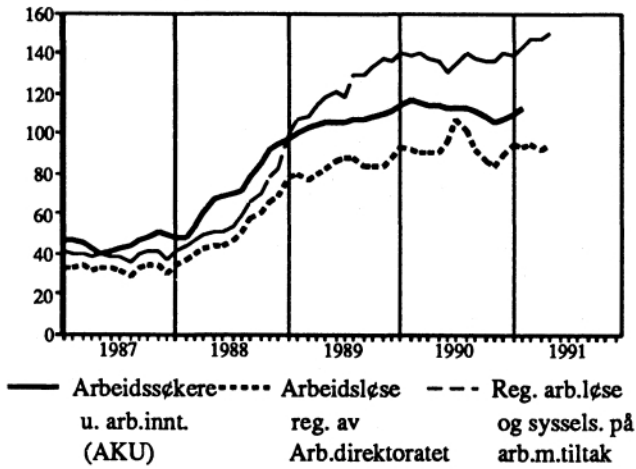
ANLEGGSVIRKSOMHET
Ordretilgang. Verdiindeks 1. kv. 1985=100

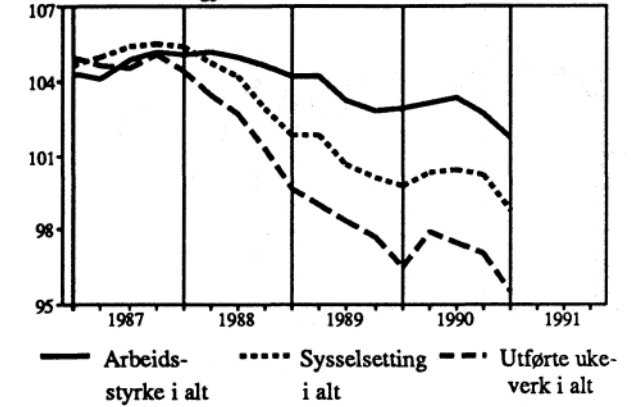
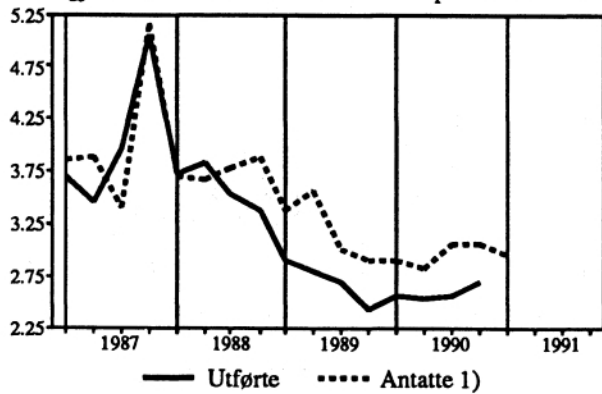
ANLEGGSVIRKSOMHET
Ordreserve. Verdiindeks 1.kv. 1985=100

ARBEIDSLEDIGE

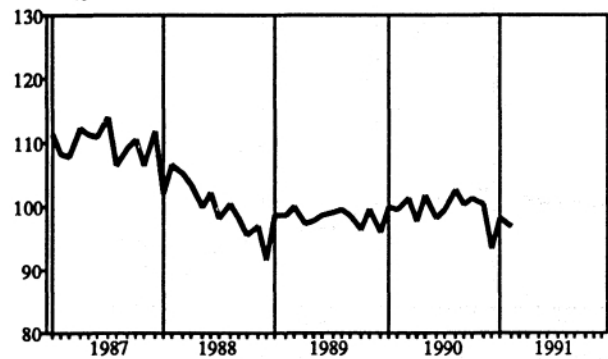
ARBEIDSSTYRKE, SYSSELSETTING OG UTFØRTE UKEVERK I ALT IFLG. ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN 1985=100. Sesongjustert.

ANTATTE OG UTFØRTE INVESTERINGER I INDUSTRI
Sesongjusterte verditall. Milliarder kroner pr. kvartal.

1) Anslag gitt i samme kvartal. Tallet for 4. kvartal 1987 inneholder korreksjoner for foregående kvartaler.

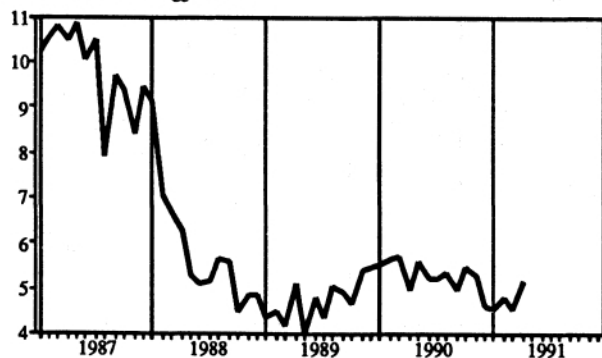
DETALJOMSETNING

Sesongjustert volumindeks. 1988=100

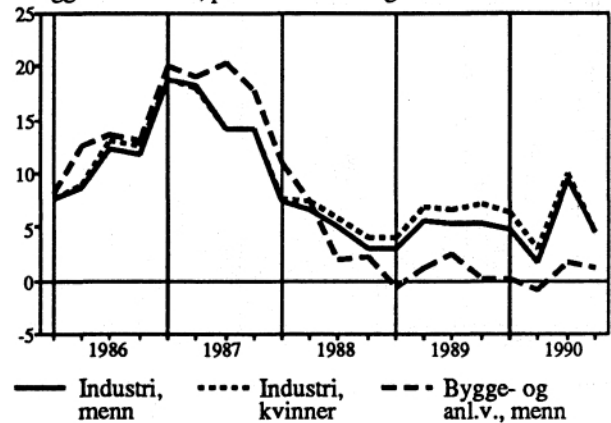
REGISTRERTE NYE PERSONBILER

1000 stk. Sesongjustert.

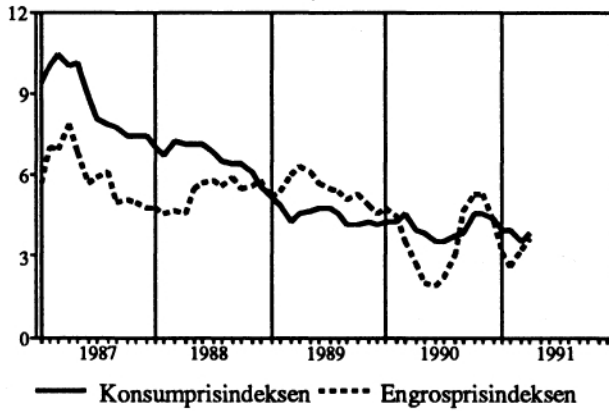
LØNNINGER

Gjennomsnittlig timefortjeneste i industri og bygge- og anleggsvirksomhet, prosentvis endring fra ett år før.

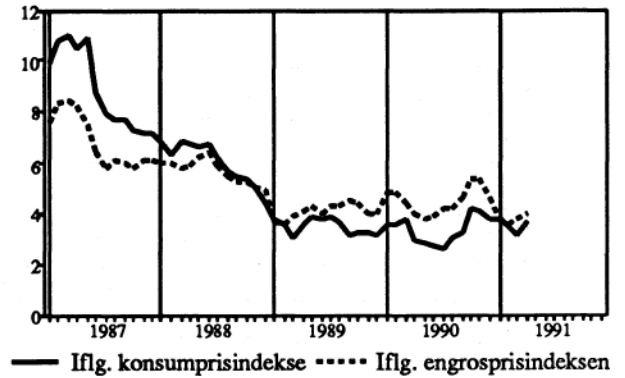

KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

INNENLANDSKE PRISER
Prosent endring fra ett år tidligere

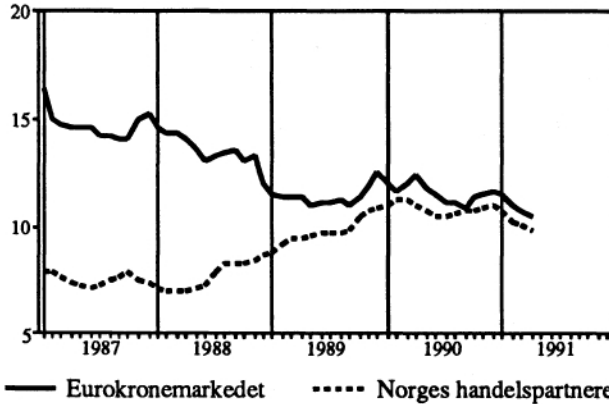

PRISSTIGNING FOR KONSUMVARER 1)
Prosent endring fra ett år tidligere.

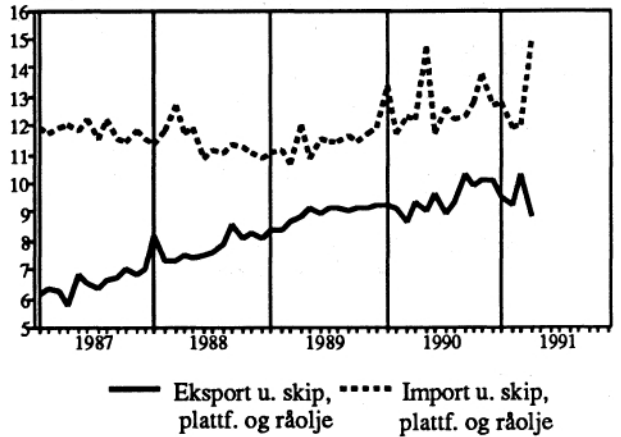

1) Konsumprisindeksen for varer omsatt gjennom detaljhandelen og engrosprisindeksen for varer til konsum.

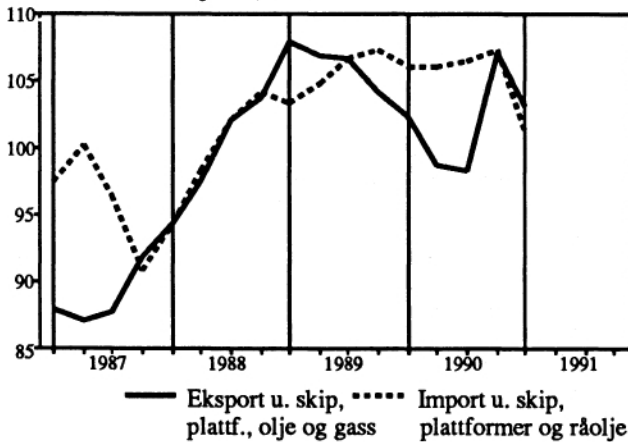
NOMINELL RENTE PÅ TRE-MÅNEDERS PLASSERINGER
Prosent

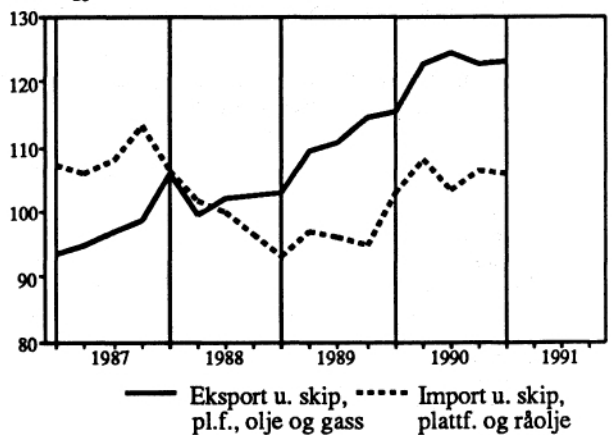
UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER
Sesongjusterte verditall. Milliarder kroner.

UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER
Prisindekser (enhetspriser). 1988=100

UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER
Sesongjustert volumindeks. 1988=100

NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTVALGTE OECD-LAND

TABELL C1: BRUTTONASJONALPRODUKT

Prosentvis volumendring fra foregående år.

	1985	1986	1987	1988	1989	1990 anslag	1991 prog- nose	1992 prog- nose
Danmark	3,7	3,1	-0,6	-0,2	1,4	1,0	0,8	2,1
Frankrike	1,7	2,3	2,4	3,8	3,6	2,5	2,3	2,6
Italia	2,9	2,5	3,0	4,2	3,2	2,6	2,4	2,7
Japan	4,9	2,5	4,6	5,7	4,9	6,1	3,7	3,8
USA	3,0	2,8	3,7	4,5	2,5	1,0	0,9	1,9
Storbritannia	3,6	3,2	4,7	4,6	2,3	1,6	0,7	1,9
Sverige	2,1	1,1	2,9	2,3	2,1	0,9	-0,5	0,8
Tyskland (vest)	2,0	2,3	1,7	3,7	3,9	4,2	3,0	2,6
Norge	5,3	4,2	2,0	-0,5	0,4	1,8	3,2	2,7

Kilde: Regnskapstall for Norge: Statistisk sentralbyrå. Forøvrig OECD.

TABELL C2: PRIVAT KONSUM

Prosentvis volumendring fra foregående år.

	1985	1986	1987	1988	1989	1990 anslag	1991 prog- nose	1992 prog- nose
Danmark	5,5	4,1	-1,7	-1,7	-0,4	0,9	1,5	2,0
Frankrike	2,4	3,7	3,0	3,2	3,1	3,1	2,4	2,4
Italia	3,0	3,8	4,2	4,1	3,8	3,0	2,6	3,0
Japan	2,7	3,1	4,3	5,1	3,5	4,1	3,8	3,8
USA	4,6	4,3	2,8	3,6	1,9	1,0	-0,5	0,8
Storbritannia	3,9	5,7	6,0	7,2	3,9	2,4	1,0	1,8
Sverige	3,0	4,8	4,6	2,5	0,7	0,9	1,0	1,0
Tyskland (vest)	1,7	3,4	3,5	2,7	1,7	5,3	3,5	2,2
Norge	9,9	5,6	-1,0	-2,8	-2,6	2,6	2,1	2,1

Kilde: Regnskapstall for Norge: Statistisk sentralbyrå. Forøvrig OECD.

TABELL C3: OFFENTLIG KONSUM

Prosentvis volumendring fra foregående år.

	1985	1986	1987	1988	1989	1990 anslag	1991 prog- nose	1992 prog- nose
Danmark	2,4	1,5	2,5	-0,9	-0,8	-0,4	-0,7	0
Frankrike	3,2	1,7	2,8	2,9	1,5	2,3	2,0	2,1
Italia	3,5	2,9	3,7	2,8	0,5	1,5	1,5	1,5
Japan	1,7	6,2	-0,6	2,2	2,1	2,1	2,0	2,0
USA	7,3	4,0	2,6	0,2	2,3	2,9	1,6	0,7
Storbritannia	0,0	2,0	1,1	0,5	0,8	2,0	1,3	1,5
Sverige	2,1	1,2	1,3	1,0	1,9	2,0	1,2	1,5
Tyskland (vest)	2,1	2,5	1,5	2,3	-0,9	2,2	1,0	0,4
Norge	3,3	2,2	4,0	0,5	2,3	2,3	2,1	2,0

Kilde: Regnskapstall for Norge: Statistisk sentralbyrå. Forøvrig OECD.

TABELL C4: BRUTTOINVESTERINGER I FAST REALKAPITAL

Prosentvis volumendring fra foregående år.

	1985	1986	1987	1988	1989	1990 anslag	1991 prog- nose	1992 prog- nose
Danmark	10,8	16,2	-7,4	-4,8	-0,1	-3,9	0,3	3,6
Frankrike	1,1	3,3	5,2	8,6	5,9	3,4	2,5	3,6
Italia	2,5	1,6	5,8	6,7	5,1	3,4	3,0	3,2
Japan	5,8	5,8	10,4	12,6	10,9	10,7	4,5	4,5
USA ¹	5,5	0,0	2,6	5,6	1,6	0	-0,4	2,3
Storbritannia	3,0	1,7	8,6	14,8	4,8	-1,3	-2,2	1,8
Sverige	6,0	-0,6	7,6	6,4	9,5	2,2	-5,8	-3,7
Tyskland (vest)	0,0	3,2	2,2	5,1	7,1	8,2	4,0	3,8
Norge	-13,9	23,9	-2,1	1,6	-4,8	-28,5	7,4	11,0

Kilde: Regnskapstall for Norge: Statistisk sentralbyrå. Forøvrig OECD.

¹ Private bruttoinvesteringer.

NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTVALGTE OECD-LAND

TABELL C5: EKSPORT AV VARER OG TJENESTER
Prosentvis volumendring fra foregående år.

	1985	1986	1987	1988	1989	1990 anslag	1991 prog- nose	1992 prog- nose
Danmark	4,1	-0,3	4,8	6,7	6,2	6,2	3,5	4,4
Frankrike	2,1	-1,1	2,7	8,3	11,0	5,0	5,7	6,5
Italia	3,8	3,8	3,3	4,8	10,1	5,6	5,2	6,3
Japan	5,6	-5,2	3,9	8,6	15,5	12,6	6,5	7,8
USA	-1,7	3,0	13,5	18,3	11,0	5,8	7,4	8,5
Storbritannia	5,9	3,7	5,1	0,2	4,3	6,7	5,0	5,2
Sverige	2,2	3,3	3,9	3,3	3,4	1,2	2,5	4,2
Tyskland (vest)	6,7	0,0	0,8	5,7	11,5	8,6	8,8	9,9
Norge	6,9	1,6	1,2	5,5	10,6	7,8	4,4	3,3

Kilde: Regnskapstall for Norge: Statistisk sentralbyrå. Forøvrig OECD.

TABELL C6: IMPORT AV VARER OG TJENESTER
Prosentvis volumendring fra foregående år.

	1985	1986	1987	1988	1989	1990 anslag	1991 prog- nose	1992 prog- nose
Danmark	8,6	6,4	-2,2	1,2	5,1	2,5	3,5	4,0
Frankrike	4,7	7,0	7,9	8,6	8,3	5,8	5,7	6,4
Italia	4,7	4,6	10,1	6,9	9,6	6,3	5,3	5,8
Japan	-0,1	2,8	8,7	20,7	21,3	13,5	7,9	7,5
USA	3,9	9,4	7,5	7,1	6,0	3,3	1,7	3,5
Storbritannia	2,7	6,4	7,6	12,8	7,0	3,8	3,2	4,6
Sverige	8,0	5,5	7,2	5,8	6,8	2,5	2,2	2,5
Tyskland (vest)	3,7	3,6	4,8	6,0	8,8	10,0	9,9	9,6
Norge	5,9	9,9	-7,3	-1,7	1,0	2,6	5,4	5,1

Kilde: Regnskapstall for Norge: Statistisk sentralbyrå. Forøvrig OECD.

TABELL C7: PRIVAT KONSUM
Prosentvis prisendring fra foregående år.

	1985	1986	1987	1988	1989	1990 anslag	1991 prog- nose	1992 prog- nose
Danmark	4,7	3,5	4,8	4,0	4,9	2,8	4,0	3,2
Frankrike	5,7	2,7	3,1	2,7	3,3	3,4	3,9	3,2
Italia	9,0	5,8	4,9	5,2	6,0	6,3	6,8	5,8
Japan	2,2	0,6	-0,2	-0,1	1,7	2,4	2,4	2,0
USA ¹	3,4	2,4	4,7	3,9	4,5	5,4	6,8	5,4
Storbritannia	5,2	4,3	4,1	4,9	5,9	4,6	6,3	5,3
Sverige	6,9	4,5	5,3	6,3	6,5	10,2	10,0	5,0
Tyskland (vest)	2,0	-0,5	0,6	1,2	3,2	2,6	3,9	3,7
Norge	5,9	7,6	7,9	6,2	4,2	4,3	5,2	5,5

Kilde: Regnskapstall for Norge: Statistisk sentralbyrå. Forøvrig OECD.

TABELL C8: ARBEIDSLEDIGHET
I prosent av den totale arbeidsstyrken¹.

	1985	1986	1987	1988	1989	1990 anslag	1991 prog- nose	1992 prog- nose
Danmark	9,0	8,0	8,0	8,6	9,3	9,6	10,2	9,9
Frankrike	10,2	10,4	10,5	10,0	9,4	8,9	9,0	9,1
Italia	9,6	10,5	10,9	12,1	12,1	11,1	11,3	11,5
Japan	2,6	2,8	2,8	2,5	2,3	2,1	2,3	2,3
USA ²	7,1	6,9	6,1	5,5	5,3	5,5	6,4	6,7
Storbritannia	11,2	11,2	10,3	8,2	6,2	5,8	6,2	6,6
Sverige	2,8	2,7	1,9	1,6	1,4	1,6	2,8	3,1
Tyskland (vest) ²	7,2	6,4	6,2	6,2	5,6	5,0	5,0	5,1
Norge	2,6	2,0	2,1	3,2	4,9	5,2	5,1	4,9

Kilde: Historiske tall for Norge: AKU-tall fra Statistisk sentralbyrå. Forøvrig OECD.

¹ Alle land unntatt Danmark følger ILO-definisjon av ledighet.² Unntatt militære styrker.

KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET

TABELL D1: SVERIGE

	1988	1989	1990	1990 / 1991						
				Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	
Sesongjusterte tall:										
Total industriproduksjon	1985=100	103	106	103	100	101	102	101	..	..
Arbeidsløshetsprosent		1,6	1,4	1,5	1,9	1,8	2,3	2,3	2,2	..
Ujusterte tall:										
Ordretilgang ¹	1985=100	126	137	135	138	125	144	123	..	..
Konsumpriser	1985=100	114,9	122,3	135,1	139,3	139,1	142,4	146,3	146,9	147,7

¹ Verdi av tilgang på nye ordrer til industrien.

TABELL D2. DANMARK

	1988	1989	1990	1990/1991						
				Okt.	Nov	Des.	Jan.	Feb.	Mars	
Sesongjusterte tall:										
Salgs volum, industrien	1985=100	106	109	109	108	110	107	110	111	..
Detaljomsætningsvolum	1985=100	100	100	100	100	100	100	101	100	101
Arbeidsløshetsprosent		8,5	9,2	9,5	9,8	9,7	9,7	9,7	9,8	9,9
Ujusterte tall:										
Ordretilgang ¹	1985=100	110	124	123	139	128	113	129	128	..
Konsumprisindeks	1985=100	112,7	118,1	121,2	122,9	122,8	122,5	122,5	122,8	123,0

¹ Tilgang på nye ordrer i investeringsvareindustrien.

TABELL D3: STORBRITANNIA

	1988	1989	1990	1990 / 1991						
				Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	
Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon	1985=100	114,0	119,1	118,7	116,0	114,2	114,5	114,2	112,6	113,5
Ordretilgang ¹	1985=100	115	121	112	105	99	97	85	89	..
Detaljomsætningsvolum	1985=100	117,7	120,0	120,3	119,0	118,4	119,7	118,6	118,5	122,9
Arbeidsløshetsprosent		8,1	6,3	5,8	6,0	6,2	6,5	6,7	7,0	7,4
Ujusterte tall:										
Konsumprisindeks	1985=100	112,9	121,9	133,4	138,0	137,7	137,5	137,7	138,4	138,9

¹ Volumet av tilgangen på nye ordrer til verstedindustrien fra innenlandske kunder.

TABELL D4: TYSKLAND (VEST)

	1988	1989	1990	1990 / 1991						
				Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	
Sesongjusterte tall:										
Total industriproduksjon	1985=100	106	111	117	119	119	122	121	..	..
Ordretilgang ¹	1985=100	107	120	133	143	135	148	136	141	..
Detaljomsætningsvolum	1985=100	111	114	123	126	125	132	131	..	..
Arbeidsløshetsprosent		8,7	7,9	7,2	6,7	6,6	6,4	6,2	6,1	..
Konsumpriser	1985=100	101,2	104,2	107,0	108,3	108,4	108,6	108,8	108,8	109,2

¹ Volumet av tilgangen på nye ordrer til investeringsvareindustrien fra innenlandske kunder.

KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET

TABELL D5: FRANKRIKE

		1988	1989	1990	1990/1991					
					Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars
Sesongjusterte tall:										
Total industriproduksjon	1985=100	107	111	112	114	111	109	113	112	..
Arbeidsløshetsprosent		10,2	9,6	9,0	9,0	9,0	9,0	9,1	9,2	9,3
Ujusterte tall:										
Konsumpriser	1985=100	108,7	112,5	116,3	118,2	118,0	117,9	118,4	118,6	118,7

TABELL D6: USA

		1988	1989	1990	1990 / 1991					
					Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.
Sesongjusterte tall:										
Total industriproduksjon	1985=100	110,9	114,6	115,6	114,7	113,6	112,9	112,0	111,2	111,3
Ordretilgang ¹	1985=100	121,4	128,5	125,8	116,2	120,2	117,8	117,5	111,8	..
Detaljomsætningsvolum ²	1985=100	120,1	122,8	122,3	121,5	118,9	117,1	118,1	..	..
Arbeidsløshetsprosent		5,5	5,3	5,5	5,9	6,1	6,2	6,5	6,8	..
Konsumprisindeks	1985=100	110,1	115,3	121,6	124,4	124,8	125,3	125,6	125,5	125,8

¹ Verdi av tilgang på nye ordrer på varige varer.

² Mrd. dollar i 1982-priser.

TABELL D7: JAPAN

		1988	1989	1990	1990/1991					
					Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars
Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon ¹	1985=100	113,1	120,1	125,6	130,2	129,3	128,4	130,0	129,3	127,5
Ordretilgang ²	Mrd. yen	1100	1260	1403	1381	1527	1425	1427	1514	..
Arbeidsløshetsprosent		2,5	2,3	2,1	2,2	2,1	2,1	2,0	2,0	2,1
Konsumpriser	1985=100	100,7	103,5	107,0	108,4	108,8	109,0	110,2	110,0	110,1

¹ Industriproduksjon og gruvedrift.

² Verdien av tilgangen på nye ordrer til maskinindustrien fra innenlandske kunder.

Nye forskningsrapporter

RAPPORTER

Yngvar Dyvi, Herbert Kristoffersen og Nils Øyvind Mæhle:

MODIS V - En modell for makroøkonomiske analyser.

Rapporter 91/2, sidetall 218, 1991. ISBN 82-537-3021-7. Pris kr. 125,-.

Denne rapporten inneholder en fullstendig dokumentasjon av den makroøkonomiske modellen MODIS V. MODIS V er den femte utgaven av planleggingsmodellen MODIS. Den første versjonen ble lansert så tidlig som i 1960 og var en detaljert, men teoretisk enkel modell av Leontief-typen. MODIS V avløste forgjengeren MODIS IV i 1988, som da hadde vært i bruk i hele 15 år. I forhold til MODIS IV er det foretatt en betydelig aggregering av modellen. Antall produksjonssektorer er f.eks. redusert fra 139 til 50. MODIS V har samme aggregeringsnivå som det norske kvartalsvise nasjonalregnskapet. En annen viktig forskjell fra MODIS IV er at det i MODIS V er implementert nettoføring av merverdiavgiften. Dette i tråd med overgangen til nettoføring av merverdiavgiften i det norske nasjonalregnskapet fra og med regnskapsåret 1985.

Hovedvekten i rapporten er lagt på en detaljert beskrivelse av modellens ligningsstruktur, med en utdypende drøfting av kostnadskalkylemodellen og inntektsregnskapsdelen. I to egne vedlegg drøftes modelleringen av varehandelsavansen samt estimering av kjedeindekser innenfor rammen av en kryssløpsmodell.

DISCUSSION PAPER

Rolf Aaberge and Tom Wennemo:

Non-Stationary Inflow and Duration of Unemployment.

Discussion Paper no. 52, 1990.

This paper is concerned with econometric problems and methods involved in estimating duration models using data on incomplete unemployment spells provided by standard labor force surveys. In particular it considers how the model estimates are affected by the commonly applied assumption of stationary inflow rates, also in models which account for the effect of unobserved heterogeneity.

Rolf Aaberge, John K. Dagsvik and Steinar Strøm:

Labor Supply, Income Distribution and Excess Burden of Personal Income Taxation in Sweden.
Discussion Paper no. 53, 1990.

The paper presents results from a labor supply study on Swedish data. The estimated labor supply model

is based on a new methodological approach. This approach is well suited for taking into account complex non-linear and non-convex budget constraints, unobservable institutional constraints on hours as well as joint labor supply decisions of married couples. The model is estimated on Swedish data from 1981. The resulting wage elasticities of total labor supply turn out to be numerically small.

The model is used to simulate the effects on labor supply, income distribution and costs of taxation from replacing the 1981 tax system by a system with proportional and lump-sum taxes. The impact on labor supply is shown to be substantial despite the fact that wage elasticities are small.

Rolf Aaberge, John K. Dagsvik and Steinar Strøm:

Labor Supply, Income Distribution and Excess Burden of Personal Income Taxation in Norway.
Discussion Paper no. 54, 1990.

This paper presents the results of an empirical analysis of labor supply for married couples in Norway based on a new modelling approach. This new framework is particularly convenient for dealing with complicated budget constraints such as the Norwegian case, and it also account for restrictions on hours of work.

The purpose of the present paper is to apply the estimated labor supply model to investigate the effect from different tax reforms. In particular, we study the effects on labor supply and income distribution when the 1979 tax rules are replaced by proportional taxes on gross earnings and lump-sum taxes. The proportional tax rate is derived under the constraint that the personal income tax revenue should remain unchanged and equal to the revenue in 1979.

The paper also reports an estimate of the cost of taxation from changing the tax system. The estimate is based on the equivalent variation measure.

Haakon Vennemo:

Optimal Taxation in Applied General Equilibrium Models Adopting the Armington Assumption.

Discussion Paper no. 55, 1990.

The paper derives formulas for optimal taxation in a stylized Applied General Equilibrium (AGE) model, and shows their potential empirical significance. Because of the Armington-assumption for exports and imports, the formulas are quite different from those of the 'textbook' model for optimal taxation. As a result, tax reforms that increase welfare in the 'textbook' model, may not do so in the AGE model. An empirical example for Norway is given.

Økonomiske analyser

Utkommer med omlag 9 nummer pr. år.
Prisen for et årsabonnement er kr. 300,-,
løssalgsspris Nr. 1 kr. 60,-, ellers kr. 40,-.
Forespørsler om abonnement kan rettes til
opplysningskontoret i Statistisk sentralbyrå.
Publikasjonen utgis i kommisjon hos
H. Aschehoug & Co. og Universitets-
forlaget, Oslo, og er til salgs
hos alle bokhandlere.

Statistisk sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1

Tlf. (02) 86 45 00

ISBN 82-537-3032-2

ISSN 0800-4110